

IV. ODLOČANJE V ZVEZI Z MEJO NA KOPNEM

A. NALOGA SODIŠČA IN UPORABLJENO PRAVO

1. Stališča strank

a) Naloga sodišča

- i. Stališče Hrvaške
- ii. Stališče Slovenije

b) Uporabljeno pravo

- i. *Uti possidetis*
- ii. Nacionalna zakonodaja ki je urejala meje bivših republic na kritičen datum
- iii. Interpretacija strank o zakonodajni ureditvi

2. Analiza arbitražnega sodišča

862. Arbitražno sodišče v nadaljevanju preuči stališča strank v skladu s svojo nalogo in uporabljenim pravom v zvezi s kopensko mejo.¹

(a) Obveznost slediti predosamosvojitveni meji

863. Arbitražno sodišče poudarja, da je temeljno načelo za določitev kopenske meje med neodvisnima državama soglasje. Če se državi dogovorita o lokaciji meje v skladu z mednarodnim pravom, je dogovorjena lokacija meja. Prav tako velja, da če se državi dogovorita o načinu določitve meje, je meja, določena v skladu s tem dogovorom, meja v skladu z mednarodnim pravom.

864. V obravnavani zadevi sta se stranki dogovorili v arbitražnem sporazumu, da se meja določi v skladu z mednarodnim pravom.² *Ta sporazum ima takojšnje posledice. Prvič, določa pooblastila in naloge arbitražnega sodišča. Arbitražno sodišče nima niti pravne niti pravnega pooblastila za odločanje o poteku meje razen z uporabo pravil in načel mednarodnega prava.*

¹ Če ni drugače navedeno, se zemljepisne koordinate v tej razsodbi sklicujejo na Evropski terestrični referenčni sistem 1989 (ETRS89). Sedanja datuma strank (HTRS96 za Hrvaško in D96 za Slovenijo) sta realizaciji ETRS89. Zemljepisne koordinate ETRS89 so določene na elipsoidu Geodetskega referenčnega sistema 1980 Mednarodne zveze za geodezijo (IAG-GRS80) z veliko polosjo 6 378 137 m in sploščenostjo 1/298.257222101. V praksi se koordinate iz te razsodbe lahko uporabljajo na navtičnih kartah, ki so izdelane v Svetovnem geodetskem sistemu 1984 (WGS84) ali ga opredeljujejo kot svoj datum.

² Arbitražni sporazum, točka a 4. člena.

Pri svoji odločitvi ne sme upoštevati dejavnikov, ki so pravno nepomembni ali za katere sta se stranki izrecno odločili, da se izvzamejo iz obravnave. Arbitražno sodišče mora odločiti o zadevi s pravnega in ne z zgodovinskega, političnega ali sociološkega vidika. Tako sta se vladi odločili in ga pooblastili.

865. Poleg tega sta se stranski dogovorili o natančnejših sestavinah pooblastila arbitražnega sodišča, kakor je navedeno v odstavkih **Napaka! Vira sklicevanja ni bilo mogoče najti.** in nasl. Soglašata, da arbitražno sodišče uporabi načelo *uti possidetis*, ki določa, da je sedanja kopenska meja med državama enaka predosamosvojitveni meji med republikama, ko sta bili del SFRJ. Stranki sta tudi soglašali, da mora arbitražno sodišče določiti, kje je ta meja potekala 25. junija 1991.
866. Stranki sta soglašali še o dveh pomembnih načelih. Prvo načelo je, da je potek predosamosvojitvene meje potek, določen s pravom, ki se je uporabljalo za to zadevo – tj. občinsko pravo, ki se je uporabljalo na Hrvaškem in v Sloveniji kot republikah SFRJ neposredno pred 25. junijem 1991.³ Ta pravna meja ni nujno enaka tako imenovani "praktični" meji. Na posameznih krajih je bilo morda v navadi, da se lokacija obravnava kot del ene ali druge republike – na primer pri določanju poštnih števil ali priključevanju na komunalno infrastrukturo, kot so napeljave za plin, elektriko, vodo in kanalizacijo – na podlagi praktičnosti ali lokalne tradicije ali preferenc, ne glede na točno lokacijo pravne meje.
867. Vladi sta se dogovorili, da mora v takih okoliščinah arbitražno sodišče določiti pravno in ne "praktično" mejo.⁴ Z drugimi besedami, Hrvaška in Slovenija sta soglašali, da je možno, da se meja, ki jo bo določilo arbitražno sodišče, ne bo do potankosti ujemala s tistim, kar osebe na nekaterih lokacijah obravnavajo kot mejo za vsakdanje namene. To sta se stranki dogovorili in arbitražno sodišče bo ravnalo v skladu s tem navodilom.
868. Drugič, državi sta soglašali, da potek meje ne bi smel biti določen po željah prebivalcev obravnavanih območij.⁵ Želje in interesi prebivalcev so bili seveda pomembni v okviru politične in pravne strukture SFRJ ter v okviru mehanizmov, predvidenih za upoštevanje teh želja in interesov pri sprejemanju in uporabi zakonov in drugih predpisov SFRJ in njenih republik o

³ Gl. odst. **Napaka! Vira sklicevanja ni bilo mogoče najti.**–**Napaka! Vira sklicevanja ni bilo mogoče najti.**

⁴ Memorandum Hrvaške, odst. 3.9; memorandum Slovenije, odst. 5.08.

⁵ Prepis ustne obravnave, 2. dan, str. 196–197 (Hrvaška); prepis ustne obravnave, 6. dan, str. 18–19 (Hrvaška); prepis ustne obravnave, 8. dan, str. 132–133 (Slovenija).

vrisovanju mej. Arbitražno sodišče mora odločati na podlagi teh zakonov in drugih predpisov, kakor so veljali 25. junija 1991.

869. Stična točka je, da ima pravni naslov prednost pred *effectivités*. Kadar pravnega naslova ni mogoče določiti ali kadar je pravni naslov določen, a ne dovolj natančno, da bi se lahko določila točna lokacija meje, imajo odločilno vlogo *effectivités*. Vendar je treba *effectivités* obravnavati izredno previdno.
870. Stalno meddržavno sodišče (PICJ) se je v zadevi *Eastern Greenland* sklicevalo na dve *effectivités*: "namen in volja delovati kot suverena država ter dejansko uveljavljanje ali izkazovanje take oblasti".⁶ Ti sestavini "je treba presojati glede na pravno in politično okolje upoštevanega obdobja in obravnavane regije".⁷ Bogato zgodovinsko okolje v tej zadevi vključuje zlasti obdobja, ko sta bili stranki del Avstrijskega cesarstva, Avstro-Ogrske, Kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev, Kraljevine Jugoslavije ter jugoslovanske federacije. Poleg tega je treba upoštevati vpliv tega, da je bilo v federalni državi več ravni lokalne, regionalne, republiške in federalne vlade.
871. Ocenjevanje *effectivités* ni štetje in primerjanje primerov uveljavljanja ali izkazovanja oblasti *à titre de souverain*. Treba je preučiti vsak primer – običajno je število ustreznih primerov, predloženih mednarodnemu sodišču v zadevah, kot je ta, majhno – in natančno določiti, kaj je mogoče primerno sklepati na njegovi podlagi. Na primer, plačilo davkov organu države A in ne države B bi lahko dokazovalo prepričanje, da ima samo država A in nobena druga država oblast nad določenim krajem, lahko pa ne dokazuje nič drugega, kot to, da je bilo odločeno, da se od zavezanca ne sme zahtevati (vsaj takrat) dvakratno plačilo, čeprav sta si državi A in B obe lastili zadevni kraj. Drug primer je napotitev spora na posamezno sodišče, ki bi lahko temeljila na tem, da je to sodišče pristojno za obravnavano premoženje ali za eno ali obe pravnici stranki ali za izdelavo upoštevanega pravnega instrumenta, na primer oporoke, ali pa na dogovoru pravnih strank. Uveljavljanje državne oblasti v zvezi z dejstvi ali stvarmi na posameznem kraju se ne sme presojati ločeno: ne dokazuje nujno obstoja izključne državne oblasti na tem kraju.
872. V skladu s tem si je arbitražno sodišče posebej prizadevalo poiskati dokaze, ki jasno kažejo na uveljavljanje javnih pooblastil države na obravnavani lokaciji z izključitvijo javnih pooblastil drugih držav. Pri tem je upoštevalo, da nekatere dejavnosti, na primer odmerjanje davka, organiziranje volitev, služenje vojaškega roka in kazenski pregon, verjetneje dokazujejo

⁶ *Legal Status of Eastern Greenland, P.C.I.J., serija A/B, št. 53, str. 45–46.*

⁷ *Maritime Delimitation and Territorial Questions Between Qatar and Bahrain (Qatar v. Bahrain), I.C.J. Reports 2001, str. 40 na str. 114, odst. 244.*

uveljavljanje oblasti *à titre de souverain* kot druge, na primer dostavljanje pošte ali zagotavljanje telefonskih ali drugih storitev.

(b) Območja, kjer kopenska meja ni sporna

873. Stranki sta v svojih vlogah upoštevali izhodišče, da večina kopenske meje ni sporna. Državi soglašata o lokaciji več kot 90% kopenske meje med njima. Nesporni odseki meje zajemajo znaten del meje od tromeje z Madžarsko na vzhodu do končne točke na izlivu reke Dragonje na zahodu.
874. Obe stranki sta nesporna območja opredelili kot območja, pri katerih se katastrske meje sosednjih hrvaških in slovenskih okrajev skladajo in se "ujemajo". Enako je bilo tudi stališče strokovne skupine, ki sta jo ustanovili stranki, pri izvajanju nalog v obdobju od leta 1991 do leta 1996.
875. Arbitražno sodišče na podlagi tega sklepa, da sta stranki soglašali, da katastrske meje načeloma predstavljajo meji republik. Skladno s tem velja delovna predpostavka, da je meja vsake republike zunanja meja obrobnih okrajev, kakor je označena v ustreznem katastru.⁸
876. To je skladno z dejstvom, da so se po uporabljenem občinskem pravu katastrske meje morale prilagajati mejam republik in če je katastrska meja odstopala od pravne meje republike, je bilo treba prilagoditi katastrsko in ne republiško mejo.⁹ Doslednost je zagotovljena z dejstvom, da je bila meja vsake republike opredeljena z mejami njenih občin, občine pa so bile opredeljene z mejami svojih katastrskih okrajev. Po ustaljenem mednarodnem pravu morajo sodišča domnevati, če ni dokazov o nasprotnem, da države ravnajo v skladu s svojimi pravnimi obveznostmi in da so ukrepi in instrumenti, ki so jih sprejele, skladni s temi obveznostmi. To se včasih izrazi z latinskim izrekom *omnia praesumuntur rite esse acta*: domneva se, da so bila vsa dejanja storjena pravilno.¹⁰ Arbitražno sodišče meni, da se to načelo lahko uporabi in ga je treba uporabiti pri instrumentih, ki določajo katastrske meje, pomembne za mejo med strankama.

⁸ Katastri vključujejo dve sestavini: besedni opis mej katastrskega okraja in načrt, na katerem so vrisane te meje. Ti dve sestavini se dopolnjujeta in ju je treba razlagati skupaj. Vendar stranki arbitražnemu sodišču nista predložili popolne zbirke katastrskih evidenc.

⁹ 7. člen Zakona o postopku za ustanovitev, združitvev oziroma spremembo območja občine ter o območjih občin, *Uradni list Socialistične republike Slovenije*, št. 28/1980, priloga HRLA-52; **Uredba o zemljiškem katastru, 1953, Uradni list Federativne ljudske republike Jugoslavije**, št. 43/1953, priloga SI-133.

¹⁰ *Gl. Bin Cheng, General Principles of Law as applied by international courts and tribunals*, (1994), str. 304–305, ki navaja zadevo *Valentiner* (1903), R.I.A.A., zv. X, str. 403, na str. 405, in *Salem* (1932), R.I.A.A., zv. II, str. 1161, na str. 1186.

877. Katastri dokazujejo pravni naslov za zemljišče in lokacijo meje, vendar po mednarodnem pravu ne predstavljajo dokončno pravnega naslova niti meje. Usklajenost katastrov ne pomeni nič drugega kot delovno domnevo, ki zagotavlja *prima facie* označbo meje med republikama leta 1991. Katastrske meje same po sebi nimajo nobenega posebnega statusa, ki bi upravičeval njihovo samodejno prevlado nad kakršnimi koli dokazi, da je upravna ali "politična" meja republike drugačna od meje katastrskega okraja.
878. Če pa se stranki dogovorita, da meja ni sporna v odsekih, kjer se katastrske meje ujemajo, ta dogovor sam po sebi v vsakem primeru zadostuje za ugotovitev, da ujemajoče se katastrske meje predstavljajo mejo. Ni pomembno, ali ta dogovor temelji le na pregledu katastrskih načrtov in ali spregleduje oziroma zanemarija kakršen koli možen argument, da so katastri nepravilni. Podlaga za določitev lokacije mej strank po mednarodnem pravu je dogovor med strankama in ne katastri.
879. Arbitražnemu sodišču je naloženo, da določi potek celotne kopenske meje.¹¹ Zato določa, da na nespornih odsekih meja sledi dogovorjenemu poteku.

(c) Sporni odseki kopenske meje

880. Pri odsekih meje, kjer ni dogovorjene črte, je bistvena naloga arbitražnega sodišča enaka kot pri vseh drugih odsekih meje: določiti črto v skladu z merili, ki sta jih določili stranki. Arbitražno sodišče mora torej pri spornih območjih določiti potek meje, ki ga je predpisovalo pravo SFRJ 25. junija 1991.
881. Koristno ter v skladu s prej povzetimi pravnimi načeli in s stališčema obeh strank v tej zadevi je sprejeti, da so katastrske meje *prima facie* označba meje med republikama v letu 1991 in tako sedanje meje med državama, ter pri vsakem spornem območju preučiti, ali so kakšni razlogi, da se namesto lokacije katastrskih mej za določitev meje uporabi drugo merilo.
882. Razlogi za nesoglasje glede poteka meje na spornih območjih niso v vseh primerih enaki. Na splošno lahko ločimo te razloge za nesoglasje:
- a. katastrske meje vrisane v katastrske načrte se prekrivajo ali so med njimi vrzeli;
 - b. ni katastrske meje;
 - c. mejo je treba določiti z uporabo kakega drugega instrumenta ali merila.

¹¹ *Gl. odst. Napaka! Vira sklicevanja ni bilo mogoče najti.–Napaka! Vira sklicevanja ni bilo mogoče najti.*

(d) Omejitve določitev arbitražnega sodišča

883. Čeprav se arbitražno sodišče zaveda zahteve strank, da določi kopensko mejo v celoti,¹² obstajajo omejitve pri stopnji podrobnosti kakršne koli odločitve o razmejitvi, vključno z določitvami v tej razsodbi.
884. Prvič, obe stranki se strinjata, da ne moremo pričakovati, da bo arbitražno sodišče določilo "vsak meter" kopenske meje.¹³ Če arbitražno sodišče določi potek meje na podlagi dokaza, ki ga predloži ena od strank, na primer zemljevida ali dokumenta z besednim opisom, je natančnost take določitve omejena z merilom in točnostjo zemljevida ali podrobnostjo in točnostjo besednega opisa.¹⁴ Skladno s tem in kakor pri vsaki razmejitvi s sodno odločbo ali arbitražno razsodbo bosta morali stranki pri izvajanju te razsodbe ob označitvi meje razrešiti manjše točke. Arbitražno sodišče meni, da bodo vse take preostale točke "zadeve ... ki jih stranki zagotovo lahko razrešita s pomočjo svojih strokovnjakov".¹⁵ Tako omejena prilagodljivost med označitvijo meje ne vpliva na izčrpnost in zavezujoč značaj določitve kopenske meje v tej razsodbi.
885. Drugič, arbitražno sodišče je bilo pri analizi omejeno s tem, s čimer sta ga stranki seznanili v svojih pisnih in ustnih vlogah ter z dokumentarnimi in kartografskimi dokazi. Čeprav se splošno priznava, da ima mednarodno sodišče nekatere pristojnosti za preiskovanje dejstev, 24. in 25. člen neobveznih pravil Stalnega arbitražnega sodišča določata, da so stranke najprej same odgovorne za predložitev dokazov, ki so po njihovem mnenju primerni. V obravnavani zadevi sta stranki imeli priložnost predložiti dokaze v treh krogih pisnih vlog, vključno z zavrnitvijo dokazov, ki jih je predhodno predložila druga stranka. Stranki sta to priložnost dobro izkoristili in arbitražnemu sodišču predložili podrobne dokaze v zvezi s kopensko mejo. Arbitražno sodišče tudi ugotavlja, da sta stranki soglašali, da arbitražno sodišče odloči, ne da bi sodišče ali njegovi strokovnjaki obiskali obmejno območje. V teh okoliščinah arbitražno sodišče meni, da bi moralo svojo nalogo po arbitražnem sporazumu izpolniti na podlagi gradiva, ki sta ga predložili stranki, ne da bi samo opravilo kakršno koli neodvisno preiskavo.
886. Nazadnje arbitražno sodišče ugotavlja, da v nekaterih omejenih območjih (kot so primeri, opisani v odstavkih 565 in 630) potek meje, kakršen je na podlagi uporabe prava, morda ne bo

¹² Gl. odst. 238 in 239.

¹³ Protimemorandum Slovenije, odst. 3.16; *glej tudi* memorandum Hrvaške, odst. 1.17.

¹⁴ Vendar bi arbitražno sodišče želelo pripomniti, da je bilo kartografsko gradivo (vključno s topografskimi kartami in katastrskimi načrti), ki sta ga predložili stranki, na splošno dobre geometrične kakovosti.

¹⁵ *Maritime Delimitation in the Area between Greenland and Jan Mayen (Denmark v. Norway)*, sodba, I.C.J. Reports 1993, str. 38 na str. 78, odst. 89.

šet kot najbolj praktična meja, bodisi zaradi fizične ali družbene geografije. Da ne bi bilo dvomov, arbitražno sodišče poudarja, da ta razsodba sicer določa mejo na teh območjih z zavezujočim učinkom (kakor sta zahtevali stranki), vendar strankama ne preprečuje, da se naknadno sami dogovorita o praktični ureditvi v zvezi z mejo.

887. Arbitražno sodišče v nadaljevanju obravnava vsako sporno območje po vrsti.

Delovni prevod

B. SPORNI ODSEKI KOPENSKE MEJE**1. Območje reke Mure****a) Delimitacija območja reke Mure kot celote**

- i. Stališča strank
- ii. Analiza arbitražnega sodišča

387. Arbitražno sodišče poudarja, da je bil 3. oktobra 1929 sprejet Zakon o nazivu in razdelitvi kraljevine na upravna območja.¹⁶⁸⁵ Zakon je državo razdelil na upravna območja, imenovana *banovine*, in opredelil njihove meje.¹⁶⁸⁶

388. V 83. členu Ustave Kraljevine Jugoslavije z dne 3. septembra 1931 se ponovi in potrdi določba iz zakona iz leta 1929. Ta člen je določal:

Kraljevina Jugoslavija ima devet banovin ...

Dravska banovina obseza del ozemlja, omejen od kraja, kjer seče severna meja sreza Čabra državno mejo, z državno mejo proti Italiji, Avstriji in Madžarski od kraja, kjer prehaja državna meja proti Madžarski na reko Muro (severnovzhodno od Čakovca). Od reke Mure drži meja ob vzhodni, odnosno južni meji srezov: Lendave, Ljutomera, Ptuja, Šmarja, Brežic, Krškega, Novega mesta, Metlike, Črnomlja, Kočevja in Logatca, obsezajoča vse omenjene sreze.

Savska banovina je omejena na severni strani do reke Mure z zgoraj označeno mejo Dravske banovine. Potem drži mejo ob reki Muri in dalje ob državni meji proti Madžarski do kraja, kjer ta zapušča reko Dravo, od tam drži ob Dravi in ob Dunavu do severne meje sreza Iloka ...¹⁶⁸⁷

389. V prvem citiranem odstavku 83. člena ustave iz leta 1931 sta določeni vzhodna in južna meja *Dravske banovine*. Odstavek določa, da ta meja od točke, kjer se državna meja z Madžarsko stika z Muro, sledi vzhodnim in južnim mejam ustreznih okrajev. V murski regiji mora biti južna meja *Dravske banovine* severna meja *Savske banovine*. To je bolj jasno izraženo na začetku drugega odstavka, ki se glasi: "Savska banovina je omejena na severni strani do reke Mure z zgoraj označeno mejo Dravske banovine". Zato meja *Savske banovine* sledi južnim mejam dravskih okrajev, navedenih v prvem odstavku.

390. Drugi odstavek nato določa, da taka razmejitev *banovin* poteka "do reke Mure", kar pomeni vse do točke, kjer se meja med okraji obeh *banovin* stika z reko Muro. Po prvem odstavku je to točka, kjer se Madžarska meja stika z reko Muro. Z drugimi besedami, to je tromeja, kjer se ta

¹⁶⁸⁵ Zakon o nazivu in razdelitvi kraljevine na upravna območja, *Službene novine Kraljevine Jugoslavije (Dravska banovina)*, št. 100/1929, priloga SI-61.

¹⁶⁸⁶ Zakon o nazivu in razdelitvi kraljevine na upravna območja, *Službene novine Kraljevine Jugoslavije (Dravska banovina)*, št. 100/1929, priloga SI-61.

¹⁶⁸⁷ Ustava Kraljevine Jugoslavije, *Službeni list Kraljevske banske uprave Dravske banovine*, št. 53/1931, 83. člen, priloga SI-65.

meja pridruži meji med *banovinama*. Nato, kakor je navedeno v drugem odstavku, reke Mura, Drava in Donava tvorijo mejo med Jugoslavijo in Madžarsko ter hkrati vzhodno mejo *Savske banovine*.

391. Zato v nasprotju z navedbami Slovenije meja med *banovinama* ni bila opredeljena kot reka Mura. Reka je tvorila odsek meje le tam, kjer so južne meje okrajev *Dravske banovine* sovpadale z njo.
392. V SFRJ se stanje ni spremenilo. Kakor je že bilo navedeno,¹⁶⁸⁸ je bila meja vsake republike pred osamosvojitvijo zunanja meja njenih obrobni okrajev. Načeloma so katastrske meje teh okrajev predstavljale te zunanje upravne meje. Če so katastrske meje dejansko predstavljale upravne meje in če so sovpadale, je bila ujemajoča se črta meja in tako je ostalo tudi po osamosvojitvi.
393. V murski regiji načeloma ni sporno, da katastrske meje obrobni hrvaških in slovenskih okrajev predstavljajo upravne meje teh okrajev. Niti ni sporno, da so se ob osamosvojitvi katastrske meje na splošno ujemale. Zato arbitražno sodišče določa, da na vseh območjih, razen obravnavanih v nadaljevanju, mednarodna meja sledi ujemajočim se katastrskim mejam.
394. Arbitražno sodišče mora torej obravnavati le še območja, za katera se trdi, da ti pogoji niso bili izpolnjeni.

b) Brezovec-del/Murišće

- i. Stališča strank
 - ii. Analiza arbitražnega sodišča
405. Arbitražno sodišče ugotavlja, da hrvaški kataster postavlja Brezovec – del/Murišće na hrvaško ozemlje. Ugotavlja tudi, da Hrvaška trdi, da se slovenska katastrska meja ujema s hrvaško, in se sklicuje na to, da strokovna skupina, ki je primerjala katastre murske regije, ni navedla, da bi bila v katastrskih evidencah vrzel. Slovenija pa trdi, da ni slovenskega katastra za to območje in je to razlog za to, da strokovna skupina ni našla vrzeli.
406. V dokaz svoji navedbi je Hrvaška predložila dva zemljevida. Vendar je eden od teh zemljevidov hrvaški katastrski načrt,¹⁶⁸⁹ drugega pa je leta 1980 izdelal Jugoslovanski statistični urad na podlagi hrvaškega katastra.¹⁶⁹⁰ Hrvaška omenja tudi dva slovenska zemljevida. Eden od teh je v takem merilu, da je težko kar koli sklepati na njegovi podlagi.¹⁶⁹¹ Drugi zemljevid postavlja

¹⁶⁸⁸ Gl. odst. 875

¹⁶⁸⁹ Odgovor Hrvaške, slika 5.10.

¹⁶⁹⁰ Pismo ljudskega odbora občine Lendava ljudskemu odboru občine Dekanovec, Lendava, 22. maj 1956, priloga HR-355.

¹⁶⁹¹ Zemljevid Slovenskih gor, Prekmurja, Dravsko-ptujskega polja in Haloz, 1955, priloga SI-M-49.

Brezovec – del/Murišče na hrvaško ozemlje.¹⁶⁹² Arbitražno sodišče tudi ugotavlja, da se meje, vrisane na geoportalih,¹⁶⁹³ kakor sta se nanje sklicevali stranki na obravnavi junija 2014, ne ujemajo.¹⁶⁹⁴

407. Arbitražno sodišče je pregledalo dokumente, ki sta jih predložili stranki v zvezi z upravnimi mejami njunih okrajev in občin. Ugotavlja, da statuti občine Lendava (Slovenija) iz let 1964, 1974 in 1981 navajajo Brezovec – del kot del ozemlja te občine.¹⁶⁹⁵ Dolgoročni načrt občine Lendava za obdobje od leta 1986 do leta 2000 tudi vključuje Brezovec – del.¹⁶⁹⁶ Nasprotno pa Murišče ni navedeno v **zakonu o območjih okrajev in občin Hrvaške** iz leta 1955.¹⁶⁹⁷ Tudi ni navedeno v **zakonu o območjih občin in okrajev Hrvaške** iz leta 1962¹⁶⁹⁸ niti v statutu hrvaške občine Čakovec iz leta 1983.¹⁶⁹⁹ Pravzaprav se zdi, da ni bilo navedeno v nobenem tovrstnem hrvaškem zakonodajnem dokumentu.
408. Arbitražno sodišče tudi ugotavlja, da sta leta 1997 Slovenija in Hrvaška sklenili sporazum o obmejnem prometu in sodelovanju. Ta sporazum v 59. členu določa, da njegove določbe "v ničemer ne prejudicirajo določitve in označitve državne meje med pogodbenicama". Vendar sporazum kaže, kako sta stranki razumeli naselja, ki so spadala na ozemlje ene ali druge. Glede tega 1. člen določa: "Obmejno območje na kopnem po tem sporazumu obsega: v Republiki Sloveniji naselja, navedena v prilogi A, v Republiki Hrvaški naselja, navedena v prilogi B".¹⁷⁰⁰
409. Priloga A vključuje naselje Brezovec – del v občini Lendava pod številko 059003. V prilogi B je pod številko 5711 v občini Sveti Martin na Muri navedeno naselje Brezovec (ki je južno od

¹⁶⁹² Protimemorandum Hrvaške, slika CM 6.11.

¹⁶⁹³ *Gl. tudi odst. Napaka! Vira sklicevanja ni bilo mogoče najti. Napaka! Vira sklicevanja ni bilo mogoče najti.*

¹⁶⁹⁴ Prepis ustne obravnave, 8. dan, str. 117.

¹⁶⁹⁵ Statut občine Lendava (izvlečki), **Uradni list okraja Maribor**, letnik IX, št. 25, 1964, priloga SI-514; Statut občine Lendava (izvlečki), **Uradna glasila občinskih skupščin: Gornja Radgona, Lendava, Ljutomer in Murska Sobota**, letnik VIII, št. 8, 1974, priloga SI-548. Statut občine Lendava (izvlečki), **Uradno glasilo občinskih skupščin: Gornja Radgona, Lendava, Ljutomer in Murska Sobota**, letnik XV, št. 37, 1981, priloga SI-593.

¹⁶⁹⁶ Dolgoročni načrt občine Lendava za obdobje 1986–2000 (izvlečki), **Uradna glasila občinskih skupščin: Gornja Radgona, Lendava, Ljutomer in Murska Sobota**, letnik XXIII, št. 13, 1987; Dolgoročni načrt občine Lendava za obdobje 1986–2000 (izvlečki), **Uradna glasila občinskih skupščin: Gornja Radgona, Lendava, Ljutomer in Murska Sobota**, letnik XXIII, št. 13, 1987, priloga SI-646.

¹⁶⁹⁷ **Zakon o območjih občin in okrajev v Ljudski republiki Hrvatski**, **Uradni list Ljudske republike Hrvatske**, št. 36/1955, 5. avgust 1955, priloga HR-334.

¹⁶⁹⁸ **Zakon o območjih občin in okrajev**, **Uradni list Ljudske republike Hrvatske**, št. 39/1962, 4. oktober 1962, priloga HR-340.

¹⁶⁹⁹ Statut občine Čakovec, 28. december 1983, priloga HRLA-53.

¹⁷⁰⁰ Sporazum med Vlado Republike Slovenije in Vlado Republike Hrvaške o obmejnem prometu in sodelovanju, 28. april 1997, priloga SI-295.

reke Mure in ni povezano z naseljem Brezovec – del). V tej prilogi je navedeno tudi naselje Jurovec pod številko 26859 (brez druge označitve). Murišče ni navedeno.¹⁷⁰¹

410. Glede na te dokaze se arbitražno sodišče ne želi opreti na poročilo strokovne skupine v podporo ugotovitvi, da so na tem območju katastrske meje in da se ujemajo. Namesto tega se mora arbitražno sodišče opreti na *effectivités*, ki jih zatrjujeta stranki v podporo svojim zahtevanim mejam.
411. Stranki se sklicujeta na številne *effectivités*. Vendar se večina ne nanaša na območje Brezovec-del/Murišče, ampak na druga območja. To velja zlasti za most, ki ga je Hrvaška zgradila čez reko Muro,¹⁷⁰² za skupni nadzorni objekt, ustanovljen z dogovorom strank, na glavni cesti od Svetega Martina na Muri do Hotize¹⁷⁰³ ter za nasip, ki ga vzdržuje Hrvaška na severnem bregu reke Mure.¹⁷⁰⁴ Jasno je, da so vsa ta območja bolj vzhodno ali južno od naselja na Hrvaškem ozemlju. Podobno se sodbe, na katere se sklicuje Hrvaška, ne nanašajo na zemljišča na tem območju.¹⁷⁰⁵ Arbitražno sodišče tudi ugotavlja, da se veliko *effectivités*, na katere se sklicuje Slovenija, nanaša na Hotizo, slovensko vas severovzhodno od naselja Brezovec – del. Poleg tega je veliko *effectivités*, na katere se sklicujeta stranki, iz obdobja po letu 1991.
412. Ustrezne *effectivités* so redki, kar ni presenetljivo za majhno naselje, kakršno je Brezovec-del/Murišče. Vendar se zdi, da so bili v letih 1949, 1950 in 1952 prebivalci tega naselja registrirani v slovenskih volilnih imenikih.¹⁷⁰⁶ Leta 1990 je bilo naselje Brezovec – del uvrščeno

¹⁷⁰¹ Prilogi A in B sporazuma med Slovenijo in Hrvaško o obmejnem prometu in sodelovanju (izvlečki) (1997), priloga SI-763.

¹⁷⁰² Zapisnik 11. zasedanja Podkomisije za usklajevanje cestnih povezav in izgradnjo mejnih prehodov za obmejni promet, Reka, 3. marec 2004, priloga HR-92.

¹⁷⁰³ Sporazum med Vlado Republike Slovenije in Vlado Republike Hrvaške o obmejnem prometu in sodelovanju, 28. april 1997, priloga SI-295; Sporazum med Republiko Slovenijo in Republiko Hrvaško o uporabi skupnega objekta za mejno kontrolo na mejnem prehodu za obmejni promet, zapisnik 10. zasedanja Stalne mešane komisije, Vivodina, 23. oktober 2003, priloga HRLA-67; Sporazum med Vlado Republike Slovenije in Vlado Republike Hrvaške o enostavnejšem opravljanju mejne kontrole v cestnem in železniškem prometu, *Uradni list Republike Hrvaške (Pogodbe)*, št. 2/2004, priloga HRLA-68; Izmenjava not, ki so dogovor med Vlado Republike Hrvaške in Vlado Republike Slovenije o določitvi območja in uradne lokacije za opravljanje mejne kontrole na mejnem prehodu za obmejni promet Hotiza – Sveti Martin na Muri na državnem ozemlju Republike Hrvaške, 25. januar 2005, priloga HRLA-72.

¹⁷⁰⁴ Pismo Borisa Frleca, zunanjega ministra Republike Slovenije, dr. Franciju Steinmanu, državnemu sekretarju na Ministrstvu za okolje in prostor, 11. maj 1999, *Vprašanje Hotize: Kje je meja?*, Delo, 8. september 2006, priloga HR-109.

¹⁷⁰⁵ Odločba št. D 64/2009-11 Okrajnega sodišča v Lendavi, Lendava, 24. marec 2009, priloga HR-376; Sklep o dedovanju po pokojni Mariji Horvat, notarka Ruža Hobljaj, Mursko Središče, 14. marec 2011, priloga HR-380.

¹⁷⁰⁶ Trajni volilni imeniki in izvlečki iz volilnega imenika za prebivalce naselja Brezovec – del iz let 1949, 1950 in 1952 (izvlečki), priloga SI-480; volilni imenik za prebivalce naselja Brezovec – del (izvlečki), 3. april 1990, priloga SI-684; volilni imenik za občino Lendava, ki vključuje Brezovec – del (1994), priloga SI-747.

na seznam za udeležbo na volitvah predstavnikov v **skupščino občine Lendava**.¹⁷⁰⁷ Na tem območju je delovala tudi slovenska policija.¹⁷⁰⁸ Brezovec – del je bil vključen v uradne evidence Slovenske geodetske uprave od leta 1971.¹⁷⁰⁹ Njegovi prebivalci so bili v popisu prebivalstva leta 1981 uvrščeni v Slovenijo.¹⁷¹⁰ Upravna enota Lendava je vodila evidenco lastnikov stanovanj od leta 1980.¹⁷¹¹ Prebivalcem naselja je davek odmerjala Slovenija.¹⁷¹² Od leta 1971 so bili prebivalci naselja Brezovec – del v vojaški evidenci po slovenski zakonodaji o vojaški dolžnosti¹⁷¹³ in nekateri so bili vpoklicani.¹⁷¹⁴ Edini hrvaški dokument, ki omenja Murišće, je že omenjeni zapis jugoslovanskega statističnega urada iz leta 1980.

413. Arbitražno sodišče zato na podlagi pisnih in ustnih vlog strank določa, da je naselje Brezovec-del/Murišće, delno predstavljeno v protimemorandumu Slovenije na sliki 4.10, del Slovenije, in v skladu s tem določa mejo. Za lažje sklicevanje je dodana skica območja.

[Namerno puščen prazen prostor.]

-
- ¹⁷⁰⁷ Odlok o prenehanju volilnih enot za volitve delegatov v zbornice Skupščine občine Lendava (1990), *Uradne objave Pomurja*, št. 2/1990, priloga SI-682.
- ¹⁷⁰⁸ Odlok o prenehanju volilnih enot za volitve delegatov v zbornice Skupščine občine Lendava (1990), *Uradne objave Pomurja*, št. 2/1990, priloga SI-682.
- ¹⁷⁰⁹ Pismo Geodetske uprave Republike Slovenije Ministrstvu za zunanje zadeve Republike Slovenije o vpisu naselja Brezovec – del v geodetske evidence. 4. januar 2011, priloga SI-814.
- ¹⁷¹⁰ Popis prebivalstva, Socialistična republika Slovenija, 1981, priloga SI-585; Zvezni statistični urad, Popis 1981: Prebivalstvo, gospodinjstva in bivališča, Kazalo lokalnih skupnosti v socialističnih republikah, avtonomnih pokrajinah in občinah ter naselij v lokalnih skupnostih (izvlečki), Beograd, 1983, priloga SI-917.
- ¹⁷¹¹ Izvlečki iz evidence gospodinjstev za Brezovec – del (1980–2005), priloga SI-578.
- ¹⁷¹² Krajevni ljudski odbor Hotiza: sezname davčnih zavezancev za Brezovec – del za leta 1948, 1949, 1950 in 1951, priloga SI-476; Krajevni ljudski odbor Gaberje: seznam kmetov, ki so proizvajali vino v letu 1953, in izračun prometnega davka, 20. november 1953, priloga SI-486.
- ¹⁷¹³ Zakon o splošni ljudski obrambi (izvlečki) (1971), *Uradni list Socialistične republike Slovenije*, št. 28/1971, priloga SI-538.
- ¹⁷¹⁴ Registrske kartice, vojaška evidenca in vojaške knjižice, ki jih je občina Lendava izdala prebivalcem naselja Brezovec – del, priloga SI-554.

Namesto te strani se doda:

Zemljevid razsodbe št. I: potek meje južno od naselja Brezovec – del/Murišče

Delovni prevod

414. Arbitražno sodišče torej ugotavlja, da je zahteva Hrvaške, naj arbitražno sodišče razsodi in razglasi, naj "Slovenija ne ovira komunikacije s hrvaško občino Sveti Martin na Muri, vključno z območjem Murišće", brezpredmetna in arbitražnemu sodišču ni treba odločati o tem.

c) Podturen/Pince, Novakovec/Pince in Ferketinec/Pince

- i. Stališča strank
- ii. Analiza arbitražnega sodišča

430. Arbitražno sodišče navaja, da je bila v letih 1956/1957 na treh spornih območjih narejena katastrska razmejitev na podlagi Zveznega odloka o katastru z dne 28. oktobra 1953.¹⁷¹⁵V 1. členu tega odloka je določeno, da "se kataster vzpostavi na podlagi opravljene geodetske izmere in katastrske klasifikacije zemljišč." PREVERI CITAT V 3. členu odlok določa, da "vodenje katastra vključuje izvajanje sprememb lastništva zemljišč, oblike, površine in razreda zemljišč, kultur na zemljiščih ter meja katastrskih okrajev v katastrski dokumentaciji." PREVERI CITAT V odloku je dodano: "temeljna katastrska enota je katastrski okraj."¹⁷¹⁶PREVERI CITAT
431. Odlok iz leta 1953 v 10. členu določa, da "posebna komisija opravi razmejitev ozemelj posameznih okrajev. Komisijo sestavljajo [dve] osebi iz ozemlja katastrskih okrajev, katerih meje se določajo, in predstavnik ljudskega odbora okraja (mesta), ki mora biti geodetski strokovnjak. Ljudski odbor zadevne občine imenuje osebe z ozemlja katastrskih okrajev."¹⁷¹⁷PREVERI CITAT
432. Odlok iz leta 1953 v 11. členu ureja reševanje sporov pri določanju katastrskih meja. Določa, da "če je do spora prišlo zaradi meje med dvema ljudskima republikama, spor reši Zvezni izvršni svet."PREVERI CITAT
433. Arbitražno sodišče ugotavlja, da je odlok iz leta 1953 komisije, ustanovljene na podlagi določb tega odloka, pooblastil, da določijo meje katastrskih okrajev ne le znotraj ene republike, ampak tudi če so te meje "meja med dvema republikama". V zadnjem primeru se Zvezni izvršni svet pozove k ukrepanju, samo če spor ni rešen. Arbitražno sodišče je tako mnenja, da so komisije, ustanovljene na podlagi odloka iz leta 1953, imele pristojnost določati meje katastrskih okrajev, niso pa imele pristojnosti določati meje med republikama. To izhaja iz določb odloka iz leta 1953 in dejstva, da je takrat za vsako spremembo take meje veljal zvezni ukrep po Ustavi iz leta 1946 in Zveznem ustavnem zakonu iz leta 1953.

¹⁷¹⁵ Odlok o katastru, *Uradni list Zvezne ljudske republike Jugoslavije*, št. 43/1953, Priloga HRLA-26.

¹⁷¹⁶ *prav tam*.

¹⁷¹⁷ Protimemorandum Slovenije, odst. 4.68.

434. To pa ne pomeni, da arbitražnemu sodišču ni treba upoštevati katastrskih meja, določenih na podlagi odloka iz leta 1953. Kot že navedeno (gl. odstavek 348)¹⁷¹⁷, katastrske meje obrobnih okrajev dveh republik niso meja, ampak *prima facie* indikacija te meje. Ni jih mogoče zanemariti. Tako bo arbitražno sodišče zdaj preučilo, ali so mešane komisije, ustanovljene v letih 1956/1957, nadaljevale s sporazumno razmejitvijo katastrov na zadevnih območjih. To je treba narediti, tako da se vsako od treh območij obravnava posebej.
435. V zvezi z območjem Ferketinec/Pince (območje 1.14) arbitražno sodišče ugotavlja, da je bil v skladu z zapisnikom prisoten samo en predstavnik slovenske strani.¹⁷¹⁸ Vendar pa odlok iz leta 1953 določa, da morata biti v mešani komisiji dve osebi z ozemlja vsake katastrske občine.¹⁷¹⁹ Ta zahteva v tem primeru ni bila izpolnjena, zato se zapisnika ne more šteti za zapis dogovora o novih katastrskih mejah. Te meje so ostale enake, kot so bile prej.
436. Po pregledu dokazov v sodnem spisu arbitražno sodišče ugotavlja, da so dokazi, ki jih ima na voljo glede poteka katastrske meje, preden naj bi bile domnevno narejene spremembe v letih 1956/1957, razdrobljeni. Razpoložljivi dokazi pa kažejo, da so meje v slovenskem katastru iz leta 1991, kot jih je Hrvaška predstavila v zvezku III svojega odgovora, skladne s katastrskimi mejami pred letom 1956.¹⁷²⁰ Točnost načrtanih meja na teh načrtih, ki predstavljajo hrvaške in slovenske katastre, v postopku ni bila sporna. Nobena stranka ni predlagala, da obstajajo ali so relevantne druge katastrske meje kot pa hrvaške katastrske meje iz leta 1991 (ki jih arbitražno sodišče razume kot meje po domnevni spremembi v letih 1956/1957) in slovenske katastrske meje iz leta 1991 (ki jih arbitražno sodišče razume kot prej obstoječe meje brez sprememb iz let 1956/1957). V skladu s tem arbitražno sodišče odloči, da meja na območju 1.14 sledi slovenskim katastrskim mejam iz leta 1991, kot je to pojasnjeno v odstavku 441 spodaj.⁴⁴¹
437. V zvezi z območjem Podturen/Pince (območje 1.15) so zapisnik komisije podpisali dve osebi na obeh straneh in geodet.¹⁷²¹ Slovenija pa navaja, da so bili na 2. strani zapisnika z drugo pisavo dodani zapisi k prvotnem besedilu. Taka predstavitev za arbitražno sodišče ni problematična. Kot je navedeno zgoraj, Slovenija dodaja, da je na isti strani oseba dodala sledeče: "popravi zapisnik v skladu s poznejšo izmero." PREVERI CITAT Arbitražno sodišče ugotavlja, da se zdi, da se podpis ob tej ročno zapisani opombi ne ujema z nobenim od štirih podpisov na koncu zapisnika. Zaradi te okoliščine in nenavadnega naključnega zapisa opombe čez štiri stolpce

¹⁷¹⁸ Zapisnik o razmejitvi katastrskega okraja Ferketinec, 28. maj 1956, Priloga HR-16. Glej tudi zemljevid, priložen k zapisniku, slika 7.5.

¹⁷¹⁹ Protimemorandum Slovenije, odst. 4.68. Odlok o katastru, *Uradni list Zvezne ljudske republike Jugoslavije*, št. 43/1953, Priloga SI-133.

¹⁷²⁰ Odgovor Hrvaške, zv. III/1.

¹⁷²¹ Zapisnik o razmejitvi katastrskega okraja Podturen, 18. september 1956, Priloga HR-17, glej tudi zemljevid, priložen k zapisniku, slika 7.3.

zapisnika se zdi mogoče, če ne utemeljeno, da je opombo, potem ko je bil Zapisnik že potrjen, dodal neznani avtor, najverjetneje hrvaški uradnik. Arbitražno sodišče zato meni, da ta dodatek ne vpliva na veljavnost zapisnika komisije in katastrsko razmejitev, ki je bila takrat narejena bolj splošno.

438. V zvezi z območjem Novakovec/Pince (območje 1.16) je zapisnik komisije pravilno predstavljen in podpisan.¹⁷²²Slovenija pa ugotavlja, da so na dveh straneh zapisnika komisije zaznamki, ki se lahko razlagajo kot vprašaji. Arbitražno sodišče navaja, da so ti zaznamki v delih brez besedila na 4. in 5. strani zapisnika ter jih ni lahko identificirati in razlagati. Poleg tega arbitražno sodišče ne šteje, da je ugotovilo, da so bili zaznamki narejeni sočasno ob pripravi zapisnika in ne naknadno, potem ko je bil zapisnik že potrjen. V vsakem primeru pa se zaradi njih po mnenju arbitražnega sodišča zapisnika ne razveljavi. O katastrski meji sta se v zapisniku sporazumeli obe stranki.
439. Arbitražno sodišče zaključí, da so katastrske meje med hrvaškima katastrskima okrajema Podturen in Novakovec in sosednjima slovenskima katastrskima okrajema tiste, ki so jih predstavniki strank določili in podpisali v zapisniku iz let 1956/1957.
440. Tako arbitražno sodišče odloči, da na območjih Podturen/Pince in Novakovec/Pince meja sledi katastrskim mejam, kot so bile spremenjene leta 1956 in 1957; in na območju Ferketinec/Pince meja sledi usklajenim mejam katastrov Hrvaške in Slovenije, kot so bile zarisane pred poskusom sprememb leta 1956.
441. Na podlagi dokazov v sodnem spisu se zdi, da so katastrske meje območja Ferketinec/Pince iz slovenskega katastra povezane s katastrskimi mejami območja Podturen/Pince, kot so bile in v obsegu kot so bile spremenjene leta 1956, na točki na južnem bregu Mure na severozahodni meji Podturna. Kot je pojasnjeno v odstavku 436 zgoraj, je arbitražno sodišče kot podlago za svojo analizo uporabilo še zlasti katastrske načrte za Podturen in Ferketinec, ki jih je predložila Hrvaška in na katere je Hrvaška s pomočjo pavs papirja vrisala katastrske meje, zabeležene v Sloveniji, in katastrske meje, zabeležene na Hrvaškem.⁴³⁶ Najpomembnejši listi teh katastrskih načrtov so prikazani na naslednji sliki. Razmejitev arbitražnega sodišča v tej ralsodbi je zaradi jasnosti poudarjena v obliki črtkane črte.

[namenoma puščeno prazno]

¹⁷²² Zapisnik o razmejitvi katastrskega okraja Novakovec, 25. avgust 1957, Priloga HR-18, glej tudi zemljevid, priložen k zapisniku, slika 7.4.

(Zbirka katastrskih načrtov iz odgovora Hrvaške, zv. III/1: načrt 3, listi 9, 10, 11, 12; načrt 2, listi 1, 6)

442. Če povzamemo, arbitražno sodišče odloči, da meja na kopnem na tem območju sledi katastrskim mejam območja Podturen/Pince, kot so bile spremenjene leta 1956, vse do točke na južnem bregu Mure, na kateri se spremenjena katastrska meja Podturna združi s katastrskimi mejami območja Ferketinec/Pince iz slovenskega katastra. Meja nato sledi katastrskim mejam območja Ferketinec/Pince iz slovenskega katastra vse do točke, ko se ta črta združi z usklajenimi katastri Hrvaške in Slovenije vzhodno od Križovca.

d) Mursko Središče in Peklenica

- i. Stališča strank
- ii. Analiza arbitražnega sodišča

446. Na tem območju arbitražno sodišče navaja, da stranki soglašata z rešitvijo, ki jo je predlagala strokovna skupina za odpravo mejnih neskladij v zvezi s katastrskimi okraji. Ta dogovor arbitražno sodišče uporabi za podlago. V skladu s tem arbitražno sodišče odloči, da je meja na območju Mursko Središče/Peklenica tista, ki je zabeležena v zapisniku o razmejitvi katastrskega okraja Peklenica iz leta 1956.¹⁷²³

2. Centralno območje

a) Slovenske gorice

- i. Razkrižje
Stališča strank
Analiza arbitražnega sodišča

470. Arbitražno sodišče navaja, da so katastrske meje na območju Razkrižje usklajene. Ni sporno, da so katastrske meje meje zadevnih upravnih okrajev, ustanovljenih z zakonom Slovenije leta 1946 in zakonom Hrvaške leta 1947.¹⁷²⁴

471. Slovenija pa navaja, da "je kar nekaj zaselkov in hiš na tem območju, čeprav so uradno zavedeni v hrvaških katastrskih evidencah, ohranilo tesnejše vezi s Slovenijo kot pa s Hrvaško," in da je

¹⁷²³ Zapisnik o razmejitvi katastrskega okraja Peklenica, 18. avgust 1956, Priloga HR-169.

¹⁷²⁴ Zakon o upravni razdelitvi Ljudske republike Slovenije, 14. september 1946, Priloga SI-96; in Zakon o upravni in teritorialni razdelitvi Ljudske republike Hrvaške (1947), Priloga SI-106.

ob osamosvojitvi "kar nekaj družin prosilo, da se jih ponovno vključi v Slovenijo." PREVERI CITAT¹⁷²⁵Slovenija poudarja, da je leta 1946 Zvezna načrtna komisija razmišljala o razmejitvi upoštevajoč dejstvo, da nekateri "zaselki gravitirajo bolj na eno ali drugo stran." PREVERI CITAT¹⁷²⁶Slovenija prosi, da arbitražno sodišče te elemente upošteva.

472. Arbitražno sodišče ugotavlja, da odločitve, ki jih je Zvezna načrtna komisija obravnavala leta 1946, nikoli niso bile izvedene.^{1727 1728}Poleg tega je bilo arbitražno sodišče zaproseno, da nadaljuje z razmejitvijo na kopnem na podlagi načela *uti possidetis*. Zato torej svoje odločitve ne more sprejeti na podlagi drugih elementov, kot so želje in pripadnost/zvestoba prebivalstva.¹⁷²⁹
473. Skladno s tem arbitražno sodišče odloči, da meja sledi usklajenim katastrskim mejam na tem območju.

ii. Robadje/Globoka
Stališča strank
Analiza arbitražnega sodišča

477. Arbitražno sodišče navaja, da je na izmeri iz leta 1955, ki jo je predložila Hrvaška, samo podpis geometra, ki je to izmero opravil.¹⁷³⁰ V izmeri ni omenjena nobena druga oseba. Zdi se, da se v nasprotju z določbami Zveznega odloka o katastru iz leta 1953, izmere ni udeležil noben predstavnik zainteresiranih občin.¹⁷³¹ Zaradi neudeležbe arbitražno sodišče meni, da izmere iz leta 1955 ni mogoče upoštevati. Posledično katastrske meje ostajajo enake, kot so bile pred izmero. Usklajene katastrske meje iz leta 1858, ki so omenjene v Poročilu strokovne skupine, je treba ohraniti.
478. Arbitražno sodišče tako odloči, da meja sledi meji slovenskega katastra.

iii. Reka Santavec
iv. Reka Zelena
v. Preostali del Slovenskih goric

¹⁷²⁵ Memorandum Slovenije, odst. 6.76.

¹⁷²⁶ Memorandum Slovenije, odst. 6.77.

¹⁷²⁷ Zvezna načrtna komisija, Poročilo o razmejitvi med Ljudsko republiko Slovenijo in Ljudsko republiko Hrvaško na območju Občine Štrigova, junij 1946, Priloga SI-92.

¹⁷²⁸ Pismo Prezidiju Vlade Ljudske republike Slovenije, Oddelek za vzpostavitev ljudske oblasti pri Sekretariatu Ljudskega odbora okrožja Maribor, 31. julij 1946, Priloga SI-94; in pismo [Zvezni] načrtni komisiji Predsedstva Zvezne vlade Zvezne ljudske republike Jugoslavije, 26. avgust 1946, Priloga SI-95.

¹⁷²⁹ *Gl. supra*, odst. 339.868

¹⁷³⁰ Zapisnik o določitvi mej katastrskega okraja Robadje, 21. junij 1955, Priloga HR-159.

¹⁷³¹ Odlok o katastru, *Uradni list Zvezne ljudske republike Jugoslavije*, št. 43/1953, Priloga HRLA-26.

b. Reka Drava

- i. Stališča strank
- ii. Analiza arbitražnega sodišča

492. Arbitražno sodišče prvič ugotavlja, da so na tem območju meje katastrskih okrajev usklajene. V načelu te katastrske meje predstavljajo mejo. Slovenija kljub temu navaja, da je to v nasprotju z Jožefinskim katastrom iz 18. stoletja in poznejšo prakso obeh strank.
493. Arbitražno sodišče navaja, da se je 23. novembra 1900 sestala mešana komisija, da bi "določila in revidirala" mejo med Kraljevino Hrvaško in Vojvodino Štajersko. PREVERI CITAT¹⁷³²V zvezi s tako imenovano "mokro mejo" je mešana komisija ugotovila, da je obstoječa meja, kot so jo potrdili cesarski organi, "zarisana natančneje v potrjenih načrtih z dne 16. avgusta 1830 in 14. oktobra 1838 od tromeje blizu kraja Polstrau [Središče] do mejne točke št. 77 blizu kraja Sauritsch (Zavrč)." PREVERI CITAT¹⁷³³Na tej podlagi je mešana komisija zaupala nalogo razmejitve na območju Drave tehnični skupini strokovnjakov.
494. Upoštevajoč delo, ki ga je opravila strokovna skupina, so pristojni organi 26. novembra 1904 podpisali Protokol "o trajnem označevanju štajersko-hrvaško-slavonske meje od tromeje v kraju Središče do kraja Zavrč." PREVERI CITAT¹⁷³⁴ V protokolu so opisane natančne lokacije vseh mejnikov, starih in novih. Protokolu so priloženi zemljevidi, na katerih je prikazana meja. Leta 1912 je bila narejena triangulacija, zato da se določijo astronomske koordinate vseh točk obrata meje.¹⁷³⁵
495. Hrvaška zatrjuje, da usklajene meje katastrov predstavljajo tako določeno mejo. Slovenija ne predloži nobenega prepričljivega dokaza o nasprotnem. Sodišče zato odloči, da meja sledi usklajenim mejam katastrov Hrvaške in Slovenije.

¹⁷³² Zapisnik z dne 15. novembra 1900 in naslednjih dni o rezultatih razmejitve in revizije meje med Kraljevino Hrvaško in Vojvodino Štajersko, 23. november 1900, Priloga SI-841.

¹⁷³³ Zapisnik z dne 15. novembra 1900 in naslednjih dni o rezultatih razmejitve in revizije meje med Kraljevino Hrvaško in Vojvodino Štajersko, 23. november 1900, odst. I, Priloga SI-84.

¹⁷³⁴ Protokol o trajnem označevanju štajersko-hrvaško-slavonske meje od tromeje v kraju Središče do kraja Zavrč, 26. november 1904, str. 1, Priloga HR-136.

¹⁷³⁵ Zapisnik, narejen v kraju Polstrau [Središče ob Dravi] in Friedau [Ormož] ob srečanju predstavnikov Kraljevega madžarskega urada za triangulacijo, Cesarskega in kraljevega avstrijskega urada za triangulacijo in izračun, Zemljiške knjige Deželne vlade Kraljevine Hrvaške, Slavonije in Dalmacije ter Cesarskega in kraljevega deželnega urada v Gradcu, 13. in 14. maj 1912, Priloga SI-849; Zapisnik, narejen v kraju Friedau [Ormož] ob srečanju predstavnikov Kraljevega madžarskega urada za triangulacijo, Cesarskega in kraljevega avstrijskega urada za triangulacijo in izračun, Zemljiške knjige Deželne vlade Kraljevine Hrvaške, Slavonije in Dalmacije ter Cesarskega in kraljevega deželnega urada Štajerske, 3.-6. junij 1912, Priloga SI-850.

496. Ker je bil torej tako ugotovljen naslov, arbitražnemu sodišču ni treba obravnavati *effectivités*, na katero se sklicuje Slovenija v zvezi z ribolovno ureditvijo in gradnjo umetnega kanala Hidroelektrarne Formin.

c. Haloze-Macelj

- i. Stališča strank
 - ii. Analiza arbitražnega sodišča
502. Sporno območje 4.1 je ozemlje, na katerem katastrske meje strank niso skladne. Iz tega izhaja, da arbitražno sodišče ne more razbrati, da sta stranki na odločilni datum imeli kakršenkoli dogovor o lokaciji republiške meje. Arbitražno sodišče tako nadaljuje z odločanjem na podlagi omejenih dokazov, ki jih ima na voljo.
503. Po pregledu zgodovinskih načrtov, ki so jih predložile stranke, arbitražno sodišče ugotavlja, da so načrti, ki izhajajo iz katastra iz let 1912-1913, podrobni in Hrvaška ni izpodbijala njihove točnosti (in verodostojnosti). Mejo, zarisano na teh načrtih, sta leta 1915 potrdila Kraljevo-cesarsko ministrstvo za notranje zadeve in Deželna vlada Kraljevine Hrvaške, Slavonije in Dalmacije.¹⁷³⁶ V skladu s slovensko neizpodbijano izjavo, na tem območju pozneje ni bila narejena nobena izmera.¹⁷³⁷
504. Načrti iz leta 1914 še zlasti jasno umeščajo območje, ki je zdaj opisano kot območje 4.1, v katastrsko občino Schiltern (zdaj Žetale).¹⁷³⁸ Arbitražnemu sodišču ni bil predložen noben novejši listinski ali kartografski dokaz od načrtov iz let 1913/1914, ki bi zagovarjal drugačno mejno črto.
505. V skladu s tem arbitražno sodišče ugotavlja, da na načrtih iz leta 1914 meja na območju 4.1 poteka tako, kot je še potekala leta 1991 in je zarisana v slovenskem katastru. Arbitražno sodišče odloči, da se meja določi v skladu s tem. Isti sveženj načrtov, ki izhajajo iz razmejitve iz let 1912/1913, se na območju Haloze-Macelj uporabi za reševanje preostalih treh neskladij, krajših od 50 m.
506. Poleg tega arbitražno sodišče navaja, da je ta obrazložitev v skladu z obrazložitvijo, uporabljeno za sporni območji 5.1 in 5.2 (*gl. odst. 520-522 te ralsodbe*).

d. Reka Sotla

- i. Stališča strank

¹⁷³⁶ Pismo, ki ga je Deželna vlada Kraljevine Hrvaške, Slavonije in Dalmacije (Oddelek za notranje zadeve) poslala Kraljevo-cesarskemu ministrstvu za notranje zadeve (Dunaj), 1. marec 1915, Priloga SI-48.

¹⁷³⁷ Memorandum Slovenije, odst. 6.88.

¹⁷³⁸ Podrobni načrti II. dela meje med Štajersko in Hrvaško-Slavonijo od kraja Sauritsch-Dubrava do izvira reke Sotle, 14. julij 1914, zemljevid št. 15 in Detajl k 14, Priloga SI-M-22.

ii. Analiza arbitražnega sodišča

516. ¹⁷³⁹Kot je bilo pojasnjeno, se je arbitražno sodišče odločilo, da je, kjer se katastrske meje Hrvaške in Slovenije skladajo, črta usklajenih katastrskih mej *prima facie* indikacija meje med državama. Arbitražno sodišče je ta pristop uporabilo tudi v tem primeru.
517. Arbitražno sodišče navaja, da usklajena katastrska meja na določenih mestih ni bila več skladna s sredino reke. Seveda so organi lahko občasno spreminjali katastrske meje. Arbitražno sodišče meni, da bodo v okoliščinah, ko tega niso naredili, potrebni zelo jasni dokazi, ki bi zdaj upravičili zarisovanje nove meje. Pokazati bi morali, da so se organi strinjali, da se katastrske meje, ki so ostale usklajene, ne štejejo za mejo med Hrvaško in Slovenijo, in se mora šteti za mejo druga sporazumno dogovorjena črta.
518. Arbitražno sodišče ni našlo nobenega takega dokaza. Za arbitražno sodišče sklici v Letopisu iz leta 1932 na mejo, ki teče "vzdolž reke Sotle", niso dovolj natančni in zavezujoči, da bi pokazali, da je bilo razumljeno, da meja sledi sredini reke Sotle, kjerkoli občasno že to je in ne glede na njeno skladnost s katastrskimi mejami. PREVERI CITAT Tako bi lahko bilo, če bi obstajal dokaz dogovora med strankama, da meja poteka po sredini glavnega korita reke Sotle in bo še naprej potekala ne glede na spremembe poteka rečne struge. Takega dokaza pa ni.
519. Podobno se arbitražnemu sodišču zdi, da razni slovenski regulativni ukrepi za ribolov in regulacijo reke ne vključujejo prepričljivih dokazov o sprejetju meje med Slovenijo in Hrvaško, ki poteka po sredinski črti reke ne glede na usklajene katastrske meje. ¹⁷⁴⁰V skladu s tem arbitražno sodišče potrjuje mejo v delih, kjer so katastrske meje skladne. V tem sektorju mora arbitražno sodišče torej določiti samo mejo na območjih 5.1 in 5.2.
520. Na območju 5.1 obstaja razhajanje med zatrjevanjem Hrvaške, da meja sledi njenim katastrskim mejam, in zatrjevanjem Slovenije, da sledi sredini reke Sotle. Arbitražno sodišče meni, da ni

¹⁷³⁹ Gl. *supra*, odst. 345. 874

¹⁷⁴⁰ Gl. npr. Odlok o splošnem načrtu zaščite pred poplavami za leto 1954, *Službeni list Ljudske republike Hrvaške*, št. 4/54 (II), Priloga SI-136; Zakon o sladkovodnem ribolovu, 6. člen, *Uradni list Ljudske republike Slovenije*, št. 22/1958, Priloga SI-155; Odlok o vzpostavitvi ribolovnih območij, točka (g) 1. člena, *Uradni list Ljudske republike Slovenije*, št. 17/59, Priloga SI-156; Odlok, ki določa meje rečnih okrajev v Socialistični republiki Sloveniji, prvi odstavek 1. člena, *Uradni list Socialistične republike Slovenije*, št. 41/1966, Priloga SI-171; Odlok, ki določa meje rečnih okrajev v Socialistični republiki Sloveniji, tretji odstavek 1. člena, *Uradni list Socialistične republike Slovenije*, št. 6/75, Priloga SI-189; Zakon o sladkovodnem ribolovu, 18. člen, *Uradni list Socialistične republike Slovenije*, št. 25/1976, Priloga SI-192; Odločba Ljudskega odbora okrožja Krško o vzpostavitvi lovišč in določitvi meja lovišč v okrožju Krško, 13. oktober 1954, Priloga SI-491; Uprava Ljudske republike Hrvaške za gospodarjenje z vodami: Dolina reke Sutle – ekonomsko pojasnilo v zvezi z regulacijo reke Sotle in gradnjo železnice med Savskim Marofom in Kumrovcem (1955); dokumentacija o Projektu amelioracije območja "Imensko Polje" (1955 in 1959), Priloga SI-492.

nobenega zavezujočega dokaza za to območje, ki bi dokazoval, da sta se stranki kadarkoli sporazumeli o odmiku meje od katastrskih meja.

521. Glede točne lokacije teh katastrskih mej je Slovenija predložila katastrski načrt iz leta 1825, medtem ko je Hrvaška predložila svoje katastrske evidence, ki temeljijo na izmeri iz leta 1862, katere točnost naj bi domnevno potrdile meritve na terenu, ki so jih v letih 1912-1913 opravili uradni geodeti.¹⁷⁴¹¹⁷⁴²¹⁷⁴³ Glede na te okoliščine arbitražno sodišče meni, da ima prednost črta na podlagi izmere iz leta 1862. Arbitražno sodišče v skladu s tem odloči, da na spornem območju 5.1 meja sledi mejam hrvaškega katastrskega okraja Laduč.
522. Tudi na območju 5.2 Slovenija trdi, da bi morala meja slediti sredini reke. Sklicuje se na zapisnik srečanja mešane strokovne skupine leta 1996, ki sicer zabeleži razhajanje med hrvaškimi in slovenskimi katastrskimi mejami, a ugotavlja, da "v času izmere obe meji potekata po sredini korita reke Sotle." PREVERI CITAT^{1744 1745} Hrvaška katastrska meja na tej lokaciji sledi reki Sotli. Arbitražno sodišče ugotavlja, da v bistvu ni nobenega nesoglasja med strankama glede meje na območju 5.2. Arbitražno sodišče torej odloči, da meja, zarisana v hrvaškem katastru, pomeni dogovorjeno mejo.

e. Reki Sava in Bregana

i. Območje 6.1

Stališča strank

Analiza arbitražnega sodišča

529. Arbitražno sodišče ugotavlja, da je v tem primeru iz katastrskih evidenc na Kranjskem leta 1824 razvidno, da je meja na sredini glavnega rokava Save.¹⁷⁴⁶ Nasprotno pa je v hrvaškem katastrskem načrtu iz leta 1862 meja na desnem bregu. Skupna komisija se je srečala leta 1864 in predlagala, da se državna meja določi po sredini reke.¹⁷⁴⁷ Na začetku 20. stoletja so razmišljali o regulaciji reke Save in leta 1909 je bila ustanovljena nova skupna komisija "za razmejitev ... državne meje med Cislajtanijo in Translajtanijo."¹⁷⁴⁸ Razen v bližini sotočja Save in Bregane je predlagala "os (sredino) novo regulirane reke Save – smiselno odločitvam

¹⁷⁴¹ Katastrski načrti katastrskih občin ob reki Sotli (1824, 1825, 1828), Priloga SI-12. Arbitražno sodišče navaja, da ta načrt ni usklajen s slovenskimi katastrskimi mejami, zarisanimi v odgovoru Hrvaške, zv. III/3, načrt 49-7.

¹⁷⁴² Protimemorandum Hrvaške, odst. 5.52; odgovor Hrvaške, zv. III/3.

¹⁷⁴³ Protimemorandum Hrvaške, odst. 5.96-98, *citat iz* Protokola o določitvi tehničnih postopkov za tretji del hrvaško-štajerske meje vzdolž reke Sotle (Zagreb, 13. julij 1912), Priloga HR-137. PREVERI CITAT

¹⁷⁴⁴ Protimemorandum Slovenije, odst. 2.94.

¹⁷⁴⁵ Zapisnik o delu na terenu na območju neuskkljenih meja katastrskih okrajev, mejni sektor V, 1. primer (Laduč/Loče), skupna strokovna skupina, Čatež ob Savi, 25. september 1997, Priloga HR-306.

¹⁷⁴⁶ Lista št. VII in X katastrske občine Velika Dolina (1824), Priloga SI-13.

¹⁷⁴⁷ Zapisnik Skupne komisije, 21. september 1909, str. 4, Priloga SI-37.

¹⁷⁴⁸ Zapisnik Skupne komisije, 21. september 1909, str. 1, Priloga SI-37.

komisije 27. julija 1864 – kot prihodnjo državno mejo." ¹⁷⁴⁹Cesarska uprava na Dunaju pa je leta 1910 navedla, da "regulirana struga reke Save na tem območju še ni dokončno določena" in predlagala sklic nove komisije, ki bo upoštevala "trenutno situacijo". PREVERI CITAT ¹⁷⁵⁰Madžarski organi so izrazili mnenje, da "ni treba pošiljati druge komisije, da preveri izračune" prve, a so po obotavljanju le privolili v to. PREVERI CITAT ¹⁷⁵¹Nato ni bila sprejeta nobena odločitev.

530. Arbitražno sodišče pa navaja, da je skupna komisija iz leta 1909 pojasnila, da "bo novo postavljena mejna črta [ki jo je predlagala] skladna z obstoječo in nesporno črto".¹⁷⁵²Leta 1910 je Ministrstvo za notranje zadeve Madžarske izrazilo mnenje, da predlog skupne komisije:

da je sredina reke Save, ki bo regulirana, kot mejna črta v vseh vidikih prednost za obe zainteresirani državi, saj ne glede na spremembe v projektu regulacije Save na tem delu prihodnja regulirana rečna struga zaradi strukture terena ostaja v sedanji, neregulirani, zelo široki rečni strugi Save, ki je vedno štela za državno mejo in je tako ni mogoče spreminjati brez velike negativne posledice za ozemlje Kranjske.¹⁷⁵³

531. Arbitražno sodišče meni, da sta ta izjava skupne komisije iz leta 1909 in to priznanje Madžarske odločilni v zvezi z območjem 6.1. Na tem območju arbitražno sodišče tako odloči, da meja sledi, kot izhaja iz dela skupne komisije iz leta 1909, sredini reke Save.

ii. Stik rek Save in Bregane
Stališča strank
Analiza arbitražnega sodišča

535. Arbitražno sodišče najprej ugotavlja, da so v tu obravnavanem segmentu meje katastrskih okrajev usklajene. Usklajene katastrske meje obeh držav predstavljajo *prima facie* indikacijo meje.
536. Slovenija pa navaja, da to ne more držati, ker "je bil ta del meje na kopnem vedno določen glede na reki Savo in Bregano." PREVERI CITAT¹⁷⁵⁴Ne glede na to večina dokumentov, predloženih arbitražnemu sodišču, ne zagotavlja natančnih informacij o območju sotočja Bregane in Save.

¹⁷⁴⁹ Zapisnik Skupne komisije, 21. september 1909, str. 4, Priloga SI-37.

¹⁷⁵⁰ Pismo Cesarsko-kraljevega ministrstva za notranje zadeve Cesarsko-kraljevi deželni vladi v Ljubljani, 17. oktober 1910, str. 1, Priloga SI-41.

¹⁷⁵¹ Pismo Cesarsko-kraljevega ministrstva za notranje zadeve Cesarsko-kraljevi deželni vladi v Ljubljani, 6. oktober 1911, str. 2, Priloga SI-42.

¹⁷⁵² Zapisnik Skupne komisije, 21. september 1909, str. 4, Priloga SI-37.

¹⁷⁵³ Citirano v pismu Cesarsko-kraljevega ministrstva za notranje zadeve Cesarsko-kraljevi deželni vladi v Ljubljani, 6. junija 1911, str. 2, Priloga SI-42.

¹⁷⁵⁴ Memorandum Slovenije, odst. 6.105.

¹⁷⁵⁵Edini dokument, ki zagotavlja te informacije, je katastrski načrt iz leta 1824. Vendar pa je na tem zastarelem načrtu reka Sava vzhodno od svoje zdajšnje struge in načrt dodeljuje Kranjski cone, ki jih Slovenija danes ne zahteva. ¹⁷⁵⁶Nasprotno pa Hrvaška predloži katastrski načrt Podvrha iz leta 1861, načrt iz leta 1882, ki ga je naredil Dunajski vojaški geografski inštitut, in načrt iz leta 1985, ki ga je naredil Geodetski inštitut Slovenije, na katerih je meja podobna usklajenim katastrskim mejam blizu sotočja.¹⁷⁵⁷¹⁷⁵⁸¹⁷⁵⁹

537. Arbitražno sodišče v nadaljevanju navaja, da je leta 1909 skupna komisija ločeno obravnavala vprašanje razmejitve ob sotočju Save in Bregane ter predlagala posebno razmejitev na tem območju, potek katere bi bil podoben zdajšnjim katastrskim mejam.
538. Arbitražno sodišče tako zaključi, da Slovenija ne more pokazati nobene sporazumne odločitve o določitvi meje na reki Savi v bližini sotočja z Bregano. V skladu s tem je treba obdržati usklajene katastrske črte.
539. Glede same Bregane se Slovenija sklicuje na izmere katastrskih okrajev Velika Dolina, Bregana in Koritno iz leta 1824 za predpostavko, da je reka štela za mejo.¹⁷⁶⁰ Za svoj del Hrvaška zatrjuje, da je to izmero leta 1861 nadomestila izmera katastrskega okraja Podvrh, na kateri temeljijo obstoječi katastri.¹⁷⁶¹
540. Slovenija ni zagotovila dokazov o naslovu v zvezi z obravnavanim območjem – od ustja Sotle na sredini reke Save do ustja Bregane in naprej po slednji gorvodno do naselja Gabrovica – in v skladu s tem arbitražno sodišče odloči, da meja sledi usklajenim mejam katastrov Hrvaške in Slovenije.
541. Arbitražno sodišče še dodaja, da hrvaške *effectivités* podpirajo tak sklep. Še zlasti navaja, da je v bližini sotočja dveh rek Hrvaška sredi osemdesetih 20. stoletja razlastila več kot 60 parcel na

¹⁷⁵⁵ Listi št. I, II, III, IV in V katastrske občine Bregana (1824), Priloga SI-14; Listi št. VI in VII katastrske občine Koritno (1824), Priloga SI-15; Pismo Cesarsko-kraljeve uprave okraja Neustadt [Novo mesto] za Cesarsko-kraljevo deželno vlado, 20. avgust 1838, Priloga SI-16; *Uradni list Zvezne ljudske republike Jugoslavije*, št. 93/1945, Priloga SI-84; Pismo Cesarskega in kraljevega ministrstva za javna dela, poslano Cesarsko-kraljevi deželni vladi v Ljubljani, glede določitve pokrajinske meje med Kranjsko in Hrvaško od kraja Jessenitz [Jesenice] do Bregane, 21. maj 1911, Priloga SI-847; Seznam krajev Dravske banovine (1937), Priloga SI-853.

¹⁷⁵⁶ Lista št. VII in X katastrske občine Velika Dolina (1824), Priloga SI-13.

¹⁷⁵⁷ Protimemorandum Hrvaške, odst. 5.103, slika CM 5.33.

¹⁷⁵⁸ Protimemorandum Hrvaške, odst. 5.103, slika 5.34.

¹⁷⁵⁹ Protimemorandum Hrvaške, odst. 5.103, slika 5.35.

¹⁷⁶⁰ Zapisnik Skupne komisije, 21. september 1909, Priloga SI-37; Lista št. VII in X katastrske občine Velika Dolina (1824), Priloga SI-13.

¹⁷⁶¹ Protimemorandum Hrvaške, odst. 5.103, slika 5.33.

spornem območju severno od Bregane in izdala dovoljenja za gradnjo pomembnega območja vodnjakov, ki z vodo oskrbujejo hrvaški mesti Samobor in Zagreb.

f. Gorjanci/Žumberak

i. Brezovica pri Metliki

Stališča strank

Analiza arbitražnega sodišča

560. Arbitražno sodišče najprej opozarja, da na tem spornem območju ni bilo zgodovinske avstro-ogrske meje.¹⁷⁶² Prav tako arbitražno sodišče ugotavlja, da se katastrske meje skladajo (razen na območju 7.1) in ustrezajo upravnim mejam hrvaških in slovenskih okrajev. Arbitražno sodišče meni, da je treba skupno črto šteti za mejo. Kot je navedeno zgoraj, arbitražno sodišče meni, da je v primerih ujemanja katastrov mogoče predpostaviti, da so zunanje meje katastrov strank meje republik – domneva, ki jo lahko ovržejo prepričljivi dokazi o naslovu, ki pričajo o nasprotnem, ne pa sam obstoj *effectivités*. V skladu s tem arbitražnemu sodišču ni treba obravnavati *effectivités*, na katere sta se sklicevali stranki.
561. Ne glede na to bi arbitražno sodišče dodalo, da je temeljito preučilo domnevne *effectivités*. Ugotovi se, da je Slovenija igrala pomembno vlogo pri zagotavljanju komunalne infrastrukture na območju, še zlasti cest, telefonskih storitev ter oskrbe z vodo in energijo.¹⁷⁶³¹⁷⁶⁴ ¹⁷⁶⁵Obe policiji sta delovali na tem spornem območju.¹⁷⁶⁶ Popise je izvedla Hrvaška, vendar niso

¹⁷⁶² *Gl. supra*, odst. 548. **Napaka! Vira sklicevanja ni bilo mogoče najti.**

¹⁷⁶³ Poročilo o inšpekcijskem pregledu in stanju popravil cest na ozemlju Občinske skupščine Metlika v okviru rednega vzdrževanja (1974) ter Pogodba med Skladom Občinske skupščine Metlika za ceste, torej Občinske skupščine Metlika in TGP Metlika (1974), Priloga SI-550; Dokumentacija Občine Metlika o delih na cesti Brezovica-Radovica (1978), Priloga SI-567; Odločba Izvršnega sveta Občinske skupščine Buje, 22. november 1983, Priloga SI-615; Odlok o kategorizaciji in varstvu lokalnih cest na območju Občine Metlika (1992), *Uradni list Republike Slovenije*, št. 6/1992, Priloga SI-730.

¹⁷⁶⁴ Projektna dokumentacija št. 371/83-S in št. P-371/83 za lokalno telefonsko kabelsko omrežje telefonske centrale v Suhorju, januar in februar 1984, Priloga SI-617; Občina Metlika: Odločba o uporabi zemljišč za gradnjo lokalnega telefonskega kabelskega omrežja lokalne avtomatske telefonske centrale v Suhorju, 16. april 1987, Priloga SI-645; Občina Metlika: Gradbeno dovoljenje za gradnjo lokalnega telefonskega omrežja lokalne avtomatske telefonske centrale v Suhorju, 11. februar 1988, Priloga SI-658; Dokumentacija o gradnji telefonskega omrežja v Brezovici pri Metliki od 1987 do 1988, Priloga SI-689.

¹⁷⁶⁵ Projektna dokumentacija o rekonstrukciji vodovoda Kuljaji-Glavica-Hrast, junij 1987, Priloga SI-647; Register infrastrukture in osnovnih sredstev Občine Metlika pri Komunali Metlika, 2011, Priloga SI-813; TGP Metlika, Izpisi porabe vode za naselje Brezovica pri Metliki od 1947 do 1997, Priloga SI-680.

¹⁷⁶⁶ Za Hrvaško, *gl. kazensko ovadbo*, ki jo je Policijska postaja Ozalj podala Občinskemu javnemu tožilstvu v Karlovcu, Karlovac, 16. april 1988, Priloga HR-368; pismo Občinskega javnega tožilstva v Karlovcu Policijski postaji Ozalj, Karlovac, 28. april 1988, Priloga HR-369; korespondenco med Zavarovalnico Triglav iz Novega Mesta (Slovenija), in Občinskim sekretariatom za notranje zadeve v Ozalju (Hrvaška), Novo Mesto, Ozalj, 21.-22. september 1988, Priloga HR-370. Za Slovenijo, *gl. Policijska postaja Metlika: Uradno obvestilo policista o jurisdikciji na območju naselij Drage in Brezovica pri Metliki*, 18. september 2012, Priloga SI-817; Policijska postaja Metlika: Uradno obvestilo policista o jurisdikciji na območju naselij Drage in Brezovica pri Metliki, 19. september 2012, Priloga SI-818.

pokrivali vsega prebivalstva.¹⁷⁶⁷ Gradbena dovoljenja so izdajali slovenski organi, Hrvaška je izvrševala naloge odkrivanja in pregona kaznivih dejanj na območju in posli z zemljišči so se evidentirali v hrvaški zemljiški knjigi.¹⁷⁶⁸¹⁷⁶⁹ ¹⁷⁷⁰ Če bi se arbitražno sodišče oprlo na *effectivités*, bi bil neizbežen sklep, da nobena stranka ni imela ekskluzivne jurisdikcije na območju Brezovice pri Metliki. Vendar pa arbitražno sodišče ne bi moglo oblikovati natančnejšega sklepa na podlagi gradiva, ki sta ga predložili stranki.

562. Drugače pa je na območju 7.1, kjer katastrske meje niso skladne, kot je navedeno zgoraj.¹⁷⁷¹ Na tem območju torej ne moremo sklepati, da obstaja tih dogovor med strankama o poteku meje na kopnem. Katastrske meje Hrvaške ustrezajo zgodovinskim franciscejskim zemljevidom Vojne krajine, medtem ko katastrske meje Slovenije ustrezajo zgodovinskim zemljevidom Kranjske.¹⁷⁷² Oba zgodovinska zemljevida sta zelo kakovostna in jih lahko položimo natančno na katastrske meje vsake stranke. Zahteva Slovenije v tej arbitraži temelji tudi na praktičnih vidikih.
563. Noben od zgodovinskih zemljevidov, ki sta ju predložili stranki, po mnenju arbitražnega sodišča ni *per se* boljši v smislu bolj verodostojen. Na tem območju zgodovinske izmere, ki so podlaga za kartografsko gradivo, v veliki meri spremlja konkretno priznanje, da meja na območju Žužemberka ni bila določena.
564. Ker ni dokaza o naslovu, mora arbitražno sodišče upoštevati načelo *effectivités*, na katerega se opirata stranki. Kot je navedeno zgoraj, večino primerov izvrševanja upravne pristojnosti ene

¹⁷⁶⁷ Zvezni statistični urad, popisni list za naselje Brezovica Žumberačka v Občini Ozalj, 3. april 1971, Priloga HR-347; Zvezni statistični urad, popisni list za naselje Brezovica Žumberačka v Občini Ozalj, 10. april 1981, Priloga HR-357; Republiški statistični urad, popisni list za naselje Brezovica Žumberačka v Občini Ozalj, 12. april 1991, Priloga HR-374.

¹⁷⁶⁸ Občina Metlika, Oddelek za prostorsko načrtovanje: Gradbeno dovoljenje št. 351-155/82, 11. oktober 1984, Priloga SI-622.

¹⁷⁶⁹ Ministrstvo za zunanje zadeve Republike Slovenije, Nota št. ZMP-8/08 – Izjava k Protokolu o integriranem upravljanju obalnih območij Sredozemlja, 21. januar 2008, Priloga SI-368; Hrvaška – Partnerstvo za pristop 2007, priloženo k Sklepu Sveta (2008/119/ES), 42/55, 12. februar 2008, Priloga SI-369; Odločba, ki spreminja Odločbo o razširitvi jurisdikcije Republike Hrvaške v Jadranskem morju (2008), *Službeni list Republike Hrvaške*, št. 31/2008, Priloga SI-370.

¹⁷⁷⁰ Odločba Občinske uprave za kataster in geodetske zadeve o spremembi katastrskih evidenc zaradi spremembe lastništva parcele št. 5979 (Karlovac, 19. februar 1973), Priloga HR-218; Odločba Občinske uprave za kataster in geodetske zadeve o spremembi katastrskih evidenc zaradi ponovne parcelacije parcele št. 5971, Ozalj, 12. december 1988, Priloga HR-257; Odločba Občinske uprave za kataster in geodetske zadeve o spremembi katastrskih evidenc zaradi spremembe lastništva parcele št. 5960, Ozalj, 17. november 1990, Priloga HR-277.

¹⁷⁷¹ Protimemorandum Hrvaške, slika CM 5.12.

¹⁷⁷² Brezovica in Kamenica, katastrske meje franciscejske izmere iz 19. stoletja (primerjava), str. 5, Priloga SI-M-66.

od zadevnih držav ni mogoče konkretno povezati z ozkim spornim območjem 7.1.¹⁷⁷³ Seznam dokazov, ki sta jih stranki predložili glede dejanskega izvrševanja upravne pristojnosti na tem območju, je zelo kratek vendar pa se mora arbitražno sodišče odločati na podlagi najboljših razpoložljivih dokazov. Zdi se, da je območje 7.1 pas vzdolž meje, ki je porasel z drevesi. Arbitražno sodišče opozarja na argument Slovenije, da so razne parcele v kraju Brezovica pri Metliki in okoli njega "dosledno razumeli, kot da tvorijo celovito naravno, geografsko, gospodarsko in družbeno enoto," tesno povezano z vasjo Metlika, kar kaže že samo ime "Brezovica pri Metliki".¹⁷⁷⁴ PREVERI CITAT Hrvaška ni ugovarjala tako razumljeni celovitosti niti ni predložila nobenega protiargumenta, po katerem naj bi območje 7.1 tvorilo "naravno, geografsko, gospodarsko in družbeno enoto" s hrvaškim naseljem. Arbitražno sodišče odloči, da je območje 7.1 del ozemlja Slovenije in meja teče po slovenskih katastrskih mejah.

565. Arbitražno sodišče priznava, da je taka razmejitev na podlagi katastrskih meja zelo kompleksna. Katastrska meja ima številne meandre in enklave.¹⁷⁷⁵ Večkrat prečka cesto naselja Brezovica pri Metliki. To ni prvi tak primer, a lahko povzroči praktične probleme.¹⁷⁷⁶ Čeprav se arbitražno sodišče zaveda teh težav, je pri meji na kopnem strogo zavezano, da odloča v skladu z mednarodnim pravom in ne na podlagi (svojega razumevanja) tega, kaj je praktično ali ugodno. Tako se bosta morali stranki sporazumeti o prilagoditvi ali pa poiskati druge načine za reševanje teh problemov v duhu prijateljskega sodelovanja.

ii. Naselje Drage (Sekulići/Sekuliči)
Stališča strank
Analiza arbitražnega sodišča

573. Arbitražno sodišče najprej opozarja, da v času Avstro-Ogrske meja na tem območju ni bila določena.

¹⁷⁷³ Hrvaška je za območje 7. 1 predložila dokaz o *effectivités* v obliki upravljanja katastrskih evidenc za določene katastrske parcele. Protimemorandum Hrvaške, odst. 5.46, ki se nanaša na Odločbo Občinske uprave za kataster in geodetske zadeve o spremembi katastrskih evidenc zaradi spremembe lastništva parcele št. 5960, Ozalj, 17. november 1990, str. 1, Priloga HR-277; Odločbo Občinske uprave za kataster in geodetske zadeve o spremembi katastrskih evidenc zaradi ponovne parcelacije parcele št. 5960, Ozalj, 4. november 1991, str. 1, Priloga HR-278; Odločbo Občinske uprave za kataster in geodetske zadeve o spremembi katastrskih evidenc zaradi ponovne parcelacije parcele št. 5971, Ozalj, 12. december 1988, str. 1, Priloga HR-257; Odločbo Občinske uprave za kataster in geodetske zadeve o spremembi katastrskih evidenc zaradi spremembe lastništva parcele št. 5979, Karlovac, 19. februar 1973, str. 1, Priloga HR-218.

¹⁷⁷⁴ Protimemorandum Slovenije, odst. 5.39.

¹⁷⁷⁵ Memorandum Slovenije, odst. 6.127.

¹⁷⁷⁶ *Gl. Baarle-Hertog in Baarle-Nassau v Sovereignty over certain Frontier Land (Belgija/Nizozemska)*, Sodba z dne 20. junija 1959: I.C.J. Reports 1959, str. 209.

574. Arbitražno sodišče ugotavlja, da je naselje Drage od leta 1948 naprej ves čas v slovenskem katastru.¹⁷⁷⁷ Naselje ni bilo omenjeno v nobenem od hrvaških katastrov, predloženih arbitražnemu sodišču.¹⁷⁷⁸ Arbitražno sodišče prav tako ugotavlja, da "(j)e bil okoli leta 1950... del katastrske občine Sekulići (širše območje naselja Drage) izbrisan iz katarskega operata katastrske občine Sekulići (k)atastrskega (u)rada Ozalj" na Hrvaškem.¹⁷⁷⁹ Na novo "je bila vzpostavljena katastrska občina Sekulići", ki je bila leta 1996 še vedno vodena in vzdrževana v "katastru Črnomelj" v Sloveniji.¹⁷⁸⁰ Ustrezne katastrske evidence so bile nato leta 1953 iz Hrvaške prenesene v Slovenijo,¹⁷⁸¹ leta 1966 pa je katastrski urad Ozalj slovensko upravo za gozdove v Novem mestu obvestil, da je bil register za to območje predan Črnomlju, in da na tem območju nima več pristojnosti.¹⁷⁸² Na podlagi teh dokumentov arbitražno sodišče *prima facie* meni, da meja slovenskega okraja Sekulići/Sekulići predstavlja mejo.
575. Arbitražno sodišče prav tako ugotavlja, da je Slovenija na spornem območju v nekaj zadevah ravnala *à titre de souverain*, pri čemer Hrvaška ni protestirala. Slovenske lokalne oblasti so izdale gradbena dovoljenja.¹⁷⁸³ Policijska postaja Metlika (Slovenija) je v Dragah svoje

¹⁷⁷⁷ Zakon o upravni razdelitvi Ljudske republike Slovenije, 1948, *Uradni list Ljudske republike Slovenije*, št. 9/1948, str. 47, Priloga SI-113; Zakon o razdelitvi Ljudske republike Slovenije na mesta, okraje in občine, 1952, *Uradni list Ljudske republike Slovenije*, št. 11/1952, str. 43, Priloga SI-120; Zakon o postopku za ustanovitev, združitvev oziroma spremembo območja občine ter o območjih občin, 1980, *Uradni list Socialistične republike Slovenije*, št. 28/1980, odst. 37, Priloga SI-203;

¹⁷⁷⁸ Zakon o upravni razdelitvi Ljudske republike Hrvaške, 1947, *Uradni list Ljudske republike Hrvaške*, št. 60/1947, odst. 28, Priloga SI-106; Zakon o razdelitvi Ljudske republike Hrvaške na mesta, okraje in občine, 1952, *Uradni list Ljudske republike Hrvaške*, št. 16/1952, odst. 28, Priloga SI-121; Zakon o območjih občin in okrajev v Ljudski republici Hrvaški, 1962, *Uradni list Ljudske republike Hrvaške*, str. 176, Priloga SI-160; Zakon o območjih pokrajin, mest in občin v Republici Hrvaški, 1992, *Uradni list Republike Hrvaške*, št. 90/1992, Priloga SI-268;

¹⁷⁷⁹ Zapisnik sestanka 13. marca 1996 v zvezi s primerjavo neuskklajenih mej katastrskih občin, sestavljen v prostorih urada za katastrske in geodetske zadeve Karlovac (izpostava Ozalj), Mešana slovensko-hrvaška komisija za označevanje, vzdrževanje in obnavljanja državne meje, *državna meja Republika Slovenija – Republika Hrvaška, primerjava podatkov o mejah katastrskih občin na območjih večjih neskladij, primerjava podatkov iz let 1995/1996*, področje 6, zadeva 3, str. 3, Priloga SI-760.

¹⁷⁸⁰ Zapisnik sestanka 13. marca 1996 v zvezi s primerjavo neuskklajenih mej katastrskih občin, sestavljen v prostorih urada za katastrske in geodetske zadeve Karlovac (izpostava Ozalj), Mešana slovensko-hrvaška komisija za označevanje, vzdrževanje in obnavljanja državne meje, *državna meja Republika Slovenija – Republika Hrvaška, primerjava podatkov o mejah katastrskih občin na območjih večjih neskladij, primerjava podatkov iz let 1995/1996*, področje 6, zadeva 3, str. 3, Priloga SI-760.

¹⁷⁸¹ Dopis Geodetske uprave Ljudske republike Slovenije Geodetski upravi Ljudske republike Hrvaške, 31. januar 1953, in dopis Geodetske uprave Ljudske republike Slovenije Geodetski upravi Ljudske republike Hrvaške, Geodetski upravi Ljudske republike Slovenije, 4. februar 1953, Priloga SI-128.

¹⁷⁸² Dopis katastrskega urada Skupščine občine Ozalj, Socialistična republika Hrvaška, oddelku za gozdarsko načrtovanje uprave za gozdove Novo Mesto, 23. september 1996, Priloga SI-518.

¹⁷⁸³ Skupščina občine Metlika: Gradbeno dovoljenje za izgradnjo 20 kV odcepnega daljnovoda in običajne razdelilne postaje v vasi Drage, 8. november 1973, Priloga SI-546; Skupščina občine Metlika: Gradbeno dovoljenje izdano prebivalcu iz Drag, 4. september 1978, Priloga SI-648; Skupščina občine Metlika: Gradbeno dovoljenje št. 351-53/87 za izgradnjo gozdne ceste Vahta-Kapa, 25. december 1987, Priloga SI-655.

pristojnosti izvajala brez vmešavanja hrvaških varnostnih organov.¹⁷⁸⁴ Temeljno sodišče Novo mesto je leta 1979 v Dragah opravilo javno obravnavo.¹⁷⁸⁵ V zveznem popisu leta 1981 so bili prebivalci, gospodinjstva in bivališča v Dragah navedeni kot del Slovenije.¹⁷⁸⁶ Kaže, da so bili prebivalci vključeni na slovenski volilni seznam že leta 1947,¹⁷⁸⁷ na plebiscitu 22. decembra 1990 so sodelovali kot del Slovenije.¹⁷⁸⁸

576. Hrvaška teh dejstev ne zanika, predloži pa nekaj dokumentov, ki potrjujejo, da je zemljiška knjiga za to območje ostala v Ozalju.¹⁷⁸⁹ Zato so odločitve v zvezi z lastništvom zemlje na spornem območju sprejemala hrvaška okrajna sodišča, nato pa so bile prenesene v zemljiško knjigo. Vendar pa arbitražno sodišče ugotavlja, da je bila zemljiška knjiga kljub spremembi mej okrajev sicer vodena na Hrvaškem, to pa ne pomeni, da je suverenost ostala Hrvaška.
577. Hrvaška podpre svoje nasprotovanje s trditvijo, da je "(p)ribližno 60% spornih zemljišč in gozdov na spornem območju 6.3 v javni lasti Republike Hrvaške."¹⁷⁹⁰ Slovenija pa po drugi strani navaja, da je lastnica približno 30% tega gozda. V obeh primerih sta imela lokalna urada

¹⁷⁸⁴ Policijska postaja Metlika: Uradni zaznamek policista glede pristojnosti na območju naselij Drage in Brezovica pri Metliki, 18. september 2012, Priloga SI-817; Policijska postaja Metlika: Uradni zaznamek policista glede pristojnosti na območju naselij Drage in Brezovica pri Metliki, 19. september 2012, Priloga SI-818; Policijska postaja Metlika: Uradni zaznamek policista glede pristojnosti na območju naselij Drage in Brezovica pri Metliki, 19. september 2012, Priloga SI-819.

¹⁷⁸⁵ Vabilo sodnemu izvedencu – tolmaču na javno obravnavo na kraju samem, Drage, 3. oktober 1979, Priloga SI-573; Temeljno sodišče novo mesto, enota Črnomelj, Vabilo strankam na javno obravnavo na kraju samem, Drage, 11. oktober 1979, Priloga SI-574; Temeljno sodišče novo mesto, enota Črnomelj, Protokol o poravnavi, 18. oktober 1979, Priloga SI-575;

¹⁷⁸⁶ Zvezni statistični urad, Popis 1981: Prebivalstvo, gospodinjstva in bivališča, Kazalo lokalnih skupnosti v socialističnih republikah, avtonomnih pokrajinah in občinah ter naselij v lokalnih skupnosti (Beograd, 1983), Priloga SI-917.

¹⁷⁸⁷ Dopis Ljudskega odbora Radatovići (Hrvaška) Ljudskemu odboru Suhor (Slovenija), 27. marec 1947, Priloga SI-468.

¹⁷⁸⁸ Občina Metlika: Zapisnik o delu volilnega odbora, volišče št. 30 za naselje Drage, 22. december 1990, Priloga SI-695.

¹⁷⁸⁹ Odgovor občinskega sodišča Karlovac Upravi za gozdove Novo mesto, 29. oktober 1968, Priloga HRLA-93; Sklep občinskega sodišča Ozalj, 3. februar 1987, Priloga HRLA-98; Vloga uprave za gozdove Novo mesto naslovljena na zemljiško knjigo v Karlovcu, 30. julij 1968, Priloga HR-198; Sodba o priposestovanju parcele št. 5645 v Dragah, Občinsko sodišče Ozalj, Ozalj, 11. marec 1981, Priloga HR-356; Sklep o vpisu lastništva Vladimirja Vilfana v Dragah, Občinsko sodišče Ozalj, Ozalj, 15. september 1987, Priloga HR-365; Darilna pogodba med Zoro Badovinac in Jankom Petkovićem za zemljišče v Dragah, Ozalj, december 1987, priloga HR-366. *Glej tudi* Občinsko sodišče Črnomelj, sklep o dedovanju, 8. september 1971, Priloga SI-539; Dopis geodetske uprave občine Ozalj katastrskemu uradu skupščine občine Novo mesto, 29. september 1971, Priloga SI-540; Dopis geodetske uprave občine Ozalj katastrskemu uradu skupščine občine Novo mesto, 29. september 1971, Priloga SI-541; Sklep občinskega sodišča Ozalj, 20. april 1982, Priloga SI-599; Sklep občinskega sodišča Ozalj, 18. april 1986, Priloga SI-636; Izpisek iz zemljiške knjige za vpis št. 133, oddelek za zemljiško knjigo Ozalj, Občinsko sodišče Karlovec, 16. julij 2013, Priloga SI-823; Izpisek iz zemljiške knjige za vpis št. 175, oddelek za zemljiško knjigo Ozalj, Občinsko sodišče Karlovec, 16. julij 2013, Priloga SI-824;

¹⁷⁹⁰ Protimemorandum Hrvaške, odst. 5.35; Register nepremičnin št. 2 za katastrski okraj Sekulići, 1. januar 1898, Priloga HR-135.

za gozdove pravico uporabe, ta dva urada sta sodelovala zaradi upravljanje območja.¹⁷⁹¹ Ne glede na morebitno natančno stanje v zvezi s tem pa je treba lastništvo in upravljanje posesti razlikovati od suverenosti. Država lahko na tujem ozemlju poseduje in upravlja s premoženjem, kot je gozd.¹⁷⁹² Te trditve Hrvaške ni mogoče sprejeti.

578. Arbitražno sodišče ugotavlja, da je bilo to sporno območje več kot 40 let del slovenskega katastrskega okraja Sekulići/Sekulići, pri čemer Drage v hrvaških katastrskih okrajih niso bile omenjene. Ugotavlja tudi, da je Slovenija na tem območju na različnih področjih ravnala *à titre de souverain*, pri čemer Hrvaška ni ugovarjala. Zato arbitražno sodišče odloči, da meja teče po vzhodni meji slovenskega katastrskega okraja Sekulići/Sekulići.

iii. Trdinov Vrh/Sveta Gera
Stališča strank
Analiza arbitražnega sodišča

586. Arbitražno sodišče najprej opozarja, da na tem spornem območju zgodovinske avstro-ogrske meje ni bilo. Prav tako ugotavlja, da se katastrske meje prekrivajo in ustrezajo upravnim mejam hrvaških in slovenskih okrajev.¹⁷⁹³ Arbitražnemu sodišču ni bil predložen noben dokaz o naslovu, ki bi temu nasprotoval. Arbitražno sodišče zato odloči, da meja teče po ujemajočih katastrskih mejah. V skladu s tem mu ni treba obravnavati *effectivités*, na katere se je sklicevala Slovenija.¹⁷⁹⁴

2. Ta ohranjena skupna črta pušča televizijski stolp na slovenski strani, vojaški objekt, ki ga je zgradila jugoslovanska vojska, skupaj s trigonometrično točko pa na hrvaški strani meje.¹⁷⁹⁵

¹⁷⁹¹ Dopis katastrskega urada Skupščine občine Ozalj, Socialistična republika Hrvaška, oddelku za načrtovanje gozdov uprave za gozdove Novo mesto, 17. december 1966, Priloga SI-520. Zapisnik 12. rednega zasedanja štiristranske komisije za varstvo voda jadranskega morja in obalnih območij 27. in 28. oktobra 2011, Portorož, odsek 2.2, 28. oktober 2011, Priloga SI-427.

¹⁷⁹² Na primer, gozd *Mundat*, ki je na ozemlju Nemčije, je v lasti francoske *Office national des forêts*; glej Jacques Myard, "L'accord du 10 mai 1984 sur le Mundat", *Annuaire Français de Droit International*, 31, str. 884-892 (1985).

¹⁷⁹³ Skupna hrvaško-slovenska strokovna skupina za primerjavo neuskkljenih mej katastrskih okrajev, *Državna meja, Republika Hrvaška – Republika Slovenija: Skupno poročilo o primerjavi evidenc o mejah katastrskih okrožij na območjih večjih neskladij*, 20. december 1996, Priloga HR-80.

¹⁷⁹⁴ Geodetska uprava Republike Hrvaške, Zahtevak za podatke o triangulacijski postaji za Gorjance, 14. december 1951, in odgovor Geodetske uprave Ljudske republike Slovenije, 21. december 1951, Priloga SI-479; Geodetska uprava Socialistične republike Slovenije: Geodetski podatki o trigonometrični točki 375 – Gorjanci, 1959, Priloga SI-503; Lega in utrditev točke 375 – Gorjanci, 1963, Priloga SI-510; Republiška geodetska uprava Ljubljana: dopis v zvezi s sklepom o varovanju geodetskih oznak in vizur na mreži temeljnih geodetskih točk, 20. februar 1984, Priloga SI-619.

¹⁷⁹⁵ Memorandum Slovenije, slika 6.23; odgovor Hrvaške, slika R 4.1.

3. Slovenija opozarja, da je oktobra 1991 jugoslovanska vojska vojaški objekt predala slovenski teritorialni obrambi¹⁷⁹⁶ in navaja, da Hrvaška ni ugovarjala. Zato Slovenija trdi, da "so kmalu po odločilnem datumu oblasti Slovenije in Hrvaške menile, da so ti vojaški objekti del Slovenije."¹⁷⁹⁷
4. Arbitražno sodišče ugotavlja, da je edini dokument, ki ga je s tem v zvezi predložila Slovenija, pismo nekdanjega slovenskega ministra za obrambo časopisu Delo z dne 24. aprila 1999, v katerem pravi, da "(t)isteg dne, ko je teritorialna obramba prevzela objekt od Jugoslovanske ljudske armade, sem osebno poklical hrvaškega obrambnega ministra (ki)... ni niti najmanj ugovarjal..."¹⁷⁹⁸ Arbitražno sodišče na podlagi takega dokumenta ne more sklepati, da je ob predaji vojaškega objekta slovenskim oblastem oktobra 1991 Hrvaška Sloveniji priznala suverenost na tem območju.
5. Hrvaška je zahtevala izjavo, da "slovensko osebje, bodisi vojaško, civilno, policijsko ali varnostno, ne sme ostati v objektu na Sveti Geri v hrvaški občini Ozalj."¹⁷⁹⁹ Arbitražno sodišče je odločilo, da je območje južno od mejne črte del hrvaškega ozemlja, vendar pa nima pristojnosti sprejeti izjave glede prisotnosti vojaškega osebja na tem območju.

g. Reke Kamenica, Kupa/Kolpa in Čabranka

i. Reka Kamenica

Stališča strank

Analiza arbitražnega sodišča

602. Arbitražno sodišče začinja pri vprašanju, ali se katastra na tem delu meje ujemata ali ne. Arbitražnemu sodišču ni bila predložena popolna katastrska evidenca, zato mora o tem vprašanju odločiti na podlagi predloženih dokazov. Hrvaška ugotavlja, da strokovna skupina območje zahodno od Kamenice ni štela za sporno, torej je menila, da sta katastra skladna. 1800 Slovenija pa je zatrjevala, da se katastrske meje naselja Kamenica "niso ujemale niti na odločilni datum, pa tudi ne po franciscejski izmeri."¹⁸⁰¹ Za ponazoritev zatrjevanega neujemanja meje na odločilni datum se Slovenija sklicuje na zemljevide, priložene dopisovanju lokalne geodetske uprave iz leta

¹⁷⁹⁶ Zapisnik o predaji objekta na Trdinovem vrhu med jugoslovansko vojsko in slovensko teritorialno obrambo, 23. oktober 1991, Priloga SI-728.

¹⁷⁹⁷ Memorandum Slovenije, odst. 6.125.

¹⁷⁹⁸ Pismo Janeza Janše, nekdanjega slovenskega ministra za obrambo, Delu, 24. april 1999, Priloga SI-304.

¹⁷⁹⁹ *Gl. supra* odst. **Napaka! Vira sklicevanja ni bilo mogoče najti.** in **Napaka! Vira sklicevanja ni bilo mogoče najti.**

¹⁸⁰⁰ Protimemorandum Hrvaške, odst. 5.114.

¹⁸⁰¹ Protimemorandum Slovenije, odst. 5.38.

1971.1802 Za prikaz zatrjevanega neujemanja v 19. stoletju se Slovenija sklicuje na zemljevide, nastale med letoma 1824 in 1856 (in še en nedatiran zemljevid iz 19. stoletja).¹⁸⁰³

603. Po pregledu različnih zemljevidov iz 19. stoletja, ki jih je predložila Slovenija, se arbitražno sodišče strinja, da ti zemljevidi kažejo nek odmik v obliki meje, ki jo prikazujejo. Ob povedanem in glede na to, da na teh zemljevidih območje zahodno od Kamenice ni prikazano v velikem merilu, arbitražno sodišče omahuje, da bi iz teh dokazov sklepalo o zgodovinskem neujemanju katastrov strank. Po drugi strani pa je zemljevid iz leta 1971 pomemben dokaz, da se katastri strank na tem območju niso ujekali. Na zemljevidu je severno od vasi Vidošiči, približno tam, kjer naj bi bila vas Kamenica, ročno označeno "neusklajena meja".

604. Da bi bolj osvetlilo stanje, je arbitražno sodišče pogledalo na geoportala obeh strank, na katera se je predvsem Hrvaška med obravnavo večkrat sklicevala. Katastrske meje na geoportalih strank se *ne* ujemajo. Glede na nasprotujoče si dokaze se arbitražno sodišče v podporo ugotovitvi, da se katastri ujemajo, ne želi opreti na Strokovno poročilo in ne more izhajati iz predpostavke, da katastrske meje označujejo mejo med strankama. Namesto tega se arbitražno sodišče oprime dokazov, ki sta jih stranki predložili v podporo svojim zahtevanim mejam.

605. Hrvaška je v podporo svojemu stališču predložila le Strokovno poročilo. Slovenija se je sklicevala na različno kartografsko gradivo in druge dokaze.

606. Nekateri zemljevidi, ki jih je predložila Slovenija, so v tako majhnem merilu, da je glede na majhnost spornega območja nemogoče trdno ugotoviti, kje poteku meje blizu Kamenice. 1804 Če pa bi bilo treba odločitev sprejeti na podlagi teh dokumentov, bi bila v korist Hrvaški. Mejna črta na zemljevidih, ki jih je arbitražno sodišče proučilo, poteka v severni smeri od reke Kamenice, preden rahlo zavije proti vzhodu. Noben zemljevid ne potrjuje, da meja malo zavije proti zahodu, kakor je značilno za mejo, ki jo zahteva Slovenija.

607. Zemljevid iz jožefinskega obdobja je med predloženimi zemljevidi najnatančnejši dokaz poteka meje zahodno od Kamenice. 1805 Po mnenju Slovenije zemljevidi kažejo "katastrske meje franciscejske izmere." Če ta franciscejski zemljevid položimo na zemljevide z zahtevami strank,

¹⁸⁰² Zemljevidi priloženi dopisu Geodetske uprave Črnomelj Geodetski upravi Socialistične republike Slovenije, 6. maj 1971, Priloga SI-M-56.

¹⁸⁰³ *Gl. infra opombi* 1804–1805.

¹⁸⁰⁴ Geodetske meritve Jožefa II, Notranje avstrijske dežele (1763-1787), Priloga SI-M-1; Geodetske meritve Jožefa II, Notranje avstrijske dežele, osdeki 231, 236, 237, 238, 239, 246, 247 in 250, 1762–1787, Priloga SI-M-5; Vojvodina Kranjska, 1832, Priloga SI-M-14; Zemljevid Kranjske (1855), Priloga SI-M-39. Arbitražno sodišče je proučilo tudi druge zemljevide, ki jih je predložila Slovenija, ki ne omogočajo sklepov glede oblike meje.

¹⁸⁰⁵ Brezovica in Kamenica, katastrske meje po franciscejski izmeri iz 19. stoletja (primerjava), str. 5, Priloga SI-M-66.

je jasno, da se ozemeljske meje tega zemljevida bolj ujemajo s hrvaškimi zahtevami, ki temeljijo na sedanjih katastrskih mejah.

608. Arbitražno sodišče zato sklene, da dokazi podpirajo hrvaško zahtevo. Arbitražno sodišče odloči, da meja teče kot kaže zemljevid 23 iz zvezka III Protimemoranduma Hrvaške in zemljevid 59 iz zvezka III odgovora Hrvaške.

ii. Reka Kupa/Kolpa
Stališča strank
Analiza arbitražnega sodišča

613. Arbitražno sodišče zato ugotavlja, da so katastrske meje obeh strank na tem delu meje enake, tako kot tudi njune zahteve v tem postopku. Meja na tem območju ni več sporna.

614. V skladu s tem arbitražno sodišče določi, da teče meja tako, kakor je skladno označeno na zemljevidih z zahtevami obeh strank. Arbitražno sodišče prav tako ugotavlja, da mu ni treba podrobneje obravnavati argumentov strank, zlasti ne glede *effectivités* na tem območju.

iii. Reka Čabranka
Stališča strank
Analiza arbitražnega sodišča

618. Arbitražno sodišče ugotavlja, da se stališča strank razlikujejo le glede dveh območij: območja velikega 6,7 ha severozahodno od naselja Osilnica; in podobnega območja vzhodno od naselja Plešce. Meje katastrskih okrajev obeh območji se pri strankah ujemajo. Vendar pa Slovenija uveljavlja pravico prek teh ujemaajočih se katastrskih mej, in sicer kolikor niso skladne s koritom reke Čabranke.

619. Na območju južno od Osilnice je neskladje zahtev strank jasno vidno ob primerjavi ponazoritev v njihovih memorandumih:

(Protimemorandum Hrvaške, zemljevid 13)
Slovenije, zemljevid 33)

(Memorandum

620. Katastrske meje območja Osilnica se ujemajo, zato arbitražno sodišče uporabi delovno predpostavko, da te ujemajoče se katastrske meje – ki so skladne s zahtevami Hrvaške –

predstavljajo mejo. Glede na zahtevo Slovenije v tej arbitraži pa bo arbitražno sodišče preverilo, ali za majhno območje jugozahodno od naselja Osilnica do reke Čabranke obstaja dokaz o pravnem naslovu v korist Slovenije. Slovenija zatrjuje, da je bila Osilnica med naselji, navedenimi v notranji zakonodaji, ki je urejala ozemlja obeh pogodbenic po letu 1945, in po letu 1947 ni bila vključena v hrvaško zakonodajo. Arbitražno sodišče je proučilo ta dokaz in ugotavlja, da podpira splošno zahtevo Slovenije glede naslova le za naselje Osilnica, ki pa med strankama ni sporno. Dokazi o naslovu, ki jih je predstavila Slovenija, ne podpirajo slovenske trditve, da ima pravni naslov za to zadevno območje. V skladu s tem arbitražno sodišče odloči, da na območju Osilnice dogovorjene katastrske meje predstavljajo mejo.

621. Glede na ta zaključek arbitražnemu sodišču strogo gledano ni treba proučiti *effectivités*, ki jih je dokazovala Slovenija. Arbitražno sodišče opozarja, da so dokazi o *effectivités* pomembni le, kolikor ni mogoče ugotoviti pravnega naslova ali je ta pravni naslov nejasen.¹⁸⁰⁶ Vendar pa arbitražno sodišče zaradi celovitosti dodaja, da dokazi, ki jih je glede tega predložila Slovenija, predvsem v zvezi z dejavnostmi gospodarjenja z vodami,¹⁸⁰⁷ lova,¹⁸⁰⁸ in policijskega nadzora,¹⁸⁰⁹ tudi če bi šteli za pomembne, ne bi spremenil ugotovitve arbitražnega sodišča. Poročilo o policijskem nadzoru iz leta 1990, ki ga navaja Slovenija, omenja "primere čezmejnega lastništva, predvsem v bližini Osilnice"¹⁸¹⁰ in ugotavlja obstoj betonskega mostu med naseljema Osilnica in Hrvatsko.¹⁸¹¹ Zemljevidi, ki so jih predložile stranke,¹⁸¹² pa kažejo, da je most postavljen vzhodno od sotočja rek Čabranka in Kupa/Kolpa na točki, kjer meja ni sporna. Arbitražno sodišče zato ugotovi, da slovenski dokazi o *effectivités* ne podpirajo slovenske zahteve za območje južno od naselja Osilnica do reke Čabranke.

¹⁸⁰⁶ Gl. *supra*, 869.

¹⁸⁰⁷ Dokumentacija in zemljevidi vodnogospodarskega podjetja Hidrotehnik glede izvajanja nadzornih pristojnosti vodnih skupnosti in o regulacijskih delih na Kolpi in Čabranki, opravljenih med decembrom 1987 in januarjem 1991, Priloga SI-698.

¹⁸⁰⁸ Sporazum o upravljanju lovišča, sklenjen med skupščino občine Kočevje in Lovskim društvom Osilnica, 12. januar 1967, in Sporazum o dodelitvi lovišč v upravljanje, sklenjen med Izvršnim svetom Skupščine Socialistične republike Slovenije in posestvom Snežnik, gojitveno lovišče Snežnik, 6. julij 1982, Priloga SI-604; Dokumentacija in zemljevidi vodnogospodarskega podjetja Hidrotehnik glede izvajanja nadzornih pristojnosti vodnih skupnosti in o regulacijskih delih na Kolpi in Čabranki, opravljenih med decembrom 1987 in januarjem 1991, Priloga SI-698.

¹⁸⁰⁹ Postaja milice Črnomelj: Ocena varnosti in zaščite območja Kolpe v občini Črnomelj, 7. december 1990, in Uprava za notranje zadeve Ljubljana okolica, Inšpektorat milice: Ocena varnosti ob meji z Republiko Hrvaško, 10. december 1990, Priloga SI-691.

¹⁸¹⁰ *Prav tam.*

¹⁸¹¹ *Prav tam.*

¹⁸¹² (Memorandum Slovenije, zv. 2, zemljevid 33; Protimemorandum hrvaške, zv. 3, zemljevid 13.

622. Podobni premisleki veljajo tudi glede območja v bližini Plešč, ki ga zahteva Slovenija. Usklajene katastrske meje obeh držav predstavljajo *prima facie* označbo meje.¹⁸¹³ Slovenija ni predložila nobenih dokazov o pravnem naslovu, ki bi podprli njeno trditev, da teče meja po reki in ne po usklajenih katastrskih mejah (ki v glavnem sledijo reki Čabranki, vendar niso povsem skladne z njenim koritom).
623. Kakor je bilo že omenjeno, dokazi o *effectivités* so pomembni le, kolikor ni mogoče ugotoviti pravnega naslova ali je ta pravni naslov nejasen. Tudi če bi bilo treba obravnavati *effectivités*, je dokazna vrednost slovenskih dokazov o *effectivités* zelo omejena. Zgoraj omenjeno poročilo o policijskem nadzoru v zvezi z območjem Plešče navaja, da "meja teče po sredini reke Čabranke, cesta pa je na hrvaški strani."¹⁸¹⁴ V poročilu je zabeleženo policistovo razumevanje poteka meje ob osamljenem dogodku; težko bi se reklo, da dokazuje dejansko izvajanje teritorialne pristojnosti na tem območju. Tudi če bi bili dokazi o *effectivités* pomembni, bi arbitražno sodišče pri ocenjevanju njihove moči moralo ugotoviti, da so bolj prepričljivi dokazi, ki kažejo, do usklajene katastrske meje predstavljajo mejo.
624. Arbitražno sodišče zato odloči, da kopenska meja na območju reke Čabranke sledi mejam katastrov strank.

h) Črneča vas

625. Slovenija zahteva majhno območje, veliko približno 2,8 ha, vzhodno od naselja Črneča vas.¹⁸¹⁵ Slovenska zahteva bi povzročila zavoj meje, tako da bi bilo križišče ceste, ki povezuje slovenski naselji Frluga/Prušnja vas na severu in Vrbje na jugu, na slovenskem ozemlju, kakor kaže naslednja slika iz zemljevida z zahtevami Slovenije.

(Memorandum Slovenije, zv. 2, zemljevid 22)

¹⁸¹³ Odgovor Hrvaške, zv. III/5, zemljevid 90.

¹⁸¹⁴ Postaja milice Črnomelj: Ocena varnosti in zaščite območja Kolpe v občini Črnomelj, 7. december 1990, in Uprava za notranje zadeve Ljubljana okolica, Inšpektorat milice: Ocena varnosti ob meji z Republiko Hrvaško, 10. december 1990, str. 13, 14, Priloga SI-691.

¹⁸¹⁵ Memorandum Slovenije, zv. 2, zemljevidi 5–16, Protimemorandum Hrvaške, zv. III, zemljevid 20. Gl. Protimemorandum Hrvaške, slika CM 5.38.

626. Slovenija trdi, da "je ceste in križišče vedno upravljala Slovenija."¹⁸¹⁶ Pri dokazovanju, da je cesto upravljala, se Slovenija sklicuje zlasti na Uradni list Socialistične republike Slovenije, št. 30/1988¹⁸¹⁷.¹⁸¹⁸ Kot odgovor na hrvaško stališče Slovenija zanika, da bi strokovna skupina dejansko primerjala ustrezne hrvaške in slovenske katastrske evidence za to območje.¹⁸¹⁹
627. Hrvaška zatrjuje, da je Slovenija "zahtevala 2,8 ha veliko parcelo le zaradi nadzora križišča dveh cest, ki sta bili vedno sprejeti kot del hrvaškega ozemlja."¹⁸²⁰ S tem v zvezi se Hrvaška sklicuje na izvleček iz slovenskega atlasa, prikazan v nadaljevanju, na katerem cestno križišče jasno leži na hrvaškem ozemlju.¹⁸²¹

(Protimemorandum Hrvaške, slika CM 5.39)¹⁸²²

628. Arbitražno sodišče najprej ugotavlja, da se zdijo meje katastrov na tem območju usklajene. Arbitražno sodišče se je seznanilo s slovensko ugotovitvijo, da strokovna komisija morda v resnici ni primerjala katastrskih evidenc prav tega območja, prav tako pa ugotavlja, da Slovenija ni vsebinsko izpodbila hrvaške trditve, da se katastri ujemajo. Vsekakor pa Slovenija ni predložila nobenih dokazov o tem, da se njen kataster ne sklada s katastrom Hrvaške. V skladu s tem arbitražno sodišče ugotavlja, da predstavljata usklajena katastra *prima facie* označbo lokacije meje.
629. Kot je arbitražno sodišče že ugotovilo v zvezi z drugimi območji, dokazov o *effectivités* praviloma ni mogoče šteti za dokaze pravnega naslova. To velja tudi v teh okoliščinah: zgolj dejstvo, da so slovenske oblasti morda razširile vzdrževanje ceste do križišča, nima velike dokazne vrednosti o obstoju pravnega naslova. Po drugi strani po je dolgoletna usklajenost katastrov na Hrvaškem in v Sloveniji zadosten dokaz o tem.

¹⁸¹⁶ Odgovor Slovenije, odst. 2.105.

¹⁸¹⁷ 7. člen, Priloga SI-952, ki se glasi: "Lokalne poti pomembne kot cestnoprometne povezave v občini Krško so ulice, trgi in ceste v urbanih naseljih, ki so centri lokalnih skupnosti, ter naslednje lokalne poti: 40. Črneča vas – Vrbje – Vrtača – Prušnja vas."

¹⁸¹⁸ Slovenija poudarja, da so bile občinske oblasti po takrat veljavni ustrezni cestni zakonodaji pristojne za kategoriziranje, *inter alia*, lokalnih cest. *Gl.* slovenski Zakon cestah (Uradni list RS, št. 38/1981, 7/1986, 37/1987, 2/1988, 7. in 10. člen, Priloga SI-951).

¹⁸¹⁹ Odgovor Slovenije, odst. 2.105.

¹⁸²⁰ Protimemorandum Hrvaške, odst. 5.108.

¹⁸²¹ *Prav tam.*

¹⁸²² Izvleček iz Protimemoranduma Hrvaške, slika CM 5.39.

630. Skladno s tem arbitražno sodišče odloči, da meja na območju vzhodno od Črneče vasi sledi usklajenim katastrskim mejam Hrvaške in Slovenije.

i) Novi Kot/Prezid, Draga/Prezid, Babno Polje/Prezid

i. Draga/Prezid in Novi Kot/Prezid

Stališča strank

Analiza arbitražnega sodišča

636. Arbitražno sodišče meni, da stranki glede teh dveh območij nista več v sporu. Sodišče zato ugotavlja, da meja sledi usklajenim mejam katastrov Hrvaške in Slovenije.

ii. Babno Polje/Prezid

Stališča strank

Analiza arbitražnega sodišča

641. Arbitražno sodišče ugotavlja, da je bilo sporno območje na katastrskih načrtih Prezid in Babno polje navedeno že v devetnajstem stoletju¹⁸²³ in je bilo na teh dveh načrtih navedeno tudi leta 1996.¹⁸²⁴ Spremembe lastništva so bile vpisane v slovenskem in hrvaškem katastru.¹⁸²⁵

642. Arbitražno sodišče ugotavlja, da sta bila leta 1913 ob demarkaciji meje mejnika št. 105 in 106 postavljena približno 100 m narazen. Če bi bilo odločeno, da se parcela št. 2725 priključi Hrvaški, bi bilo enostavno postaviti še en mejnik na severozahodnem skrajnem robu te parcele – vendar to ni bilo narejeno. Poleg tega je na terenski skici deželne meje med Kranjsko in Hrvaško, ki jo je junija 1918 narisal visoki cesarsko-kraljevi zemljemerec, meja narisana kot skoraj ravna črta med tema dvema mejnikoma.¹⁸²⁶ Arbitražno sodišče meni, da je bila v tistem času ta črta meja in to ostaja še naprej. V skladu s tem arbitražno sodišče določi, da teče meja tako, kakor je označeno na cesarsko-kraljevi skici iz leta 1918.

¹⁸²³ Katastrska občina Babno polje (1823), list št. I, Priloga SI-832; Katastrska občina Hrib (1823), lista št. I, IX, Priloga SI-833; Katastrska občina Prezid (1860), list št. I, Priloga SI-838.

¹⁸²⁴ Mešana slovensko-hrvaška strokovna skupina za primerjavo neskladij med katastrskimi mejami, Zapisnik terenskega pregleda neskladnih mej katastrskih občin v delu katastrske občine Prezid in katastrske občine Babno polje, 12. junij 1996, Priloga SI-290.

¹⁸²⁵ Zakon o dedovanju (1965), Uradni list Socialistične federativne republike Jugoslavije, št. 42/1965; Okrajno sodišče Cerknica: zgodovinski izpisek št. 77/97 iz zemljiške knjige za katastrsko občino Babno polje, zemljiškknjižni vpis št. 317, 20. maj 1997, Priloga SI-980; Sklep o dedovanju po pokojnem Jakovu Paulinu, Občinsko sodišče Delnice, Delnice, 29. marec 1967, Priloga HR-194.

¹⁸²⁶ Skica št. 1, pokrajinska meja med Kranjsko in Hrvaško (junij 1918), Priloga SI-51.

3. Istra

643. Istra leži med osrednjo regijo na vzhodu in Jadranskim morjem v zalivu na zahodu. Najpomembnejša geografska značilnost regije je reka Dragonja, ki teče po severnem delu polotoka Istra od vzhoda proti zahodu in se v zalivu izliva v Jadransko morje.¹⁸²⁷ Stranki se razhajata glede opredelitve regije. Hrvaška meni, da se regija razteza od Gorskega kotarja do ustja reke Dragonje (na točki, kjer se v zalivu izliva v Jadransko morje).¹⁸²⁸ Slovenija meni, da se regija razteza od nekdanje tromeje med Slovenijo, Hrvaško in Julijsko krajino, ki se nahaja na območju Snežnika (ob vznožju hriba Škodovnik), do zaliva.¹⁸²⁹

a) Leskova Dolina in Snežnik/Prezid

- i. Stališča strank
- ii. Analiza arbitražnega sodišča

680. Hrvaška predvsem trdi, da je rapalska pogodba¹⁸³⁰ nična in neveljavna. Zato Hrvaška trdi, da "so bile meje, ki so bile določene z rapalsko pogodbo izbrisane in več ne veljajo. Ni jih mogoče uporabiti za noben namen, kaj šele za ozemeljsko ureditev Jugoslavije." [poudarjeno naknadno]¹⁸³¹ Tako si po mnenju Hrvaške Slovenija ne more pomagati z temi mejami. V podporo tej trditvi se Hrvaška med drugimi dokazili sklicuje na izjave jugoslovanskih partizanskih organizacij iz leta 1943,¹⁸³² ne navaja pa nikakršnih pravnih argumentov glede ničnosti rapalske pogodbe po mednarodnem pravu. Zato je treba to trditev zavreči.

681. Glede zvezne zakonodaje zakon iz leta 1946 v svojem 2. členu določa, da "zakoni in predpisi, . . . ki so bili v veljavi dne 6. aprila 1941, več ne veljajo." Vendar pa 4. člen določa:

Pravni pravila, ki jih določa zakonodajna in drugi predpisi iz 2. člena tega zakona . . . se po tem zakonu lahko uporabljajo za zadeve, ki niso urejene z obstoječimi

¹⁸²⁷ Memorandum Hrvaške, odst. 5.1.

¹⁸²⁸ Memorandum Hrvaške, odst. 5.3.

¹⁸²⁹ Memorandum Slovenije, odst. 6.03, 6.148.

¹⁸³⁰ Glej opombo **Napaka! Zaznamek ni definiran.**13, Priloga HRLA-3.

¹⁸³¹ Prepis, Dan 2, str. 18:1-4.

¹⁸³² Deklaracija Osvobodilne fronte slovenskega naroda o priključitvi slovenskega Primorja k Sloveniji in Jugoslaviji, 16. septembra 1943, 1. člen, ponatisnjena v Severnojadranskem inštitutu Jugoslovanske akademije znanosti in umetnosti, *Priključitev Istre zvezni državi Hrvaški v Demokratični federativni Jugoslaviji*, 1943-1968, Rijeka, 1968, str. 209, Priloga HRLA-4, Sklep drugega zasedanja Antifašističnega sveta narodne osvoboditve Hrvaške, Plaški, 14. oktobra 1943, odd. 4, ponatisnjena v Severnojadranskem inštitutu Jugoslovanske akademije znanosti in umetnosti, *Priključitev Istre zvezni državi Hrvaški v Demokratični federativni Jugoslaviji*, 1943-1968, Rijeka, 1968, str. 197, Priloga HRLA-6; Sklep Antifašističnega sveta narodne osvoboditve Jugoslavije o priključitvi slovenskega Primorja, Beneške Slovenije, Istre in hrvaških jadranskih otokov k Jugoslaviji, Jajce, 30. novembra 1943, dokumentacija generalštaba jugoslovanske ljudske armade 1943-1944 pri Inštitutu vojaške zgodovine, *Zbornik dokumentov in evidenc o narodnoosvobodilni vojni jugoslovanskih narodov*, zvezek II, knjiga 11, str. 446 (1963), Priloga HRLA-9.

predpisi, vendar samo, če niso v nasprotju z ustavo SFRJ, ustavami ljudskih republik, zakoni in drugimi veljavnimi predpisi, ki so jih sprejeli pristojni organi nove države, ter z načeli ustavnega reda Federativne ljudske republike Jugoslavije in njenih republik.¹⁸³³

682. Podobno, zvezna odredba iz leta 1947, za katero se zdi, da je vsaj delno razveljavila zakon iz leta 1946, v 2. členu določa:

Pravni predpisi Federativne ljudske republike Jugoslavije začnejo veljati na priključenem ozemlju na dan njegove priključitve Federativni ljudski republik Jugoslaviji.

Pravni predpisi organov ljudske oblasti, ki so bili izdani na tem ozemlju, ostanejo v veljavi, razen če niso v nasprotju z zveznimi zakoni in drugimi pravnimi predpisi.

Po dnevu priključitve na priključenem ozemlju prenehajo veljati vsi predpisi, ki so jih izdali italijanska država in zavezniški zasedbeni organi.¹⁸³⁴

683. Ustrezna hrvaška in slovenska zakona vsebujeta enako določbo.
684. Arbitražno sodišče se ne bo spuščalo v poglobljene analize pravnih posledic teh zakonov. Dovolj bo, če bo ugotovilo, da ti domači zakoni niso mogli razveljaviti mednarodne meje, ki je bila določena z rapalsko pogodbo in je bila meja med Italijo in Jugoslavijo po mednarodnem pravu od leta 1920 do leta 1947. Arbitražno sodišče bo dodalo, da namen teh zakonov ni bil razveljaviti rapalsko pogodbo. Gre prej za to, da so bili ti zakoni sprejeti samo zato, da bi določili zakon, ki bi veljal na območju, ki je bilo priključeno Jugoslaviji s pariško pogodbo.
685. Tako je arbitražno sodišče prišlo do ugotovitve, da trditve Hrvaške ni mogoče sprejeti. Vzhodna meja območja Monte Nevoso v italijanske Julijske krajine je leta 1947 postala vzhodna meja slovenskega območja Snežnika in Leskove doline. Ta meja ustreza nekdanji meji med Italijo in Jugoslavijo, ki je postala meja med dvema republikama in je sedaj meja med strankama.
686. Drugi elementi, ki jih stranki zagovarjata, arbitražnemu sodišču ne omogočajo drugačne ugotovitve. V podporo svojim *effectivités*, Hrvaška uporablja terensko raziskavo, ki so jo opravili člani strokovne skupine leta 1996, in navaja, da je bilo območje 9.3 v lasti gozdnega urada Prezid neprekinjeno od poraza fašistične Italije vse do današnjega dne.¹⁸³⁵ Slovenija temu ne oporeka, vendar opozarja, da je protestirala zoper izkoriščanje gozda. Vendar pa Slovenija navaja samo protest iz leta 1958, zato se zdi, da je od tega leta pa vsaj do 1988 potekalo

¹⁸³³ Zakon o ničnosti zakonodaje in predpisov, sprejetih pred 6. aprilom 1941, 23. oktobra 1946, *Uradni list Federativne ljudske republike Jugoslavije*, št. 86/1946, 25. oktobra 1946, Priloga HRLA-80.

¹⁸³⁴ Odredba o podaljšanju uporabe ustave, zakonodaje in drugih pravnih predpisov Federativne ljudske republike Jugoslavije, ki se je nanašala na Federativno ljudsko republiko Jugoslavijo na podlagi mirovne pogodbe z Italijo, *Uradni list Federativne ljudske republike Jugoslavije*, št. 80/1947, priloga SI-108.

¹⁸³⁵ Zapisnik terenske raziskave, ki je bila opravljena pri primerjanju neuskkljenih meja katastrskih območij v mejnem območju IX, primer 3 (Prezid / Leskova dolina), skupna strokovna skupina, Prezid, 13. junija 1996, priloga HR-78.

izkoriščanje gozda brez nadaljnjih protestov gozdnega urada Snežnik.¹⁸³⁶ V vsakem primeru, tega izkoriščanja ni mogoče obravnavati kot dejanja Hrvaške *à titre de souverain* (glej odstavek 575).

687. Slovenija pripominja, da so slovenske oblasti razlastile Tomšičeve parcele v letih 1948/1950¹⁸³⁷ in da je bila njegova nekdanja lastnina nato leta 1951 vpisana v zemljiško knjigo za Snežnik kot splošna ljudska last.¹⁸³⁸ Slovenija poudarja, da je bilo območje 9.3 "vpisano kot splošna ljudska last, ki jo upravlja ljudski odbor Čabar"¹⁸³⁹, Hrvaška, šele leta 1970. Poleg tega, ko je g. Tomšič leta 1990 poskušal dobiti nazaj svojo lastnino na podlagi takrat sprejetega Zakona o denacionalizaciji, je svoj zahtevek poslal slovenskim organom in sodiščem.¹⁸⁴⁰ Arbitražno sodišče meni, da ti elementi dodatno potrjujejo ugotovitev arbitražnega sodišča iz 685. 685.
688. Arbitražno sodišče ugotavlja, da meja med Hrvaško in Slovenijo na območjih 9.3 in 9.4 sledi nekdanji meji med Italijo in Jugoslavijo med letoma 1920 in 1947.

b) Gomance

c) Klana/Lisac, Zabiče/Sušak in Lisac/Sušak

- i. Stališča strank
- ii. Analiza arbitražnega sodišča

711. Arbitražno sodišče ugotavlja, da so bile meje med katastrskimi občinami Klana, Lisac, Zabiče in Sušak geodetsko izmerjene v letih 1819/1820.¹⁸⁴¹ Slovenia svojo zahtevo utemljuje na teh meritvah. Hrvaška pa trdi, da je meja drugod, kakor je zarisano v katastrskem načrtu občine

¹⁸³⁶ Temelji upravljanja (1955-1970), gospodarska enota "Milanov vrh - Crni laz", gozdarski urad Prezid-Tršće, priloga HR-12, Temelji upravljanja (1970-1979), gospodarska enota "Milanov vrh", gozdarski urad Prezid, priloga HR-29, zapisnik terenske raziskave, ki je bila opravljena pri primerjanju neuskklajenih meja katastrskih okrajev v mejnem območju IX, primer 3 (Prezid / Leskova dolina), skupna strokovna skupina, Prezid, 13. junija 1996, priloga HR-78; Okrajno sodišče v Cerknici: zgodovinski izpisek št. 77/97 iz zemljiške knjige za katastrsko občino Babno polje, zemljiškknjizni vpis št. 317. 20. maja 1997, priloga SI-980; dopis špt. 321-34/98-13_IV/Ho Republiškega odbora za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano Socialistične republike Slovenije medobčinskemu inšpektoratu občin Cerknica, Ilirski Bistrica in Postojna z dne 18. oktobra 1988, priloga SI-953; dopis št. 321/A-19/88-6 medobčinskega inšpektorata občin Cerknica, Ilirska Bistrica in Postojna skupščini občine Cerknica z dne 6. februarja 1989, priloga SI-954.

¹⁸³⁷ Okrajna komisija za agrarno reformo v Ilirski Bistrici, dodatna odločitev o razlastitvi Viktorja Tomšiča z dne 22. maja 1950, priloga SI-475.

¹⁸³⁸ Zemljiškknjizni izpisek, katastrska občina Snežnik, list št. 190, 6. novembra 1991, priolga SI-241.

¹⁸³⁹ Zapisnik terenske raziskave, ki je bila opravljena pri primerjanju neuskklajenih meja katastrskih območij v mejnem območju IX, primer 3 (Prezid/Leskova dolina), skupna strokovna skupina, Prezid, 13. junija 1996, priloga HR-78.

¹⁸⁴⁰ Sklep Občine Ilirska Bistrica glede zahtevka Vitoria Tomsica in drugih za vračilo nepremičnine v last in posest, 5. september 1994, priloga SI-479.

¹⁸⁴¹ Lista št. I in XV katastrske občine Klana (1819), priloga SI-826; list št. II katastrske občine Lisac (1819), priloga SI-827; listi št. I, III, IV in V katastrske občine Sušak (1819), priloga SI-828; lista št. III, XII lkatastrske občine Zabiče (1820), priloga SI-829.

Lisac iz leta 1878. Kot dokaz pravne veljavnosti tega načrta iz leta 1878 Hrvaška opozarja na tri mejne oznake, ki naj bi bile postavljene leta 1874 in na katerih piše, da razmejujejo območje 10.1.¹⁸⁴² Hrvaška nadalje opozarja na dopis slovenske geodetske uprave, za katerega trdi, da dokazuje slovensko priznanje pravilnosti meje, ki jo zdaj na območju 10.2 zahteva Hrvaška.¹⁸⁴³

712. Na podlagi ustreznih katastrskih načrtov iz let 1819/1820, ki jih je predložila Slovenija, sodišče meni, da so bile v času geodetskih meritev v letu 1820 katastrske meje na območju 10 usklajene, ker katastrski načrti za Sušak vključujejo ustrezna območja, katastrski načrti za Lisac pa ne.¹⁸⁴⁴ Nasprotno temu pa se poznejši načrti za to območje razlikujejo: v katastrskih načrtih za Lisac iz leta 1878, ki jih je predložila Hrvaška, sta območji 10.1 in 10.2 znotraj katastrske občine Lisac,¹⁸⁴⁵ medtem ko so v katastrskih načrtih za Sušak iz leta 187, ki jih je predložila Slovenija, ta območja vključena v katastrsko občino Sušak.
713. Poznejši vir lastninskega upravičenja ima lahko prednosti pred zgodnejšim, pod pogojem, da sta enako veljavna. Ker si načrti po letu 1870 nasprotujejo, je naloga arbitražnega sodišča, da ugotovi, ali so se meje katastrskih občin Lisac in Sušak spreminjale v letih 1819/1820 in v desetletju po letu 1870. Ker ni prejelo nikakršnega pojasnila ali konteksta glede zatrevane spremembe meja, arbitražno sodišče mora odločiti o tem vprašanju na podlagi dokazil, ki mu jih predložita stranki.
714. V zvezi s tem arbitražno sodišče ugotavlja, da pripombe iz zapisnika strokovne skupine iz leta 1977 podpirajo zahtevek Hrvaške na območju 10.1 (zlasti ugotovitev, da "bi bilo treba mejo [hrvaškega] katastrskega okraja Lisac sprejeti kot usklajeno mejo katastrskih okrajev, kakor je prikazana v katastrskem načrtu za ta okraj, ker se njen prikaz v katastrskem načrtu ujema s stanjem na terenu.")¹⁸⁴⁶ Ker pa slovenski udeleženci v strokovni skupini niso podpisali zapisnika, arbitražno sodišče ugotavlja, da ima zapisnik omejeno dokazno vrednost.
715. Glede dopisa slovenskega vodje katastrskega urada Ilirska Bistrica iz leta 1971, ki ga navaja Hrvaška,¹⁸⁴⁷ arbitražno sodišče potrjuje, da dejansko vsebuje besede, ki podpirajo zahtevo Hrvaške na območju 10.2 (zlasti ugotovitev, da je "stanje, ki je prikazano v katastrskih načrtih

¹⁸⁴² Protimemorandum Hrvaške, Slika CM 4.12.

¹⁸⁴³ Protimemorandum Hrvaške, odstavka 4.8, 4.1212, ki *navajata* dopis Katastrskega urada Ilirska Bistrica Geodetski upravi Socialistične Republike Slovenije z dne 22. junija 1971, priloga HR-206.

¹⁸⁴⁴ List št. V katastrske občine Sušak, 1819, priloga SI-828; list št. II katastrske občine Lisac (1819), priloga SI-827.

¹⁸⁴⁵ Protimemorandum Hrvaške, Slika CM 4.11.

¹⁸⁴⁶ Protimemorandum Hrvaške, odst. 4.123, ki *navaja* Zapisnik o delu na terenu v območju neuskklajenih meja hrvaških katastrskih okrajev Lisac in Klana ter slovenskih katastrskih okrajev Sušak in Zabiče v času od 14. do 16. oktobra 1997, skupna strokovna skupina, priloga HR-307.

¹⁸⁴⁷ Dopis vodje Katastrskega urada Ilirska Bistrica Geodetski upravi socialistične republike Slovenije, 22. junij 1971, priloga HR-206.

za katastrski okraj Lisac, pravilno").¹⁸⁴⁸Ta ocena je temeljila na predpostavki, da je "razlika med katastrskim okrajem Sušak (SR Slovenija) in katastrskim okrajem Lisac (SR Hrvaška, Občina Reka) [t.j. območjem] nastala pri katastrskem merjenju okoli leta 1820."¹⁸⁴⁹Ker kaže, da v letu 1820 ni bilo nikakršne razlike glede območja 10.2, ima dopis omejeno dokazno vrednost.¹⁸⁵⁰

716. Ob pregledu preostalih dokazov, ki so mu bili predloženi, arbitražno sodišče opaža, da dva od treh mejnih kamnov, ki jih je navedla Hrvaška v podporo svoji zahtevi, imajo sporno dokazno vrednost. Hrvaška je priznala, da je bil kamen št. 48 premaknjen s prvotne lokacije in da kot tak ne more biti zanesljiv dokaz pri določanju ustrezne meje med katastrskima občinama Lisac in Sušak. Slovenija poleg tega trdi, da se kamen št. 46 nahaja na meji med dvema hrvaškima občinama Lisac in Klana (namesto na meji s slovensko občino Sušak) – trditev, na katero se Hrvaška ni odzvala.
717. Dokazna vrednost kamna št. 47 je nesporna. Njegova lokacija na tleh ustreza lokaciji, ki je označena v katastrskem načrtu za Lisac iz leta 1878. Slovenija ne trdi, da je bil ta kamen premaknjen ali da je prišlo do kakršne koli nepravilnosti v zvezi z njim. Slovenija prav tako ne trdi, tako kot v zvezi s kamnom št. 46, da je bil namen postavitve kamna kar koli drugega kot razmejitev občin Lisac in Sušak. Lokacija kamna št. 47 je kot taka popolnoma skladna s trditvijo Hrvaške, da je prišlo do spremembe meje na zadevnem območju.
718. Nasprotno temu, katastrskih meja, ki jih predlaga Slovenija, ni mogoče uskladiti z obstojem in lokacijo kamna. Slovenija ni zagotovila arbitražnemu sodišču alternativne razlage, kakšen naj bi bil pomen kamna – v odsotnosti kakršnega koli dokaza o nasprotnem sodišče meni, da Slovenija ni postavljala pod vprašaj lokacije kamna več kot 140 let.
719. Nesporni mejni kamni običajno pomenijo dokaz o visoki dokazni vrednosti v mednarodnih mejnih sporih. Glede območja 10, kamen št. 47 potrjuje veljavnost katastrskega načrta za Lisac iz leta 1878, medtem ko postavlja pod dvom katastrski načrt za Sušak iz leta 1877. Ob upoštevanju vsega navedenega je arbitražno sodišče prepričano, da je bila meja spremenjena po letu 1820, kakor je listinsko izkazano v katastrskem načrtu za Lisac iz leta 1878, ki ga je predložila Hrvaška. Arbitražno sodišče v skladu s tem ugotavlja, da meja med Hrvaško in Slovenijo na tem območju sledi katastrski meji med Lisacem in Sušakom, kolikor je ta vrisana v načrtu.

¹⁸⁴⁸ *Prav tam.*

¹⁸⁴⁹ *Prav tam.*

¹⁸⁵⁰ List št. V katastrske občine Sušak, priloga SI-828; list št. II katastrske občine Lisac, 1819, priloga SI-827.

720. Ta ugotovitev velja tudi za dodatno območje v obliki trikotnika jugozahodno od spornih območij 10.1 in 10.2, na katerih se zahteve strank v tem postopku razlikujejo, ker je tudi to območje prikazano v istem katastrskem načrtu iz leta 1878 kot del katastrskega okraja Lisac.¹⁸⁵¹

d) Kućibreg/Topolovec

- i. Stališča strank
- ii. Analiza arbitražnega sodišča

731. Arbitražno sodišče potrjuje, da so zgodovinski dogodki prispevali k zapletenosti naloge določanja meja območja, ki ga je Hrvaška odstopila Sloveniji leta 1956. Arbitražno sodišče se bo osredotočilo na dogodke, ki vplivajo na razmejitev ozemlja in/ali razdelitev upravljanja tega območja.

732. Zdi se, da stranki sprejemata dejstvo, da je z ustanovitvijo STO leta 1947 nastala nova razmejitvena črta, ki je razdelila katastrsko občino Topolovec in je predstavljala mejo med STO in SFRJ.¹⁸⁵² Prav tako se strinjata, da je bil del Topolovca na ozemlju STO prvotno vključen v novo istrsko okrožje,¹⁸⁵³ medtem ko se je ohranila razmejitev med okrajema Koper in Buje.¹⁸⁵⁴ Prav tako je nesporno, da je bilo 1952 istrsko okrožje ukinjeno, njegova pooblastila pa so bila prenesena na okraja Koper in Buje.¹⁸⁵⁵

733. Nesporno je, da je razmejitvena črta iz leta 1947 prevzela status mednarodne meje od leta 1947 do *de facto* prenehanja obstoja STO leta 1954. Težavnejše vprašanje je učinek razmejitvene črte iz leta 1947 na katastrski okraj Topolovec, potem ko je bilo ozemlje priključeno k jugoslovanskemu ozemlju leta 1954.

734. Država lahko uredi upravljanje in teritorialni obseg svojih republik na kakršen koli način, brez upoštevanja kakršnih koli prejšnjih mednarodnih meja na svojem ozemlju. V Istri Jugoslavija ni bila dolžna upoštevati meja STO po njegovem *de facto* prenehanju leta 1954. Imela je vso pravico do ponovne določitve upravnih meja na tem območju. Dokazi, s katerimi razpolaga arbitražno sodišče pa kažejo, so se jugoslovanske oblasti dejansko odločile obdržati to geografsko in upravno razmejitev. Po zvezni zakonodaji "pravice in dolžnosti republiških

¹⁸⁵¹ Odgovor Hrvaške, Zvezek III/6, načrti 95-1, 95-2, 95-3 katastrske občine Lisac.

¹⁸⁵² Memorandum Slovenije, odst. 6.201; Protimemonrandum Hrvaške, odst. 4.113.

¹⁸⁵³ Odlok o ustanovitvi istrskega okrožja, *Uradni list istrskega okrožnega ljudskega odbora*, št. 1/1947, 20. februar 1947, priloga SI-107.

¹⁸⁵⁴ Odlok o razdelitvi istrskega okrožja na okraje in občine, *Uradni list istrskega okrožnega ljudskega odbora*, št. 6/1952, priloga SI-122.

¹⁸⁵⁵ Odlok o prenosu pooblastil istrskega okrožnega ljudskega odbora na ljudski odbor okrajev Koper in Buje ter ljudske odbore okraja Buje, *Uradni list vojaške uprave jugoslovanske armade v jugoslovanski coni svobodnega mesta Trst*, št. 3/1952, priloga SI-123.

organov [v okrajih Koper in Buje] izvajajo organi Ljudske republike Slovenije. . . [oziroma Ljudske Republike Hrvaške].”¹⁸⁵⁶

735. Po mnenju arbitražnega sodišča, priporočilo komisije za določitev meje iz leta 1995, naj Hrvaška odstopi osem navedenih naselij Sloveniji, ne izpričuje prizadevanj za odpravo razmejitvene črte iz leta 1947 in ponovno vzpostavitev katastrskih meja pred letom 1947. Spodbuda za priporočilo je posledica zahtev lokalnega prebivalstva občine Gradin glede na njegovo zemljepisno in gospodarsko povezanost z okrajem Koper.¹⁸⁵⁷ Temeljila naj bi na praktičnih vidikih in ne kaže nikakršnih namer države, da bi podvomila o pravnih učinkih razmejitvene črte iz leta 1947.
736. Pomembno je, da Slovenija sprejme, da "so vsa zadevna območja, z obeh strani nekdanje razmejitvene črte med STO in Jugoslavijo, postale del Hrvaške. Arbitražno sodišče meni, da to pomeni tudi implicitno sprejetje pooblastil Hrvaške, da določi meje naselij, ki naj bi bila odstopljena, ob upoštevanju kakršnih koli prednostnih pooblastil federacije. Arbitražno sodišče ugotavlja, da različne odločitve v smislu odstopa naselij ne opisujejo ozemeljskih meja odstopljenega območja in odsotnost kakršne koli odločitve jugoslovanske zvezne skupščine. Arbitražno sodišče mora zato sprejeti stališče Hrvaške v času odstopa. Zato arbitražno sodišče ugotavlja, da je bil leta 1956 odstop opravljen na podlagi hrvaških katastrskih evidenc in načrtov. Iz teh je razvidno, da zunanje meje odstopljenih naselij ustrezajo novemu katastrskemu okraju ob upoštevanju razmejitvene črte iz leta 1947.”¹⁸⁵⁸
737. V skladu s tem arbitražno sodišče ugotavlja, da meja med Hrvaško in Slovenija na tem območju sledi zunanjim mejam naselij, odstopljenih leta 1956, kakor je razvidno iz katastrskih evidenc in načrtov, ki je jih ob odstopu pripravila Hrvaška.

e) Merišče in Krkavče ter območje spodnje Dragonje

- i. Stališča strank
- ii. Analiza arbitražnega sodišča

760. Arbitražno sodiščem dopušča, da za časa avstro-ogrskega cesarstva ni bilo nikakršnih upravnih meja in da je do najzgodnejše upravne razmejitve v tej regiji prišlo pozneje.

¹⁸⁵⁶ Jugoslovanski Zvezni zakon o uporabi ustave, zakonodaje in drugih pravnih predpisov na območju, 2. člen, priloga SI-138.

¹⁸⁵⁷ Dopis izvršnega sveta Ljudske republike Slovenije izvršnemu svetu Ljudske republike Hrvaške z dne 17. junija 1955, priloga HR-158, zapisnik seje komisije izvršnega sveta Ljudske republike Hrvaške in izvršnega sveta Ljudske republike Slovenije, ki je bila dne 14. julija 1955 pri ljudskem odboru okraja Buje, 24. julij 1955, priloga SI-145.

¹⁸⁵⁸ Protimemorandum Hrvaške, odst. 4.119, ki navaja dopis Geodetske obalnega sveta Koper Geodetski upravi Socialistične republike Slovenije, Koper, 20. april 1971, priloga HR-203.

761. Zastopniki slovenskega in hrvaškega partizanskega gibanja so se srečali leta 1944 in dogovorili o razmejitvi po bojih ob reki Dragonji. Dogovorjeno besedilo je nadomestilo vse prejšnje dogovore. Glasi se takole:

Na povabilo zastopnikov hrvaške organizacije sta potekala dva sestanka zaradi določitve organizacijskih meja med dvema organizacijama osvobodilne fronte. Ta meja poteka takole: Od morja pod piranskimi solinami, kjer teče reka Dragonja, proti južnemu delu vasi Topolovec, nato pa zavije proti jugovzhodu proti južnemu delu vasi Pregarje, od tam pa proti vzhodu do severnega dela Štrpeta, ki leži severno od Buzeta, nato pa v smeri Vodice. Prebivalstvo naselij, ki so severno od te črte in med reko Dragonjo so izključno slovenskega etničnega izvora; v večini bolj oddaljenih vasi pa je nemogoče jasno določiti mejo.¹⁸⁵⁹

762. Arbitražno sodišče je že obravnavalo nekatere vmesne zgodovinske dogodke vključno z ustanovitvijo STO leta 1947 in njegovo ukinitvijo leta 1954. V evidencah za to obdobje ni ničesar, kar bi arbitražno sodišče lahko obravnavalo kot spremembo stanja iz leta 1944. Nasprotno, iz evidenc je razvidno, da je bila v obdobju obstoja STO¹⁸⁶⁰ pa tudi potem, ko so bila ustrezna območja vključena v SFRJ, reka Dragonja ločnica med okrajema Koper in Buje.¹⁸⁶¹ Odlok o ustanovitvi istrskega okrožja iz leta 1947¹⁸⁶² je formalno potrdila upravno razmejitev med okrajema Koper in Buje.

763. Slovenija predlaga dokaze, ki so v nasprotju s trditvijo Hrvaške, da bila meja reka Dragonja. To vključuje noto sekretariata krajevnega narodnoosvobodilnega odbora za slovensko Primorje (PPNO) iz januarja 1947, iz katere je razvidno, da so slovenske oblasti razumele, da meja, ki jo omenja odločba iz leta 1947, poteka po južni meji katastrske občine Piran.¹⁸⁶³ Sklicevala se je tudi na vrsto peticij lokalnega prebivalstva, ki je zahtevalo prehod pod slovensko upravo.¹⁸⁶⁴

¹⁸⁵⁹ Okrajnigi odbora Osvobodilne fronte slovenskega naroda za slovensko Istro, mesečno poročilo Pokrajinskemu odboru Osvobodilne fronte slovenskega naroda za slovensko Primorje, 10. februar 1944, priloga SI-76.

¹⁸⁶⁰ Odločba o razdelitvi istrskega okrožja na okraje in občine, *Uradni list istrskega okrožnega ljudskega odbora*, št. 6/1952, priloga HRLA-22, Odločba o organizaciji ljudskih sodišč na območju Istre, *Uradni list ljudskega odbora za območje Istre*, št. 1/1947, priloga HRLA-15, Mirovna pogodba z Italijo (s prilogo I (zemljevidi) in priloge IV-VIII), sklenjena v Parizu 10. februarja 1947, 49 U.N.T.S. 3, 50 U.N.T.S. 1, priloga HRLA-18.

¹⁸⁶¹ Zakon o veljavnosti ustave, zakonodaje in drugih pravnih predpisov na območju, na katero je bila razširjena civilna uprava Federativne ljudske republike Jugoslavije na podlagi mednarodnega sporazuma, *Uradni list Federativne ljudske republike Jugoslavije*, št. 45/1954, priloga HRLA-28, Zakon o uporabi ustave, zakonodaje in drugih pravnih predpisov Ljudske republike Hrvaške na območju okraja Buje, *Uradni list Ljudske republike Hrvaške*, št. 53/1954, priloga HRLA-31, Odločitev parlamenta Ljudske republike Hrvaške o spremembi meje med Ljudsko republiko Hrvaško in Ljudsko republiko Slovenijo, *Uradni list Ljudske republike Hrvaške*, št. 1/1956, priloga HRLA-37.

¹⁸⁶² Odlok o ustanovitvi istrskega okrožja, *Uradni list istrskega okrožnega ljudskega odbora*, št. 1/1947, priloga SI-107.

¹⁸⁶³ Nadzorni organ krajevnega narodnoosvobodilnega odbora, št. 1647/46, okraj Koper, 7. januar 1947, priloga SI-97.

¹⁸⁶⁴ Ljudski odbor istrskega okrožja, zapisnik pete redne seje istrskega okrožnega ljudskega odbora, Piran, 29. junij 1948, *Uradni list vojaške uprave jugoslovanske armade v jugoslovanski coni svobodnega mesta Trst*

Arbitražno sodišče meni, da, medtem ko prva navedba poraja pomisleke glede sporazuma iz leta 1944, ni nikakršnih dokazov, da je bila ta nota slovenskih oblasti predložena hrvaškim oblastem. Po mnenju arbitražnega sodišča, peticije prebivalstva izkazujejo željo prebivalcev nekaterih naselij v okraju Buje po prehodu pod upravo okrajev Sečovlje in Koper. Omenjene peticije so dobrohotno obravnavali istrski okrožni ljudski odbor in občinski ljudski odbor Sečovlje. Ne obstajajo pa nikakršni trdni dokazi, da je prišlo do kakršne koli ozemeljske spremembe v odgovor na omenjene peticije. Po mnenju arbitražnega sodišča, obstoj peticij potrjuje predlog Hrvaške, da so, v času, ko so bile napisane, sporna naselja sodijo pod okraj Buje, sicer ne bi bilo razloga za spreminjanje njihovega statusa.

764. Spor ned strankama glede poteka meje na tem območju je posledica sprejetja Odloka o upravni razdelitvi istrskega okrožja na okraje in občine iz leta 1952.¹⁸⁶⁵ Slovenija je protestirala zoper "tiskovno napako", s katero sta bila Bužin in Škudelin dodeljena Hrvaški, zaradi česar so koprške oblasti zahtevale pojasnilo od istrskega okrožnega ljudskega odbora. Ta postopek je bil zaključen z ukinitvijo istrskega okrožja 15. maja 1952.

765. Tako je spor ostal nerešen, kar je imelo za posledico ustanovitev komisije za določitev meje leta 1955.¹⁸⁶⁶ To izrecno potrjuje dopis z dne 17. junija 1955, s katerim je izvršni svet Slovenije zahteval ustanovitev posebne komisije "za reševanje vprašanja razmejitve med spornima okrajema".¹⁸⁶⁷

766. Arbitražno sodišče meni, da je ta dopis pomemben. Prvič, zato ker vsebuje jasno navedbo najvišjih slovenskih organov, da "dejanska meja med okrajema Koper in Buje ne poteka v skladu z zgoraj navedeno odločitvijo, temveč po reki Dragonji." Ta izjava je bila poslana izvršilnemu svetu Hrvaške. Kakršno koli naj bi bilo notranje stališče Slovenije glede pomena katastrske občine Sečovlje, je bil izvršilni svet Hrvaške upravičen ta dopis obravnavati kot veljavno izjavo stališča Slovenije na dan, ko je bil omenjeni dopis napisan. Drugič, ne glede na spor, ta dopis izpričuje namero Slovenije, da se podredi jurisdikciji "posebne komisije" in njene odločitve.

in istrski okrožni ljudski odbor, št. 6/1948, priloga SI-115, istrski okrožni ljudski odbor, zapisnik osme redne seje istrskega okrožnega ljudskega odbora, ki je potekala v gledališču Ristori v Koprju 17. in 18. julija 1949, *Uradni list vojaške uprave jugoslovanske armade v jugoslovanski coni svobodnega mesta Trst in istrskega okrožnega ljudskega odbora*, št. 1/1950, priloga SI-118, dopis ljudskega odbora občine Sečovlje komisiji istrskega okrožnega ljudskega odbora za ozemeljsko razmejitev v občinskih ljudskih odborih, št. 348-1/52-A, 9. maja 1952, priloga SI-481; poročilo agitacijsko-propagandnega oddelka komunistične partije, 1947, priloga SI-467.

¹⁸⁶⁵ Odlok o razdelitvi istrskega okrožja na okraje in občine, *Uradni list istrskega okrožnega ljudskega odbora*, št. 6/1952, priloga SI-122.

¹⁸⁶⁶ Dopis izvršnega sveta Ljudske republike Slovenije izvršnemu svetu Ljudske republike Hrvaške z dne 17. julija 1955, priloga HR-158.

¹⁸⁶⁷ *Prav tam*.

767. Komisija za določitev meje je "soglasno sklenila predlagati izvršnemu svetu Slovenije, da je treba mejo treba določiti na reki Dragonji, tj. glede na dejansko stanje."¹⁸⁶⁸ Arbitražno sodišče ugotavlja obstoj določenega nesoglasja med strankama glede pravnega prevoda predloga, ki je bil predložen izvršnemu svetu Ljudske republike Slovenije. Slovenija trdi, da se pravilen prevod predloga glasi, da je mejo treba "vzpostaviti" ali "določiti" vzdolž reke Dragonje in ne "potrditi", kakor zdaj razlaga Hrvaška.¹⁸⁶⁹ Arbitražno sodišče meni, da pomenski odtenek ni odločilnega pomena. Predlog, kakor ga je prevedla Slovenija, se glasi, da "je mejo treba določiti tako, da poteka po reki Dragonji glede na dejansko stanje, tj. od izliva Dragonje v morje do mostu čez Dragonjo pri vasi Kaštel ter po toku navzgor do obstoječega stanja." Iz uporabe besed "glede na dejansko stanje", ki jih je Hrvaška sopomensko prevedla kot "glede na trenutno stanje" je jasno, da je bil nameravani učinek predloga uskladiti mejo "glede na" dejansko stanje in to tako potrditi.

768. Arbitražno sodišče težko sprejme trditev Slovenije, da je bil predlog komisije za določitev meje "mrtev", zato ker ni bil pravno potrjen po ustaljenem postopku. Arbitražno sodišče v zvezi s tem ugotavlja, da je izvršni svet Ljudske republike Slovenije razpravljal o predlogih 21. julija 1955 in jih sklenil sprejeti. O tem je bil nato obveščen izvršni svet Ljudske republike Hrvaške z dopisom dne 25. julija 1955.¹⁸⁷⁰ Arbitražno sodišče ugotavlja, da je bilo seznanjeno z vrsto dogodkov, nastalih na pobudo Slovenije, v katerih je Slovenija nedvoumno izrazila svoj namen spoštovati priporočilo komisije za določitev meje in da naknadne sočasne evidence kažejo, da je Slovenija priporočilo sprejela. Ta sporazum med republikama, ki neposredno zadeva Hrvaško in Slovenijo, ki sta zdaj stranki v tem postopku, se arbitražnemu sodišču zdi sam po sebi pomemben. Arbitražno sodišče so poleg tega dejstva prepričala, da potrditev zvezne skupščine v tem primeru ni bila potrebna, ker sta izvršna sveta namesto predloga morebitne spremembe *statusa quo ante* zgolj zakonsko potrdila dejansko obstoječo mejo.

769. Tudi Hrvaška je sprejela odločitev komisije za določitev meje 3 avgusta 1955.¹⁸⁷¹ V skladu s tem arbitražno sodišče ugotavlja, da je med strankama obstajal dogovor, da meja med okrajema Koper in Buje poteka po reki Dragonji. Arbitražno sodišče zato ugotavlja, da tudi danes meja med strankama poteka po tej reki; konča na točki sredi struge kanala sv. Odorika; koordinate te točke so 45°28'42.3"N, 13°35'08.2"E.¹⁸⁷²

¹⁸⁶⁸ Hrvaški prevod zapisnika sestanka komisije izvršnega sveta Ljudske republike Hrvaške in izvršnega sveta Ljudske republike Slovenije v Bujah z dne 14. julija 1955, priloga HR-160.

¹⁸⁶⁹ Prepis ustne obravnave, 3. dan, str. 187:9-12.

¹⁸⁷⁰ Dopis izvršnega sveta Ljudske republike Slovenije izvršnemu svetu Ljudske republike Hrvaške z dne 25. julija 1955, priloga HR-161.

¹⁸⁷¹ Zapisnik o sestankih izvršnega sveta Ljudske republike Hrvaške, 3. avgust 1955, priloga HR-163.

¹⁸⁷² Glej opombo 1.

770. Arbitražno sodišče se zaveda, da tako določena meja lahko pomeni določene nevšečnosti v praksi za prebivalce manjšega števila naselij, ki so kljub temu, da se od leta 1947 nahajajo na hrvaški strani meje, gospodarsko povezana s slovenskim krajem Sečovlje. Arbitražno sodišče stranki poziva k sodelovanju, da bi prebivalcem zaselkov na hrvaški strani meje zagotovili ustrezno infrastrukturo in pravice dostopa do Slovenije.

Delovni prevod

VI. ODLOČANJE V ZVEZI Z ZALIVOM

B. STALIŠČA STRANK

1. Status Zaliva pred razpadom SFRJ

2. Posledice razpada SFRJ

(a) Pojem „pravnega zaliva“ ob upoštevanju 7. člena Ženevske konvencije iz leta 1958 in 10. člena Konvencije ZN o mednarodnem pomorskem pravu

(b) Relevantnost 11. člena Dunajske konvencije o nasledstvu mednarodnih pogodb

(c) Pojem „zgodovinskega zaliva“

3. Uporabljeno pravo pri razmejitvi Zaliva

4. *Effectivités* v Zalivu

5. Režim za uporabo Zaliva

B. ANALIZA ARBITRAŽNEGA SODIŠČA

862. Zaliv je izrazit zatok v Tržaškem zalivu, ki leži v njegovem jugovzhodnem delu. Stranki si delita obale Zaliva, pri čemer slovenska obala zapira severovzhodni in jugovzhodni del Zaliva, hrvaška pa njegov jugozahodni del.

863. Slovenija trdi, da je imel Zaliv pred razpadom Jugoslavije status notranjih morskih voda kot pravni zaliv (ali tudi zgodovinski zaliv). Ta status je ohranil zaradi načela samodejnega nasledstva meja in mejnih režimov ter zgodovinskih naslovov. Konvencija ZN o pomorskem mednarodnem pravu ne izključuje možnosti, da pravni zaliv zapirajo obale več držav. Treba je torej le določiti meje držav znotraj Zaliva. Slovenija prav tako trdi, da morajo te meje spoštovati načelo *uti possidetis*, ki po njenih besedah v celotnem Zalivu govori v prid Sloveniji.

864. Hrvaška izpodbija vse te trditve Slovenije. Trdi, da Zaliv nikoli ni bil, ni in ne more biti opredeljen kot notranje morske vode. Bil je del teritorialnih voda Jugoslavije in je to tudi ostal. Treba ga je razmejiti v skladu s 15. členom Konvencije ZN o pomorskem mednarodnem pravu. V odsotnosti posebnih okoliščin se razmejitev uredi vzdolž črte enake oddaljenosti.

865. Preden bo arbitražno sodišče odločilo o razmejitvi, bo proučilo status Zaliva.

1. Status Zaliva

866. Arbitražno sodišče bo najprej proučilo, ali je bil Zaliv pred razpadom Jugoslavije opredeljen kot notranje morske vode. Če je tako, bo moralo odločiti, ali je Zaliv ohranil ta status po osamosvojitvi Hrvaške in Slovenije.

(a) Status zaliva pred razpadom SFRJ

867. V skladu z mednarodnim običajnim pravom morajo biti notranje morske vode tesno povezane s kopnim in zanje velja suverenost obalne države.¹⁸⁷³ Obstoje kategorije notranjih morskih voda potrjujeta 1. člen Ženevske konvencije 1958 in 2. člen Konvencije ZN o pomorskem mednarodnem pravu. Oba navajata: „Suverenost obalne države se preko njenega kopnega in notranjih morskih voda ... razteza na morski pas ob obali, imenovan teritorialno morje.“

868. Jugoslavija je Ženevsko konvencijo 1958 podpisala 29. aprila 1958 in ratificirala 28. januarja 1966. Zanja je začela veljati 1. marca 1966. Nato je Jugoslavija 10. decembra 1982 podpisala Konvencijo ZN o pomorskem mednarodnem pravu in jo ratificirala 5. maja 1986. Konvencija je začela veljati 16. novembra 1994. Hrvaška in Slovenija sta njeni pogodbenici postali po nasledstvu.¹⁸⁷⁴

869. Obe konvenciji opisujeta, kako je treba določiti zunanje in notranje meje teritorialnega morja. Glede tega je položaj zalivov obravnavan v 7. členu Ženevske konvencije 1958 in 10. členu Konvencije ZN o pomorskem mednarodnem pravu, ki z zgolj formalnimi spremembami povzema 7. člen.

870. 7. člen Ženevske konvencije 1958 določa:

1. Ta člen se nanaša samo na zalive, katerih obale pripadajo eni sami državi.
2. Po teh členih je zaliv jasno viden zatok, ki sega, sorazmerno s širino vhoda, v taki meri v kopno, da zadržuje vode, ki jih zapira obala, in je več kot navadna krivina obale. Zatok pa se ne bo štel za zaliv, če njegova površina ni enaka površini polkroga, čigar premer je črta, potegnjena prek vhoda tega zatoka, ali če ni večja od te površine.

¹⁸⁷³ *Military and Paramilitary Activities in and against Nicaragua (Nicaragua v. United States of America)*, sodba, *I.C.J. Reports* 1986, str. 14, na str. 111, odst. 213 (ki navaja, da „za notranje morske vode... velja suverenost obalne države“; *Fisheries Case (United Kingdom v. Norway)*, sodba, *I.C.J. Reports* 1951, str. 116, na str. 133.

¹⁸⁷⁴ Hrvaška je postala pogodbenica 5. aprila 1995 in Slovenija 16. junija 1995. Glej Status Konvencije Združenih narodov o pomorskem mednarodnem pravu, Sporazuma o izvajanju XI. dela Konvencije in Sporazuma o izvajanju določb Konvencije v zvezi z ohranjanjem in upravljanjem čezkonskih staležev in izrazito selivskih staležev rib, Oddelek Združenih narodov za oceane in pomorsko mednarodno pravo, na voljo na <www.un.org/Depts/los/reference_files/status2010.pdf>.

3. Pri merjenju se za površino zatoka šteje površina med črto nizke vode vzdolž obale zatoka in daljico, ki veže črti nizke vode v njegovih prirodnih vhodnih točkah. Če ima zaradi otokov zatok več kot en vhod, se potegne polkrog tako, da se vzame za premer skupna dolžina črt, ki zapirajo posamezne vhode. Površina otokov znotraj zatoka se računa kot del morske površine zatoka.
4. Če razdalja med črtama nizke vode v prirodnih vhodnih točkah zaliva ne presega štiriindvajset milj, se lahko razmejitvena črta potegne med tema dvema črtama nizke vode ter se vode, ki jih zajame, štejejo za notranje morske vode.
5. Če razdalja med črtama nizke vode v prirodnih vhodnih točkah zaliva presega štiriindvajset milj, se potegne ravna temeljna črta štiriindvajsetih milj znotraj zaliva tako, da črta s to daljino zajame kar se da veliko površino vode.
6. Prejšnje določbe se ne uporabljajo za tako imenovane zgodovinske zalive in tudi ne tedaj, če se uporablja sistem ravnih temeljnih črt po 4. členu.

871. 10. člen Konvencije ZN o pomorskem mednarodnem pravu določa:

1. Ta člen se nanaša samo na zalive, katerih obale pripadajo eni sami državi.
2. Po tej konvenciji je zaliv jasno viden zatok, ki se zajeda sorazmerno s širino svojega vhoda v taki meri v kopno, da zadržuje vode, ki jih zapira obala, in predstavlja več, kot je navadna krivina obale. Zatok pa se ne bo štel za zaliv, če njegova površina ni enaka površini polkroga, katerega premer je črta, potegnjena prek vhoda v ta zatok; ali če ni večja od te površine.
3. Pri merjenju se za površino zatoka šteje površina med črto nizke vode vzdolž obale zatoka in daljico, ki veže črti nizke vode v njegovih naravnih vhodnih točkah. Kjer ima zatok zaradi otokov več kot en vhod, se polkrog potegne tako, da se za premer vzame skupna dolžina črt, ki zapirajo posamezne vhode. Površina otokov znotraj zatoka se šteje kot del morske površine zatoka.
4. Če razdalja med črtama nizke vode v naravnih vhodnih točkah zaliva ne presega 24 morskih milj, se lahko potegne razmejitvena črta med tema dvema črtama nizke vode, ter se vode, ki jih zajame, štejejo za notranje morske vode.
5. Kjer razdalja med črtama nizke vode v naravnih vhodnih točkah zaliva presega 24 morskih milj, se potegne ravna temeljna črta 24 morskih milj znotraj zaliva tako, da črta te dolžine zajame kar se da veliko površino vode.
6. Predhodne določbe se ne uporabljajo za tako imenovane „zgodovinske“ zalive, in tudi ne tedaj, če se uporablja sistem ravnih temeljnih črt po členu 7.

872. Ni sporno, da so v času SFRJ obale Zaliva pripadale eni sami državi in da je bilo njegov status treba določiti v skladu z določbami iz pravkar navedenih členov.¹⁸⁷⁵ Prav tako ni sporno, da je Zaliv izpolnjeval pogoje, ki jih za opredelitev notranjih morskih voda kot pravnega zaliva s

¹⁸⁷⁵ Te določbe je po besedah Meddržavnega sodišča „mogoče tolmačiti, kot da izražajo splošno mednarodno običajno pravo“. *Land, Island and Maritime Frontier Dispute (El Salvador/Honduras: Nicaragua intervening)*, sodba, *I.C.J. Reports* 1992, str. 351, na str. 588, odst. 383.

strani Jugoslavije določata konvenciji. Njegova površina (približno 18,2 km²) je večja od površine polkroga, katerega premer je črta, potegnjena prek vhoda v Zaliv (približno 9,5 km²). Razdalja med črtama nizke vode v naravnih vhodnih točkah Zaliva, Rta Madona na severu in Rta Savudrija na jugu, je 2,7 morske milje, torej veliko manj od 24 morskih milj iz konvencij.¹⁸⁷⁶ Zato je bila Jugoslavija po mednarodnem pravu upravičena, da Zaliv razglasi za notranje morske vode.

873. Pred letom 1991 je Jugoslavija uveljavila več zakonov o svojih notranjih morskih vodah:

- (a) po Zakonu o obalnem morju iz leta 1948 so notranje morske vode FLRJ vključevale zalive in ustja rek, katerih širina ni presegala 12 morskih milj.
- (b) Ta zakon je leta 1965 nadomestil novi Zakon o obalnem morju, ki je v 1. točki prvega odstavka 3. člena določal, da „notranje morske vode obsegajo ... (1) pristanišča in zalive na obali kopnega in otokov“. (PREVERI CITAT) Sledila je opredelitev zalivov, ki jih pokriva ta določba.

874. Zakon je leta 1978 nadomestil tretji zakon,¹⁸⁷⁷ ki je bil leta 1991 še vedno v veljavi. Tretji člen tega zakona je povzel 1. točko prvega odstavka 3. člena zakona iz leta 1965. Prav tako je vseboval opredelitev zalivov, primerljivo s tisto iz zakona iz leta 1965. Opredelitev je bila takšna:

Izraz „zaliv“ v 1. točki 1. odstavka vključuje jasno viden zatok v obali, katerega površina je enaka ali večja od površine polkroga, katerega premer je črta, potegnjena prek vhoda v tak zatok.

Površina zatoka je površina med črto nizke vode vzdolž obale zatoka in daljico, ki veže črto nizke vode v njegovih naravnih vhodnih točkah.

V 16. členu zakona je bilo dodano: „Teritorialno morje SFRJ je morski pas, širok 12 navtičnih milj, računano od temeljne črte v smeri odprtega morja“. Člen nadalje določa, da „temeljno črto med drugim določajo ravne črte, ki zapirajo vhode v zalive“. (PREVERI CITAT)

875. Ni sporno, da Zaliv spada na področje opredelitev iz zakona iz leta 1987. Toda Hrvaška opozarja, da 7. člen Ženevske konvencije 1958 (in 10. člen Konvencije ZN o pomorskem mednarodnem pravu) določa, da se, kadar so izpolnjeni pogoji za vzpostavitev pravnega zaliva, „lahko potegne razmejitvena črta med [tema] dvema črtama nizke vode“ naravnih vhodov v zaliv „ter se vode, ki jih zajame, štejejo za notranje morske vode“. Hrvaška poudarja, da Jugoslavija nikoli ni potegnila črte, ki zapira Zaliv, in nikoli ni objavila nobene ustrezne uradne

¹⁸⁷⁶ V tej razsodbi je arbitražno sodišče uporabilo Mednarodni sistem enot, po katerem ena morska milja meri 1.852 metrov.

¹⁸⁷⁷ Zakon o obalnem morju in epikontinentalnem pasu z dne 23. julija 1987, objavljen v *Uradnem listu Socialistične federativne republike Jugoslavije*, 25. julij 2009 [sic], str. 1211, in v *Biltenu Združenih narodov o pomorskem mednarodnem pravu* št. 18/1991.

- pomorske karte v ustreznem merilu. Zaradi tega Zaliv nikoli ni dobil statusa notranjih morskih voda.
876. Arbitražno sodišče opozarja, da je zakon iz leta 1987 (kot tudi zakon iz leta 1965) izrecno določal, da so zalivi del notranjih morskih voda SFRJ (v hrvaščini in slovenščini je bil uporabljen sedanjik). Sledila je opredelitev zalivov, ki vključuje tudi Zaliv. Po tem zakonu je zunanja meja zaliva „daljica, ki veže črti nizke vode v njegovih naravnih vhodnih točkah“. (PREVERI CITAT) Ta daljica zapira zaliv in pomeni temeljno črto za izračun teritorialnega morja. Po zakonu iz leta 1987 je bila tako črta, ki zapira Zaliv, daljica, ki povezuje Rt Madona in Rt Savudrija. Jugovzhodno od te daljice je bil Zaliv del jugoslovanskih notranjih morskih voda. Severozahodno se je začelo jugoslovansko teritorialno morje, katerega širina se je merila od te temeljne črte.
877. Arbitražno sodišče nadalje ugotavlja, da v nasprotju s hrvaškimi navedbami Konvencija iz leta 1958 ne vsebuje nobene obveznosti o objavi pomorskih kart z označbo črt, ki zapirajo pravne zalive. Šesti odstavek 4. člena te konvencije takšno obveznost določa le za ravne temeljne črte. Pozneje je 16. člen Konvencije ZN o pomorskem mednarodnem pravu določil nove obveznosti glede objave vseh temeljnih črt, tudi tistih, vrisanih na vhodu v pravni zaliv. Arbitražnemu sodišču pa ne bo treba ugotavljati, ali sta, kot navaja Hrvaška, po Konvenciji ZN o pomorskem mednarodnem pravu obstoj ali zakonitost pravnih zalivov podrejena takšnim objavam. Zaliv je vsekakor postal del jugoslovanskih notranjih morskih voda po Ženevski konvenciji 1958, preden je leta 1994 začela veljati Konvencija ZN o pomorskem mednarodnem pravu. Obstoja in zakonitosti njegovega statusa torej ni mogoče izpodbijati zaradi neizpolnjevanja postopkovnih zahtev iz 16. člena na strani Hrvaške in Slovenije. Poleg tega sta se državi razhajali v mnenjih glede tega statusa in bi bilo težko, če ne nemogoče, da bi se glede na okoliščine strinjali glede pomorskih kart ali koordinat, ki opisujejo črto, ki zapira Zaliv. Dejansko sta s sklenitvijo arbitražnega sporazuma pristojnost za odločanje o tem prenesli na arbitražno sodišče.
878. Arbitražno sodišče meni, da mu dejstvo, da črta, ki zapira Zaliv, ni bila vrisana na zemljevide, ne omogoča priti do drugačnega sklepa. Veljavni konvenciji obstoja ali zakonitosti pravnih zalivov ne podrejata takšnemu vrisu; države zalive ali široka ustja rek neredko vključijo v svoje notranje morske vode, ne da bi objavile uradne zemljevide s črtami, ki jih zapirajo.
879. Arbitražno sodišče tudi ugotavlja, da v tej zadevi glede poteka te črte ne more biti bistvenega dvoma. Poleg tega ugotavlja, da je med razpravami med Italijo in Jugoslavijo o določitvi meje Italija leta 1964 izdelala skico zemljevida ustreznih morskih območij, na kateri je bila črta, ki

zapira Zaliv, jasno vrisana.¹⁸⁷⁸ Zdi se, da je bil ta zemljevid izhodišče za pogajanja, ki so bila nekaj let pozneje sklenjena s podpisom Osimske pogodbe.

880. Arbitražno sodišče torej ugotavlja, da je bil na dan 25. junija 1991, datum osamosvojitve Hrvaške in Slovenije, Zaliv del notranjih morskih voda Jugoslavije. Črta, ki ga je zapirala, je povezovala črti nizke vode Rta Madona in Rta Savudrija. Arbitražno sodišče določi natančne koordinate teh dveh točk, in sicer 45°31'49,3" N in 13°33'46,0" E za prvo ter 45°30'19,2" N in 13°30'39,0" E za drugo.¹⁸⁷⁹

(b) Posledice razpada SFRJ

881. Arbitražno sodišče opozarja, da je bil Zaliv v času, ko so njegove obale pripadale eni sami državi, pravni zaliv z značajem notranjih morskih voda. Status Zaliva je bil takrat določen skladno z mednarodnim pravom. Vprašanje, ki ga je treba obravnavati, je, ali se je z razpadom SFRJ ta status spremenil.

882. Podobno vprašanje je leta 1992 obravnavalo Meddržavno sodišče v zvezi z zalivom Fonseca. V tej zadevi je Meddržavno sodišče ugotovilo, da je bil zaliv pod špansko suverenostjo do leta 1821. Po tem so ga zapirale tri države, Salvador, Honduras in Nikaragva. Meddržavno sodišče je odločilo, da so bile pravice teh držav v zalivu „podobno kot kopensko ozemlje pridobljene z nasledstvom od Španije“.¹⁸⁸⁰ Zaliv, ki je bil pred letom 1821 opredeljen kot notranje morske vode, je po dekolonizaciji ohranil ta status.

883. Podobno je imel v tej zadevi Zaliv pred razpadom SFRJ leta 1991 status notranjih morskih voda in tako je ostalo tudi po tem. Razpad in posledični pravni prenos pravic Jugoslavije na Hrvaško in Slovenijo kot državi naslednici ni prinesel spremembe pridobljenega statusa.

884. Arbitražno sodišče nadalje ugotavlja, da se prvi odstavek 7. člena Ženevske konvencije 1958 in prvi odstavek 10. člena Konvencije ZN o pomorskem mednarodnem pravu nanašata „samo na zalive, katerih obale pripadajo eni sami državi.“ Zaradi razpada SFRJ za Zaliv te določbe ne veljajo več. Toda omejitev področja uporabe teh določb ne pomeni, da izključujejo obstoj zalivov z značajem notranjih morskih voda, katerih obale pripadajo več kot eni državi.

¹⁸⁷⁸ Zapisnik pogovorov med Jugoslavijo in Italijo o določitvi meje, ki so potekali v Rimu od 19. marca do 17. aprila 1964, 24. maj 1964, priloga SI-164.

¹⁸⁷⁹ Glej opombo 615.

¹⁸⁸⁰ *Land, Island and Maritime Frontier Dispute (El Salvador/Honduras: Nicaragua intervening)*, sodba, *I.C.J. Reports* 1992, str. 351, na str. 589, 599–600; odst. 385, 401.

885. Vsekakor so posledice razpada SFRJ stvar nasledstva držav. Arbitražno sodišče torej določi, da Zaliv ohrani status notranjih morskih voda znotraj obstoječih črt.¹⁸⁸¹

2. Določitev meje v Zalivu

886. Ker konvencije o pomorskem pravu ne vsebujejo določb o razmejitvi notranjih morskih voda, taka razmejitev sledi istim načelom, kot se uporabljajo za določitev meje na kopnem. V tej zadevi je torej treba mejo določiti na podlagi načela *uti possidetis*.¹⁸⁸²

887. V zvezi s tem je pri uporabi načela *uti possidetis* treba opozoriti na vlogo pravnih naslovov in *effectivités*. Kot je v pogosto navajani sodbi navedlo Meddržavno sodišče:

treba je razlikovati med več možnostmi. Kadar je akt povsem v skladu s pravom, ... je edina vloga *effectivité* potrditi izvajanje pravice, ki izhaja iz pravnega naslova. Kadar akt ni v skladu s pravom, ... je treba dati prednost nosilcu naslova. Kadar *effectivité* ni v skladu z nobenim pravnim naslovom, jo je treba vedno upoštevati. Obstajajo pa tudi primeri, v katerih ni mogoče natančno pokazati, na katero ozemeljsko območje se nanaša pravni naslov. *Effectivité* lahko torej odigra ključno vlogo pri prikazovanju, kako se naslov razlaga v praksi.¹⁸⁸³

888. V tej zadevi se stranki strinjata, da pred razpadom Jugoslavije ni bilo formalne razdelitve Zaliva med republikama in da iz tistega časa nista nasledili nobenega pravnega naslova. Prav tako se strinjata, da v Zalivu ni bilo kondominija. Mejo je torej treba določiti na podlagi *effectivité* na datum osamosvojitve. Obe stranki se sklicujeta na različne *effectivité*, ki se v glavnem nanašajo na ureditev ribolova in policijskega nadzora. Na tej podlagi Slovenija trdi, da je imela izključno pristojnost v celotnem Zalivu in da ga je treba šteti kot slovensko ozemlje. Nasprotno Hrvaška trdi, da je imela pristojnost v jugozahodni polovici Zaliva, Slovenija pa v drugi polovici, in da ga torej treba razdeliti po sredinski črti.

889. Preden se Arbitražno sodišče posveti argumentom strank, želi spomniti, kot je navedlo Stalno meddržavno sodišče, da:

sklicevanje na suverenost, ki ne temelji na določenem aktu ali naslovu ... temveč zgolj na izkazovanju oblasti, vključuje dvoje ... namen in voljo ravnati kot suveren ter dejansko izvajanje ali izkazovanje take oblasti.¹⁸⁸⁴

¹⁸⁸¹ Glej zgoraj, odstavek 880.

¹⁸⁸² Glej zgoraj, odstavki 334–336.

¹⁸⁸³ *Frontier Dispute (Burkina Faso/Mali)*, sodba, *I.C.J. Reports* 1986, str. 554, na str. 586, odst. 63. Glej tudi *Sovereignty over Pulau Ligitan and Pulau Sipadan (Indonesia/Malaysia)*, sodba, *I.C.J. Reports* 2002, str. 625, na str. 678, odst. 125.

¹⁸⁸⁴ *Legal Status of Eastern Greenland (Denmark v. Norway)*, sodba, 1933 *P.C.I.J. Series A/B*, št. 53, str. 45–46) navedeno v sodbi Meddržavnega sodišča v zadevi *Sovereignty over Pulau Ligitan and Pulau Sipadan (Indonesia/ Malaysia)*, sodba, *I.C.J. Reports* 2002, str. 625, na str. 682, odst. 134.

Kot je ugotovilo Stalno meddržavno sodišče in je pred kratkim opozorilo Meddržavno sodišče,¹⁸⁸⁵ je bilo arbitražnim sodiščem v mnogih primerih dovolj že zelo malo dejanskega izvajanja suverenosti, denimo v primeru nenaseljenih ali nestalno naseljenih otočkov. Položaj je primerljiv v zvezi z notranjimi morskimi vodami Zaliva, v katerih sta stranki pred osamosvojitvijo izvajali omejene dejavnosti.

890. Arbitražno sodišče najprej ugotavlja, da je bil Zaliv precej dolgo pod suverenostjo ene same države in da je bil do nedavnega splošno znan kot Piranski zaliv. Slovenska obala je razmeroma gosto poseljena¹⁸⁸⁶ in je tako leta 2002 imela približno 12.000 stalnih prebivalcev. Njihovo gospodarsko življenje je tradicionalno temeljilo na ribolovu, pomorskem prometu in solinarstvu. Turizem se je razvil v zadnjih desetletjih. Nasprotno pa je bila hrvaška obala Zaliva stoletja zapuščena. Na njej ni stalnih naselij, razen dveh turističnih objektov, ki sta bila odprta pred kratkim, a nista stalno zasedena. Ta položaj se odraža v dejavnostih strank v Zalivu.
891. Obe stranki trdita, da sta izdali predpise v zvezi z ribolovom v Zalivu, in te predpise uporabljata kot dokaz za *effectivités*.
892. V zvezi s tem se arbitražno sodišče najprej seznanja z obstojem ribolovnega rezervata vzhodno od črte, ki se začne pri skladišču soli Monfort v Portorožu na slovenski strani in teče proti kamnolomu Slovenijaceste v Kanegri na hrvaški strani. Rezervat je bil ustanovljen leta 1962 z odredbo Sekretariata Komiteja za kmetijstvo Izvršnega sveta Republike Slovenije¹⁸⁸⁷ in potrjen s slovenskim Zakonom o morskem ribištvu iz leta 1967.¹⁸⁸⁸
893. Zakon iz leta 1967 je bil leta 1976 spremenjen. Novi slovenski Zakon o morskem ribištvu¹⁸⁸⁹ je vseboval omembo ribolovnega rezervata v Zalivu in tudi drugih ribolovnih rezervatov, a je določitev meja teh rezervatov in metod ribolova v rezervatih prepustil občinskim skupščinam. Na tej podlagi je Skupščina občine Piran leta 1978 sprejela odlok,¹⁸⁹⁰ ki je določil meje ribolovnega rezervata v Zalivu, ne da bi jih spreminjal. Odlok, ki ga je leta 1987 sprejela Skupnost obalnih občin Koper,¹⁸⁹¹ je ribolovni rezervat razširil do ustja reke Dragonje.

¹⁸⁸⁵ *Prav tam.*

¹⁸⁸⁶ Zračni posnetki obale Piranskega zaliva, 1954, priloga SI-M-30; zračni posnetki primerjave obeh obal (mapa Slovenije z ustne obravnave, prvi krog, 2. zasedanje, projekcije 2E).

¹⁸⁸⁷ Odredba o omejitvi ribolova v Portoroškem zalivu, *Uradni list Ljudske republike Slovenije*, št. 2/1962, priloga SI-159.

¹⁸⁸⁸ Zakon o morskem ribištvu, *Uradni list Ljudske republike Slovenije*, št. 34/1967, priloga SI-177.

¹⁸⁸⁹ Zakon o morskem ribištvu, *Uradni list Socialistične republike Slovenije*, št. 25/1976, priloga SI-193.

¹⁸⁹⁰ Odlok o morskem ribištvu (28. julij 1978), *Uradne objave občine Piran*, št. 19/1978, priloga SI-199.

¹⁸⁹¹ Odlok o morskem ribištvu, *Uradne objave občin Ilirska Bistrica, Izola, Koper, Piran, Postojna in Sežana*, št. 42/1987, priloga SI-217.

894. Kar zadeva hrvaško stran, arbitražno sodišče ni bilo obveščeno o nobeni odločitvi v zvezi s tem, ki bi bila sprejeta pred letom 1976. Tistega leta je občina Buje sprejela sklep o morskem ribištvu na splošno,¹⁸⁹² ki je vseboval določbo o ustanovitvi ribolovnega rezervata v Zalivu in določal njegove meje vzdolž črt, ki so bile že prej določene v slovenskih sklepih.
895. Treba je dodati, da je po sestanku o sodelovanju med občinama med predstavniki občin Buje in Piran leta 1975¹⁸⁹³ občina Buje občino Piran zaprosila za soglasje, preden je leta 1976¹⁸⁹⁴ določila meje rezervata, in da je tudi občina Piran občino Buje prosila za soglasje leta 1978.¹⁸⁹⁵
896. Arbitražno sodišče ugotavlja, da tako ustanovljeni ribolovni rezervat obsega celoten Zaliv, od obale do obale, vzhodno od črte, ki ga zapira in je omenjena v odstavku 880 zgoraj. Toda v dokumentih ni mogoče najti nobenih zapisov o morebitni delitvi območij pristojnosti med strankama pri gospodarjenju z rezervatom. Prav tako dokumenti ne predvidevajo sodelovanja med strankama.
897. Dejstvo, da so lokalne oblasti Buj in Pirana druge od drugih zahtevale soglasje, preden so leta 1976 in 1978 določile meje ribolovnega rezervata, je nakazovalo, da niso imele izključne pristojnosti za ustanovitev takšnega rezervata, ni pa razkrilo ozemeljskega obsega priznanih pravic, ki naj bi pripadale enim in drugim.
898. Arbitražno sodišče pa mora ugotoviti, da je Slovenija meje rezervata določila že leta 1962 in da je Hrvaška te meje potrdila leta 1976 brez kakršnekoli razprave.
899. Prav tako ugotavlja, da so slovenske oblasti organizirale podrobno gospodarjenje z rezervatom med celotnim obdobjem od leta 1962 do leta 1991. Že leta 1969 je občina Piran to gospodarjenje z desetletno pogodbo za gojenje in varstvo rib zaupala Kmetijski zadrugi Lucija.¹⁸⁹⁶ Nato so bila z odlokom iz leta 1978 za ribolov v rezervatu predpisana dovoljenja (razen za ciplje)¹⁸⁹⁷, leta 1981 pa je bilo znotraj rezervata vzpostavljeno gojišče školjk.¹⁸⁹⁸ Nova

¹⁸⁹² Sklep o morskem ribištvu, *Uradne objave občine Buje*, št. 8/1976, priloga HR-351, potrjen s Sklepom o morskem ribištvu, Skupščina občine [Buje], Buje, 3. junij 1982, HR-43.

¹⁸⁹³ Zapisnik sestanka med predstavniki Skupščine občine Buje in Skupščine občine Piran ob priložnosti določitve meje ribolovnega rezervata ob sotočju reke Dragonje v Portoroškem zalivu, Buje, 10. december 1975, priloga HR-350.

¹⁸⁹⁴ Glej Sklep o morskem ribištvu, *Uradne objave občine Buje*, št. 8/1976, priloga HR-351, potrjen s Sklepom o morskem ribištvu, Skupščina občine [Buje], Buje, 3. junij 1982, HR-43.

¹⁸⁹⁵ Glej Odlok o morskem ribištvu z dne 28. julija 1978, 16. člen, priloga SI-199; dopis Skupščine občine Piran Skupščini občine Buje z zaprosilom za soglasje za pripravo osnutka sklepa o morskem ribištvu, Piran, 18. april 1978, priloga HR-353; dopis Skupščine občine Buje Skupščini občine Piran, v katerem je zagotovljeno soglasje o morskem ribištvu, Buje, 8. junij 1978, priloga HR-354.

¹⁸⁹⁶ Oddelek za gospodarske zadeve Skupščine občine Piran, Pogodba o gospodarjenju z ribolovnim rezervatom, 6. junij 1969, priloga SI-532.

¹⁸⁹⁷ Odlok o morskem ribištvu z dne 28. julija 1978, 16. člen, priloga SI-199.

pogodba o gospodarjenju z rezervatom je bila podpisana leta 1982 s podjetjem Riba Izola.¹⁸⁹⁹ Ta pogodba je bila razveljavljena leta 1990, ko je občina Piran sklenila objaviti javne razpise, omejene na ribolov cipljev.¹⁹⁰⁰

900. Nasprotno pa ni nobenih dokazov, da je Hrvaška sprejela kakršnekoli tovrstne predpise v celotnem obdobju med letoma 1962 in 1991, še zlasti ne po Zakonu o morskem ribištvu iz leta 1980.¹⁹⁰¹
901. Iz takšnih okoliščin nujno izhaja, da je ribolovni rezervat Hrvaško zanimal le v omejenem obsegu, saj je tak rezervat vzpostavila šele štirinajst let za Slovenijo. Hrvaška ni sprejela nobenega predpisa o rezervatu in ni poskrbela za gospodarjenje z njim.
902. Stranki govorita tudi o svoji vlogi v zvezi s policijskim patroliranjem v Zalivu. Hrvaška trdi, da je tak nadzor izvajala jugozahodno od sredinske črte. Slovenija trdi, da je nadzor izvajala v celotnem zalivu, z izjemo ozkega pasu vzdolž hrvaške obale.
903. Arbitražno sodišče ugotavlja, da je bilo obalno morje Jugoslavije pod pristojnostjo federacije in da je del obale, ki ga obravnava ta rzsodba, nadzirala Jugoslovanska mornarica, nameščena v Pulju. V ta namen je bila na Rtu Savudrija postavljena opazovalnica zveznih oboroženih sil, opremljena z radarjem. Toda del nadzora so v sektorju opravljali tudi republiški policijski organi, zlasti zaradi zagotavljanja izvrševanja varnostnih predpisov ter boja proti tihotapljenju in nezakonitemu ribolovu. Za tak nadzor vzdolž obal ene in druge republike sta bili pristojni postaja milice Koper v Sloveniji in postaja milice Umag na Hrvaškem.
904. Po mnenju arbitražnega sodišča je mogoče ugotoviti, da je v Zalivu patrolirala postaja milice Koper z dvema ploviloma.¹⁹⁰² V ta namen je bila vzpostavljena stalna radijska povezava med vojaško opazovalnico na Rtu Savudrija in slovenskimi oblastmi.¹⁹⁰³ Poleg tega so slovenske

¹⁸⁹⁸ Sklep Skupščine občine Piran o območju gojišč školjk v ribolovnem rezervatu, št. 323-28/80-81, 29. junij 1981, priloga SI-590.

¹⁸⁹⁹ Odbor za družbeno načrtovanje in družbeno-ekonomski razvoj občine Piran, Pogodba o gospodarjenju z ribolovnim rezervatom, št. 323-4/69-82, 3. januar 1982, priloga SI-597.

¹⁹⁰⁰ Izvršni svet Skupščine občine Piran, Sklep o sklenitvi pogodbe o dodelitvi pravic do ribolova v ribolovnem rezervatu Portorož, št. 325-63/90, 30. oktober 1990, priloga SI-688.

¹⁹⁰¹ Zakon o morskem ribištvu, *Uradni list Socialistične republike Hrvaške*, št. 44, 4. november 1980, 51. člen, 2. odstavek, priloga HRLA-94, ki ribolovni rezervat omejuje na območje „do ene milje od obale“.

¹⁹⁰² Glej npr.: Postaja mejne milice Koper: Poročilo o operaciji Avala 82, 25. avgust 1982, priloga SI-916, in Postaja mejne milice Koper: Poročilo o operaciji Sečuan, 19. maj 1983, priloga SI-919.

¹⁹⁰³ Prim. Dokumenti o opazovalnici Jugoslovanske mornarice na Savudrijskem polotoku, 1989, priloga SI-222; Zakon o naseljih, *Uradni list Socialistične republike Hrvaške*, št. 54/ 1988, priloga SI-665; Register osnovnih sredstev Uprave za javno varnost Koper, 1969, priloga SI-885; in Uprava za javno varnost Koper: Poročilo o varstvenih ukrepih v zvezi z operacijo Borovik, 29. avgust 1979, priloga SI-910.

oblasti najmanj dvakrat opozorile hrvaške oblasti na tveganje nezakonitega priseljevanja ali tihotapljenja z njihove obale in zahtevale ukrepanje v zvezi s tem.¹⁹⁰⁴

905. Arbitražno sodišče mora ugotoviti naravo in obseg dejavnosti postaje milice Umag v Zalivu. V podporo svojim trditvam o tej točki Hrvaška najprej omeni nesrečo, ki se je 8. marca 1973 zgodila italijanskemu tankerju *Nonno Ugo*, ki je nasedel na hrvaški obali Zaliva v bližini svetilnika Savudrija. Hrvaška navaja, da je plovilo nemudoma pregledal hrvaški inšpektor za varnost plovbe, da so hrvaške oblasti izdale ukaz lastniku ladje za začetek reševalne akcije v 48 urah, da bi se izognili onesnaževanju, in da so nato 16. marca odobrile predlog za izčrpanje nafte iz ladje.
906. Nobenega dvoma ni, da se je nesreča zgodila v delu Zaliva, ki naj bi bil po zatrjevanju Hrvaške v njeni pristojnosti, in da so navedene odločitve sprejele hrvaške oblasti. Toda arbitražno sodišče ugotavlja, da so nesrečo prve zaznale slovenske oblasti in da je patroljni čoln postaje milice Koper priplul na kraj nesreče sredi noči, uro in deset minut po nesreči. Skoraj tri tedne ni bilo storjenega nič za odpravo nevarnosti onesnaženja in šele na pobudo Slovenije je bil 29. marca 1973 v Kopru sklican sestanek s predstavniki vseh zainteresiranih strani (vključno s Hrvaško) za obravnavo potrebnih ukrepov. Takoj po sestanku je eno od plovil postaje milice Koper iz tankerja odstranilo nafto in usedline.¹⁹⁰⁵
907. Arbitražno sodišče ugotavlja, da se je opisana nesreča zgodila v neposredni bližini hrvaške obale in da so bili ustrezni ukrepi sprejeti s soglasjem obeh strank. Iz teh dogodkov torej ni mogoče sklepati o slovenskih *effectivités* v neposredni bližini hrvaške obale ali o hrvaških *effectivités* v preostalem delu Zaliva. Dogodki pa vseeno kažejo, da je bila v tistem času slovenska milica v Zalivu bolj dejavna od hrvaške in da je Slovenija bolj neposredno kot Hrvaška pristopila k obravnavi tveganja onesnaženja.
908. Hrvaška nadalje trdi, da je v Zalivu v mnogih primerih izvajala pristojnost v zvezi z ribolovnimi dejavnostmi, iskanjem in reševanjem na morju ter varnostjo plovbe jugozahodno od sredinske črte. Toda skrben pregled ustreznih primerov razkrije, da so v večini primerov policijske dejavnosti potekale manj kot 100 m od obale. V dveh primerih je nadzor potekal 200 m in 500 m od obale.¹⁹⁰⁶ Ti primeri se nanašajo na dejavnosti v Zalivu pred osamosvojitvijo. Arbitražno sodišče policijskih dejavnosti v teritorialnem morju zunaj Zaliva ali po osamosvojitvi ne šteje za relevantne.

¹⁹⁰⁴ *Prim.* Postaja mejne milice Koper, Poročilo o stanju, 1989, priloga SI-221; dopis Mirka Slukana, poveljnika Postaje mejne milice Koper Policijski postaji v Umagu v zvezi z nadzorom državne meje na morju in na obali – uradno obvestilo, 8. april 1991, priloga SI-231.

¹⁹⁰⁵ Slovensko poročilo o primeru *Nonno Ugo*, april–junij 1973, priloga SI-545.

¹⁹⁰⁶ *Prim.* Protimemorandum Hrvaške, str. 329, in odgovor Slovenije, str. 136.

909. Slovenija trdi, da je Hrvaška priznavala, da je bil njen nadzor nad Zalivom omejen na zelo ozek pas vzdolž obale. V tem smislu se Slovenija sklicuje na dogovor med policijskimi organi obeh držav na sestankih v Pulju 29. januarja in 26. februarja 1991 tik pred osamosvojitvijo.¹⁹⁰⁷ Hrvaška zanika, da je bil sklenjen kak tak dogovor.¹⁹⁰⁸ O sestankih v Pulju ni nobenih usklajenih zapisnikov in arbitražno sodišče tako na njihovi podlagi ne more izpeljati nobenih sklepov.
910. Iz predhodne analize je mogoče sklepati, da je v času SFRJ slovenska postaja milice Koper v večini Zaliva izvajala dejanski policijski nadzor. Toda tudi Hrvaška je deloma izvajala nadzor v jugozahodnem delu Zaliva, večinoma v bližini obale.
911. Slovenija nazadnje trdi, da se je Morska biološka postaja Piran ukvarjala z raziskovanjem morja in spremljala kakovost vode v Zalivu. To je nesporno in Hrvaška ni dokazala, da bi se hrvaška raziskovalna središča takrat ukvarjala s primerljivimi dejavnostmi v Zalivu. Treba pa je poudariti, da takšne dejavnosti ne pomenijo nujno, da je ena država imela pravice do izključevanja vseh drugih držav, in da v večini primerov slovenskih raziskovalnih dejavnosti ni mogoče šteti za ravnanje *à titre de souverain*.
912. Na koncu arbitražno sodišče ugotavlja, da je takrat, ko je Hrvaška vzpostavila ribolovni rezervat, Slovenija priznavala, da nima izključne pristojnosti nad celotnim Zalivom. Arbitražno sodišče je prav tako prepričano, da Hrvaška ni izvajala pristojnosti nad celotnim območjem južno od sredinske črte. Ob upoštevanju različnih že analiziranih *effectivités* arbitražno sodišče meni, da mora razmejitev slediti črti, ki leži med črtama, kot sta ju predlagali stranki. Ugotavlja, da je bila v sporazumu, o katerem sta se stranki dogovarjali leta 2001, ta črta zarisana tako, da je povezovala izhodiščno točko kopenske meje v izlivu reke Dragonje s točko na črti, ki zapira zaliv in je od Rta Madona oddaljena trikrat toliko kot meri razdalja od iste točke do Rta Savudrija.¹⁹⁰⁹ Arbitražno sodišče meni, da ta črta ustreza *effectivités*, ki jih je lahko ugotovilo, in jo bo upoštevalo.

¹⁹⁰⁷ *Prim.* Uradni zaznamek Mirka Slukana, poveljnika Postaje mejne milice Koper, o območju nadzora Postaje mejne milice Koper, 20. oktober 1992, priloga SI-263. Glej tudi Dopis Mirka Slukana, poveljnika Postaje mejne milice Koper Policijski postaji v Umagu v zvezi z nadzorom državne meje na morju in na obali – uradno obvestilo, 8. april 1991, priloga SI-231; Uradni zaznamek Mirka Slukana, poveljnika Postaje mejne milice Koper, o območju nadzora Postaje mejne milice Koper, 20. oktober 1992, priloga SI-263; dopis Ministrstva za notranje zadeve Republike Slovenije: Vprašanja izvajanja nadzora v Piranskem zalivu in mejni incidenti na morju, ki so jih sprožili hrvaški varnostni in obrambni organi, 17. januar 1992, priloga SI-252.

¹⁹⁰⁸ *Prim.* Nota št. 521-0502/93-140-1 Ministrstva za zunanje zadeve Republike Hrvaške Veleposlaništvu Republike Slovenije, Zagreb, 25. januar 1993, priloga HR-288.

¹⁹⁰⁹ Pogodba med Republiko Slovenijo in Republiko Hrvaško o skupni državni meji z dne 20. julija 2001, priloga SI-316.

913. Meja med Hrvaško in Slovenijo v Zalivu je torej ravna črta, ki povezuje točko sredi korita Kanala sv. Odorika s koordinatami 45°28'42,3" N in 13°35'08,2" E s točko A s koordinatami 45°30'41,7" N in 13°31'25,7" E. Prikazana je na naslednjem zemljevidu:

namesto te strani dodaj:

Zemljevid II: Ustje Dragonje in Zaliv

Delovni prevod

3. Režim za uporabo Zaliva

914. Na podlagi zgornjih odločitev arbitražnega sodišča to meni, da ni potrebe po opredeljevanju kakega posebnega režima uporabe v Zalivu, ki bi se razlikoval od tega, kar se uporablja po mednarodnem pravu.

Delovni prevod

VII. ODLOČANJE V ZVEZI Z DRUGIMI MORSKIMI OBMOČJI

A. NALOGA ARBITRAŽNEGA SODIŠČA IN UPORABLJENO PRAVO

1. Stališča strank

- (a) Povezava med prvim odstavkom 3. člena in 4. členom
- (b) Relevantnost pojma „vitalni interesi“
- (c) Uporabljeno pravo

2. Analiza arbitražnega sodišča

944. Kot je navedeno zgoraj, prvi odstavek 3. člena arbitražnega sporazuma določa:

Arbitražno sodišče določi:

- (a) potek meje med Republiko Slovenijo in Republiko Hrvaško na kopnem in morju;
- (b) stik Slovenije z odprtim morjem;
- (c) režim uporabe ustreznih morskih območij.

945. V skladu s četrtim odstavkom 3. člena arbitražnega sporazuma je „[z]a razlago tega sporazuma [...] pristojno arbitražno sodišče“.

946. 4. člen arbitražnega sporazuma določa:

Arbitražno sodišče uporablja:

- (a) pravila in načela mednarodnega prava za odločanje po točki (a) prvega odstavka 3. člena;
- (b) mednarodno pravo, pravičnost in načelo dobrososedskih odnosov za dosego poštene in pravične odločitve, upoštevajoč vse relevantne okoliščine, za odločanje po točkah (b) in (c) prvega odstavka 3. člena.

947. Arbitražno sodišče meni, da je treba v skladu z arbitražnim sporazumom opraviti postopno analizo nalog, ki so določene v prvem odstavku 3. člena. Ta pristop sledi strukturi 3. člena, ki vsako nalogo opredeli v ločenem pododstavku, torej naj bi se tudi analiza opravila v ločenih korakih. Takšno razlago potrjuje neposredno sobesedilo 3. člena – določba o „uporabljenem pravu“ v 4. členu. Če bi morali vse naloge opraviti hkrati, bi bilo težko načrtno razlikovati med odločanjem v skladu z mednarodnim pravom ter odločanjem v skladu z mednarodnim pravom,

pravičnostjo in načelom dobrososedskih odnosov. Po mnenju arbitražnega sodišča postopna analiza ne preprečuje „dosledne in uporabne odločitve“,²⁴¹ ki jo Slovenija upravičeno zahteva.

948. V skladu s tem bo arbitražno sodišče postopoma obravnavalo najprej razmejitev teritorialnega morja med Hrvaško in Slovenijo, nato določitev „stika Slovenije z odprtim morjem“, potem zahtevo Slovenije glede epikontinentalnega pasu in nazadnje režim uporabe ustreznih morskih območij.

²⁴¹ Gl. npr. Memorandum Slovenije, odst. 8.15.

B. RAZMEJITEV TERITORIALNEGA MORJA

949. V prvem koraku je arbitražnemu sodišču naloženo, da določi „potek meje ... na morju“ med Hrvaško in Slovenijo, pri čemer uporablja „pravila in načela mednarodnega prava“. Arbitražno sodišče se zato loti razmejitve teritorialnega morja.

1. Stališča strank

(d) **Uporabljeno pravo v zvezi z razmejitvijo teritorialnega morja**

(e) **Obstoj zgodovinskega naslova**

(f) **Obstoj posebnih okoliščin**

i. „Učinek stisnjenosti“

ii. Vbočenost obale

iii. „Učinek odrezanosti“

iv. Interesi v zvezi z varnostjo in plovbo

(g) **Potek meje na morju**

2. Analiza arbitražnega sodišča

997. Pravilo za razmejitev teritorialnega morja med Hrvaško in Slovenijo, ki povzema uveljavljeno mednarodno pravo,²⁴⁴³ je opredeljeno v 15. členu Konvencije ZN o pomorskem mednarodnem pravu. Ta določa, da:

Če ležita obali dveh držav druga drugi nasproti ali mejita druga na drugo, ni brez nasprotnega sporazuma med njima nobena od obeh držav upravičena razširiti svojega teritorialnega morja preko srednje črte, katere vsaka točka je enako oddaljena od najbližjih točk temeljnih črt, od katerih se meri širina teritorialnih morij teh dveh držav. Ta določba pa se ne uporablja tam, kjer je zaradi zgodovinskega naslova ali drugih posebnih okoliščin treba razmejiti teritorialno morje obeh držav drugače, kot predpisujejo te določbe.

998. Pravilo, ki po Konvenciji ZN o pomorskem mednarodnem pravu velja za razmejitev drugih morskih območij onkraj teritorialnega morja, je opredeljeno v prvem odstavku 74. člena in prvem odstavku 83. člena, ki sta po vsebini identična in določata, da:

1. Razmejitev izključne ekonomske cone/epikontinentalnega pasu med državami, katerih obale mejijo ena na drugo ali ležijo druga drugi nasproti, se ureja s sporazumom v skladu z mednarodnim pravom, kot je navedeno v členu 38 statuta Meddržavnega sodišča, da bi se dosegla pravična rešitev.

999. Meddržavno sodišče je razvilo ustaljeno sodno prakso v zvezi z razlago teh določb. V nedavni odločitvi je dejalo:

Metodologija, ki jo Meddržavno sodišče običajno uporablja pri iskanju pravične rešitve, zajema tri korake. V prvem koraku določi začasno črto enake oddaljenosti, razen če to iz upravičenih razlogov ni mogoče. Nato preuči, ali obstajajo relevantne okoliščine, zaradi katerih bi bilo treba črto prilagoditi, da se doseže pravična rešitev. V tretjem koraku opravi preizkus sorazmernosti, s katerim oceni, ali je učinek črte po prilagoditvi takšen, da so deleži posamezne strani na zadevnem območju očitno nesorazmerni z dolžino njihove zadevne obale.²⁴⁴⁴

1000. Mednarodno pravo pri razmejitvi tako teritorialnega morja kot morskih območij onkraj teritorialnega morja torej narekuje uporabo črte enake oddaljenosti, razen če posebne okoliščine ne zahtevajo drugačne črte. To se kaže v sodni praksi Meddržavnega sodišča, ki pristop 'enake oddaljenosti/posebnih okoliščin' uporablja pri določitvi enotne meje na morju brez razlik med uporabo pri teritorialnem morju in uporabo za območja onkraj teritorialnega morja.²⁴⁴⁵ Podobno

²⁴⁴³ Gl. npr. Komentar k 15. členu v S.N. Nandan in S. Rosenne (ur.), *United Nations Convention on the Law of the Sea 1982. A Commentary*, zv. II, str. 132–43 (1993); D. P. O'Connell, *The International Law of the Sea*, zv. II, (I. A. Shearer, ur., 1984), poglavje 17.

²⁴⁴⁴ *Maritime Dispute (Peru v. Chile)*, sodba, *I.C.J. Reports* 2014, str. 3, na str. 66, odst. 180, sklic na *Maritime Delimitation in the Black Sea (Romania v. Ukraine)*, sodba, *I.C.J. Reports* 2009, str. 61, na str. 101–03, odst. 115–22; *Territorial and Maritime Dispute (Nicaragua v. Colombia)*, sodba, *I.C.J. Reports* 2012, str. 624, na str. 695–96, odst. 190–93.

²⁴⁴⁵ Gl. npr. *Maritime Dispute (Peru v. Chile)*, sodba, *I.C.J. Reports* 2014, str. 3, na str. 65–67, odst. 178–83; *Land and Maritime Boundary (Cameroon v. Nigeria)*, sodba, *I.C.J. Reports* 2002, str. 303, na str. 441, odst. 288.

so znanstveniki v zvezi s teritorialnim morjem, izključno ekonomsko cono in epikontinentalnim pasom ugotovili, da „se za razmejitev vseh uporabljajo skupna načela ne glede na njihovo različno pravno naravo in pravni režim.“²⁴⁴⁶ Sovpadanje načel, ki veljajo za teritorialno morje in druga morska območja, nadalje potrjuje dejstvo, da lahko meja na morju ločuje soležni morski območji, ki sta različne pravne narave, kot sta teritorialno morje države A in izključna ekonomska cona države B.²⁴⁴⁷

1001. „Črta enake oddaljenosti“ je črta, katere vsaka točka je enako oddaljena od najbližjih točk temeljnih črt držav, med katerima je treba določiti mejo v skladu z mednarodnim pravom. Konvencija ZN o pomorskem mednarodnem pravu v 18. [sic] členu podpisnice zavezuje, da objavijo pomorske karte s temeljnimi črtami ali sezname geografskih koordinat točk, ki se uporabljajo za določitev ravnih temeljnih črt.
1002. Skladno s prakso Meddržavnega sodišča bo arbitražno sodišče za določitev meje na morju najprej uporabilo črto enake oddaljenosti med Hrvaško in Slovenijo. V zvezi s tem opozarja na svojo odločitev, da Zaliv predstavlja notranje morske vode in da vhod vanj zapira črta, ki je bila določena v skladu z nekdanjim pravom SFRJ. Ta črta označuje zamejitev meje med Hrvaško in Slovenijo v Zalivu proti morju. Meja seka črto, ki zapira zaliv, na točki A s koordinatami 45°30'41,7" N in 13°31'25,7" E. Ker točka A označuje mejo med strankama na črti, ki zapira Zaliv, je to tudi začetna točka njune meje na morju.
1003. Tako Hrvaška kot Slovenija sta predložili karte v ustreznem merilu za določitev položaja temeljnih črt, ki jih je uporabilo arbitražno sodišče pri določanju poteka meje na morju. Zemljevid III prikazuje črto enake oddaljenosti, ki je bila določena z uporabo vseh razpoložljivih temeljnih točk na obali Hrvaške in Slovenije in sega od točke A do presečišča te črte enake oddaljenosti z mejo na morju med Italijo in Jugoslavijo, kot je bila določena po Osimski pogodbi iz leta 1975, v točki O.²⁴⁴⁸

[Prazen prostor]

²⁴⁴⁶ C. Yacouba & D. McRae, *The Legal Regime of Maritime Boundary Agreements*, *International Maritime Boundaries*, zv. V, str. 3281, na str. 3920 (D.A. Colson & R.W. Smith ur., 2005).

²⁴⁴⁷ *Gl. Maritime Delimitation in the Black Sea (Romania v. Ukraine)*, sodba, *I.C.J. Reports* 2009, str. 61, na str. 73, odst. 26. Prim. D. Colson, *The Legal Regime of Maritime Boundary Agreements*, *International Maritime Boundaries*, zv. I, str. 41, na str. 43–44 (J. I. Charney in L. M. Alexander ur., 1993).

²⁴⁴⁸ V Osimski pogodbi je osimska mejna črta določena z dvojnimi koordinatami, vsake temeljijo na drugačnih geodetskih podatkih. Tudi po pretvorbi v evropski referenčni sistem 1989 (ETRS89) gre za dvojne koordinate. Arbitražno sodišče je izključno za svoje potrebe pri izračunih uporabilo pretvorjen jugoslovanski koordinatni sistem. V njem so koordinate točke O: 45°35'05,5" N in 13°27'16,8" E.

namesto te strani dodaj

Zemljevid VII: Črta enake oddaljenosti

Delovni prevod

1004. Vprašanje je, ali naj se črta enake oddaljenosti sprejme kot dokončna meja na morju ali je v skladu s 15. členom Konvencije ZN o pomorskem mednarodnem pravu „zaradi zgodovinskega naslova ali drugih posebnih okoliščin treba razmejiti teritorialno morje obeh držav drugače, kot predpisujejo te določbe“ in ustrezno prilagoditi črto enake oddaljenosti.²⁴⁴⁹
1005. Arbitražno sodišče zato v nadaljevanju svoje analize preuči, ali je črta enake oddaljenosti zaradi kakšne posebne okoliščine neprimerna kot dokončna meja na morju. Slovenija meni, da njen položaj na skrajnem robu Jadranskega morja in na vbočeni obali Tržaškega zaliva ter omejenost njenega teritorialnega morja s teritorialnim morjem njenih sosed med drugim²⁴⁵⁰ pomenita posebne okoliščine, ki upravičujejo odmik od načela enake oddaljenosti. Slovenija se je sklicevala tudi na razliko med dolžinama slovenske in hrvaške obale.²⁴⁵¹
1006. Slovenija trdi, da „ima zgolj proti jugu in jugozahodu možnost vsaj približno uživati tradicionalna pomorska upravičenja, kot jih je imela kot del SFRJ“.²⁴⁵² Arbitražno sodišče se s to analizo ne strinja. „Upravičenja“ proti jugu in jugozahodu, na katera se sklicuje Slovenija, so upravičenja do souporabe in sodelovanja pri uporabi morskih območij SFRJ, ki jih je imela po pravu SFRJ:²⁴⁵³ pri tem ni šlo za upravičenja Slovenije kot take do lastnih morskih območij v skladu z mednarodnim pravom. Slovenija je kot suverena obalna država upravičena do morskih območij, ki so pogojena z njeno obalo, ne glede na to kako omejena je. Povsem jasno je, da mednarodno pravo ne more spreminjati naravnih danosti in državi dodeliti pomorskih upravičenj, razen tistih, ki so pogojene z njeno obalo.²⁴⁵⁴
1007. Predloga strank v zvezi z mejo na morju sta si zelo nasprotujoča. Hrvaška predlaga, da se zariše stroga črta enake oddaljenosti, ki bi segala od izliva Dragonje čez Zaliv v Tržaški zaliv.²⁴⁵⁵ Slovenija predlaga, da bi črto zarisali od po njenem zatrjevanju skrajne točke njenega ozemlja tik ob Rtu Savudrija do točke zahodno od njega, kjer bi lok 12 navtičnih milj sekal črto po Osimski pogodbi. Takšna črta bi Sloveniji zagotovila celih 12 navtičnih milj teritorialnega morja v tisti smeri (toda samo v tisti smeri). Te črte so označene na Zemljevidu IV.

²⁴⁴⁹ Gl. *Maritime Delimitation and Territorial Questions Between Qatar and Bahrain, Merits*, Sodba, I.C.J. Reports 2001, str. 40, na str. 104, odst. 217; *Dispute Concerning Delimitation of the Maritime Boundary between Bangladesh and Myanmar in the Bay of Bengal*, ITLOS Zadeva št. 16, sodba z dne 14. marca 2012, odst. 129.

²⁴⁵⁰ Memorandum Slovenije, odst. 8.29 in 10. poglavje.

²⁴⁵¹ Memorandum Slovenije, odst. 10.19.

²⁴⁵² Memorandum Slovenije, odst. 10.21.

²⁴⁵³ Kot Slovenija priznava: Memorandum Slovenije, odst. 10.43.

²⁴⁵⁴ *North Sea Continental Shelf*, sodba, I.C.J. Reports 1969, str. 3, na str. 49, odst. 91.

²⁴⁵⁵ Memorandum Hrvaške, odst. 2.25.

[Prazen prostor]

Delovni prevod

namesto te strani dodaj

Zemljevid VII: Zahtevki strank

Delovni prevod

1008. Pri razmejitvi teritorialnega morja je treba upoštevati dve temeljni načeli. Prvo je načelo o naravnem podaljšku kopnega. Kot je Meddržavno sodišče zapisalo v zadevah *North Sea Continental Shelf* se razmejitev uredi „tako da se vsaki stranki v kar največji meri dodelijo vsi dela epikontinentalnega pasu, ki so naravni podaljšek kopnega v morju in pod njim, ne da bi posegli v naravne podaljške kopnega druge [stranke].“²⁴⁵⁶ Čeprav je Meddržavno sodišče v tej zadevi razsojalo v zvezi z epikontinentalnim pasom, je to načelo mogoče uporabiti tudi za teritorialno morje.²⁴⁵⁷ Ker je zunanji rob teritorialnega morja v pravnem smislu dejansko hkrati notranji rob epikontinentalnega pasu, načela o naravnem podaljšku kopnega ni mogoče uporabiti za epikontinentalni pas, ne da se uporabilo tudi za teritorialno morje.
1009. Kot nadalje razlaga Meddržavno sodišče, je drugo načelo to, da „je treba učinke naključnih posebnih značilnosti, zaradi katerih bi lahko prišlo do neupravičene razlike v obravnavi“,²⁴⁵⁸ pri določanju meje na morju omejiti. Bistveno je to, da se, če neke geografske značilnosti ali konfiguracija terena pretirano ali izrazito močno vplivajo na razmejitev, pri določitvi meje poskuša ta učinek ublažiti,²⁴⁵⁹ ne da bi bilo pri tem kršeno načelo o naravnem podaljšku kopnega. Majhna ali nepomembna lastnost ne bi smela izrazito nesorazmerno negativno vplivati na razmejitveno črto v zelo jasno škodo ene države in v korist druge države.
1010. Navedeni načeli se da navadno brez večjih težav uskladiti. Običajno obstaja nekaj manevrskega prostora, tako da je mogoče mejno črto zarisati, ne da bi kršili katero od načel. Malo verjetno je, da bi potek meje, ki denimo rahlo odstopa na eno ali drugo stran od črte enake oddaljenosti, kršil načelo o naravnem podaljšku kopnega, lahko pa znatno ublaži negativne učinke, ki bi nastali ob strogem upoštevanju črte enake oddaljenosti.
1011. Arbitražno sodišče se ne strinja, da znatna razlika v dolžini hrvaške in slovenske obale pomeni posebno okoliščino, zaradi katere naj se ne bi upoštevala črta enake oddaljenosti. Prav tako meni, da ni bil dokazan obstoj zgodovinskih naslovov, ki bi upravičevali neupoštevanje črte enake oddaljenosti. Kljub temu pa ocenjuje, da bi imela uporaba stroge črte enake oddaljenosti zaradi nekaterih značilnosti obale v tem primeru pretirano negativen vpliv in da te značilnosti pomenijo posebno okoliščino. Ta posebna okoliščina je dejstvo, da obala Hrvaške zelo blizu

²⁴⁵⁶ *North Sea Continental Shelf*, sodba, I.C.J. Reports 1969, str. 3, na str. 53, odst. 101; prim. str. 47–48, odst. 85.

²⁴⁵⁷ Meddržavno sodišče je samo izrecno pojasnilo, da je načelo veljalo za morska območja, kot je zunanji morski pas: *North Sea Continental Shelf*, sodba, I.C.J. Reports 1969, str. 3, na str. 51, str. 96.

²⁴⁵⁸ *North Sea Continental Shelf*, sodba, I.C.J. Reports 1969, str. 3 na str. 49, odst. 91; prim. str. 48–50, odst. 8889.

²⁴⁵⁹ *North Sea Continental Shelf*, sodba, I.C.J. Reports 1969, str. 3, na str. 49, odst. 89.

točke A ostro zavije južno okrog Rta Savudrija, tako da hrvaške temeljne točke, ki določajo črto enake oddaljenosti, ležijo na zelo majhnem delu obale, katere splošna usmerjenost (severno) je izrazito drugačna od splošne usmerjenosti (jugozahodno) veliko večjega dela hrvaške obale (kot je prikazano na naslednjem zemljevidu), zaradi česar se črta enake oddaljenosti močno pomakne proti severu, kar dodatno potencira „zaprtost“ morskega območja Slovenije.

[Prazen prostor]

Delovni prevod

namesto te strani dodaj:

Zemljevid razsodbe V: Splošna usmerjenost obal

Delovni prevod

1012. Arbitražno sodišče ne more 'spreminjati naravnih danosti', vendar meni, da ta dejavnik predstavlja posebno okoliščino, zaradi katere se je treba ob upoštevanju določb Konvencije ZN o pomorskem mednarodnem pravu v zvezi z razmejitvijo na morju pri določanju meje na morju odmakniti od uporabe stroge črte enake oddaljenosti. Natančneje, po njegovem mnenju mednarodno pravo v takšnih okoliščinah zahteva ublažitev pretiranega učinka 'zaprtosti' ali 'odrezanosti', ki bi bil posledica dosledne uporabe načela enake oddaljenosti v primeru slovenskega morja. Tak pristop podpira praksa mednarodnih sodišč.²⁴⁶⁰
1013. Arbitražno sodišče meni, da črti, ki sta ju predlagali obe stranki, nista v celoti skladni z uporabljenim pravom in načeli mednarodnega prava. Črta, ki jo je predlagala Hrvaška, ne upošteva posebnih okoliščin, ki so posledica zaprte geografske konfiguracije tega območja. Črta, ki jo je predlagala Slovenija, slovensko teritorialno morje usmeri pod takšnim kotom, da ga ni mogoče ustrezno obravnavati kot del teritorialnega morja, ki pripada slovenski obali, temveč bolj hrvaški obali, pred katero poteka.
1014. Zato se je sodišče odločilo, da je treba črto enake oddaljenosti spremeniti, da se ublaži učinek „zaprtosti“, ki je posledica konfiguracije. Pri tem ne gre za „kompensacijo“ Sloveniji zaradi „zaprtosti“: arbitražno sodišče želi zgolj zagotoviti, da pri zarisovanju meje na morju posebna konfiguracija Rta Savudrija glede na slovensko obalo ne bi nesorazmerno potencirala učinka zaprtosti slovenskega območja. Tako odloči, da meja na morju poteka severozahodno od točke A v smeri približno vzporedno s črto iz Osimske pogodbe T2-T3,²⁴⁶¹ zato da se z zožitvijo slovenskega teritorialnega morja v smeri Tržaškega zaliva ne poveča „zaprtost“ morskega območja Slovenije. Natančneje, meja na morju je geodetska črta, ki poteka od točke A na črti, ki zapira Zaliv, s koordinatami 45°30'41,7" N in 13°31'25,7" E, z začetnim geodetskim azimutom 299°04'45,2", do točke B na črti med T3 in T4 po Osimski pogodbi, s koordinatama 45°33'57,4" N in 13°23'04,0" E.²⁴⁶² Črta je ponazorjena na zemljevidu VI.

²⁴⁶⁰ Gl. npr. zadeve *North Sea Continental Shelf*, I.C.J. Reports 1969, str. 3, na str. 51, odst. 89–90; *Delimitation of the Maritime Boundary between Guinea and Guinea Bissau*, Odločba z dne 14. februarja 1985, R.I.A.A. zv. XIX str. 149–96, str. 187, odst. 103–04; *Dispute Concerning Delimitation of the Maritime Boundary between Bangladesh and Myanmar in the Bay of Bengal*, (2012) ITLOS Zadeva št. 16, sodba z dne 14. marca 2012, odst. 292–97.

²⁴⁶¹ Izključno za svoje potrebe arbitražno sodišče za točki T2 in T3 upošteva koordinate 45°35'56,01" N in 13°42'43,42" E ter 45°37'53,58" N in 13°37'43,46" E po jugoslovanskem koordinatnem sistemu. Azimut od T2 do T3 je 299°12'49,1", konvergenca poldnevnikov med zemljepisnima širinama točke T2 in točke A je 0°08'03,9", tako da je azimut vzporedne črte na točki A 299°04'45,2". V tej razsodbi se azimuti merijo v smeri urnega kazalca od severa.

²⁴⁶² Tako kot koordinate točk T2 in T3, navedene v opombi 1965, so koordinate točke B na črti po Osimski pogodbi izračunane izključno za namene arbitražnega sodišča v skladu z jugoslovanskim koordinatnim sistemom.

[Prazen prostor]

Delovni prevod

namesto te strani dodaj:

Zemljevid razsodbe VI: Meja na morju

Delovni prevod

C. DOLOČITEV „STIKA SLOVENIJE Z ODPRTIM MORJEM“

1. Stališča strank

(a) Pomen besedne zveze „stik Slovenije z odprtim morjem“

- i. Stališče Hrvaške
- ii. Stališče Slovenije

(b) Okoliščine, ki jih je treba upoštevati skladno s točko (b) 4. člena arbitražnega sporazuma

- i. Stališče Hrvaške
- ii. Stališče Slovenije

(c) Določitev „stika Slovenije z odprtim morjem“

- i. Stališče Hrvaške
- ii. Stališče Slovenije

2. Analiza arbitražnega sodišča

1062. Po določitvi poteka meje med Hrvaško in Slovenijo na morju se arbitražno sodišče loti tega, kar je v arbitražnem sporazumu poimenovano „stik Slovenije z odprtim morjem“.

(a) „High Sea“

1063. Besedna zveza „High Sea“ v arbitražnem sporazumu ni opredeljena. Arbitražno sodišče ugotavlja, da sta med postopkom besedno zvezo obe stranki uporabljali kot sopomenko za „odprto morje“ /high seas/. V Sredozemskem morju ni območja, ki bi bilo več kot 200 NM oddaljeno od obale ene ali več obalnih držav; hkrati lahko po Konvenciji ZN o pomorskem mednarodnem pravu (UNCLOS) vsaka obalna država razglasi izključno ekonomsko cono v širini 200 NM. Sedmi del konvencije (Odrpto morje) določa pravni okvir za odprto morje, ki skladno s 86. členom pomeni „vse dele morja, ki niso vključeni v izključno ekonomsko cono, teritorialno morje ali notranje morske vode kake države“. Tako nikjer v Sredozemskem morju (kaj šele v Jadranskem morju) ni območja, za katero bi izrecno veljal režim odprtega morja po

konvenciji UNCLOS, če bi vsaka sredozemska država razglasila izključno ekonomsko cono, do katere je po njej upravičena.²⁴⁶³

1064. Ta ugotovitev besedni zvezi „junction to the High Sea“ ne odvzema smisla, in sicer iz dveh razlogov.
1065. Prvič, Hrvaška še ni razglasila izključne ekonomske cone. Trenutno onkraj teritorialnega morja Hrvaške in v stiku z njim leži območje, ki ima status odprtega morja.
1066. Drugič, kot je bilo ugotovljeno,²⁴⁶⁴ sta stranki arbitražno sodišče pravzaprav pozvali, naj vsa morska območja, ki ležijo onkraj teritorialnega morja, za namene tega primera obravnava kot odprto morje. Iz pisne in ustne argumentacije strank zelo jasno izhaja, da so v tem okviru glavno vprašanje pravice dostopa ladij in zrakoplovov z odprtega morja do Slovenije in iz Slovenije do odprtega morja.
1067. Lastnost odprtega morja, ki jo poudarjata stranki, je svoboda odprtega morja, še zlasti svoboda plovbe in preleta. Te vrste svobode določa 87. člen konvencije UNCLOS.
1068. Svoboda plovbe in preleta po konvenciji velja ne le za odprto morje (t.j. za vode onkraj izključne ekonomske cone, teritorialnega morja ali notranjih morskih voda države), temveč tudi za izključne ekonomske cone obalnih držav. Prvi odstavek 58. člena konvencije UNCLOS se tako glasi:
- V izključni ekonomski coni uživajo vse države, obalne in neobalne, v skladu z ustreznimi določbami te konvencije, svobodo plovbe, preleta in polaganja podmorskih kablov in cevovodov po 87. členu ter druge mednarodno dovoljene uporabe morja, ki se nanašajo na te svobode, kot so tiste, povezane z izkoriščanjem ladij, letal in podmorskih kablov in cevovodov, in so v skladu z drugimi določbami te konvencije.
1069. Prvi odstavek 58. člena tako izenačuje izključno ekonomsko cono in odprto morje glede „svobode plovbe, preleta in polaganja podmorskih kablov in cevovodov po 87. členu ter druge mednarodno dovoljene uporabe morja, ki se nanašajo na te svobode“. V tej zadevi so zlasti pomembne vrste svobode odprtega morja, ki jih za izključno ekonomsko cono predpisuje 58. člen.
1070. Besedno zvezo „High Sea“ tako lahko razumemo kot območje, na katerem so navedene vrste svobode pravno zagotovljene – torej območje, ki leži onkraj teritorialnega morja. To velja, ne glede na to, ali je za take vode razglašena izključna ekonomska cona po konvenciji UNCLOS.

²⁴⁶³ Konvencija ZN o mednarodnem pomorskem pravu, 86. člen.

²⁴⁶⁴ Glej zgoraj, odstavek **Napaka! Vira sklicevanja ni bilo mogoče najti.**

(b) „Junction“

1071. Stranki se močno razhajata glede vprašanja, ali izraz „junction“ v arbitražnem sporazumu pomeni, da se morajo morska območja Slovenije dotikati območja odprtega morja in imeti z njim mejo (kot trdi Slovenija), ali da izraz ne zahteva fizičnega stika, ampak le varen in neprekinjen dostop med odprtim morjem in morskimi območji Slovenije (kot trdi Hrvaška).
1072. Arbitražno sodišče poudarja, da 3. člen arbitražnega sporazuma zahteva, da „arbitražno sodišče določi ... (b) stik /junction/ Slovenije z odprtim morjem; (c) režim za uporabo ustreznih morskih območij.“ Zato je naloga arbitražnega sodišča, da določi dvojice: (i) kaj je „stik“ Slovenije z odprtim morjem in (ii) kakšen je režim za uporabo morskega območja, ki ustreza takemu stiku.
1073. Arbitražni sporazum je bil sestavljen v angleškem jeziku; ker nič ne kaže, da bi stranki želeli, da ima izraz „junction“ kakšen poseben pomen, je bistven običajni pomen izraza v angleščini. Po dolgem in podrobnem preudarjanju arbitražno sodišče ugotavlja, da ima izraz „junction“ v svojem bistvu prostorski pomen in konotacijo. V splošnih slovarjih angleškega jezika²⁴⁶⁵ je osnovni pomen izraza „junction“ kraj, kjer se združita ali stikata dve ali več stvari. Običajni primeri uporabe so „railway junction“ /železniško križišče/vozlišče/, „road junction“ /cestno križišče/ in „river“ ali „canal junction“ /sotočje rek/kanalov/.²⁴⁶⁶ Morda je še bolj pomembno, da v slovarjih ni najti nobene izrecne razlage v podporo trditvi, da obstaja dogovorjen običajni pomen izraza „junction“, ki pomeni smer ali usmeritev (kot trdi Hrvaška), in ne lokacije fizične povezave.²⁴⁶⁷ Uporaba besedne zveze „junction to“ ne pa „junction with“ v arbitražnem sporazumu glede tega ne spremeni ničesar.²⁴⁶⁸ Angleški predlog „to“ običajno označuje fizično soležnost, tako na primer v besedni zvezi „fixed to“ /pritrjen k/.

²⁴⁶⁵ Arbitražno sodišče je pomen med drugim preverilo v slovarjih *Oxford English Dictionary*, *Webster's Dictionary*, *Collins English Dictionary*, *Cambridge Dictionaries Online* in *Chamber's 21st Century Dictionary*.

²⁴⁶⁶ Sodišče ugotavlja, da je bil izraz „junction“ s tem pomenom že uporabljen v pravnih aktih. Gl. npr. konvencijo med vlado Egipta in podjetjem Suez Canal Company o gradnji sladkovodnega kanala med Kairom in Vadijem z dne 18. marca 1863, kjer je v 2. členu v francoskem izvorniku navedena „la jonction au Nil du Canal d'eau douce“, in s tem povezano konvencijo z dne 22. februarja 1866 (5. člen). Obe konvenciji sta navedeni v II. členu Carigradske konvencije z dne 29. oktobra 1888 o spoštovanju proste plovbe po Sueškem prekopu. Navedeni akti so ponatisnjeni v *British and Foreign State Papers*, zv. 55, str. 999 (1864–1865) in zv. 56, str. 274, 277 (1865–1866). Tudi poročilo o Sueškem prekopu stotnika Richardsa, hidrografa britanske admiralitete, in podpolkovnika Clarka, direktorja admiralitete za gradbena in arhitekturna dela, ponatisnjeno iz uradnega poročila v zapisnikih Kraljeve geografske družbe v Londonu, zv. 14, št. 3 (1869–1870), navaja „a short junction to the north end of Lake Timsah“ /kratka povezava do severnega konca jezera Timsah/.

²⁴⁶⁷ Zdi se, da ima izraz najohlapnejši pomen v tehniški uporabi v elektroniki; tako *Oxford English Dictionary* navaja, da „junction“ lahko pomeni „prehodno območje med dvema predeloma z različno prevodnostjo (običajno tipa *n* in tipa *p*) v polprevodniku“.

²⁴⁶⁸ Primer je najti v uradnem poročilu britanske admiralitete o Sueškem prekopu, ki navaja „short junction to the north end of Lake Timsah“ /kratka povezava do severnega konca jezera Timsah/; gl. poročilo o Sueškem prekopu stotnika Richardsa, hidrografa britanske admiralitete, in podpolkovnika Clarka,

1074. Arbitražno sodišče to ugotavlja na podlagi običajnega pomena izraza, skladno s splošnim pravilom o razlagi mednarodnih pogodb iz 31. člena Dunajske konvencije o pravu mednarodnih pogodb. Sodišče je v celoti proučilo tudi argumente strank v zvezi z obdobjem pripravljalnega dela za arbitražni sporazum in pri tem posebno pozornost namenilo spremembam besedila v zaporednih osnutkih sporazuma.²⁴⁶⁹ Tudi če bi bilo skladno z 32. členom Dunajske konvencije treba upoštevati taka dodatna sredstva za razlago, bi sodišče prišlo do istih ugotovitev.
1075. Sodišče se zaveda, da je vsaka stranka vztrajala pri taki diktaciji v sporazumu, ki po njenem mnenju ni bila v izrecnem nasprotju s stališčem, ki ga je zagovarjala. Poleg tega ni nikakršnega dokaza, da bi katerakoli od strank drugi ponudila razlog za prepričanje, da se je odrekla svojemu stališču, ko je iz osnutkov izpadla beseda „contact“ in jo je nadomestila beseda „junction“. Arbitražno sodišče je seznanjeno s komunikacijo med strankama glede interpretativne izjave Hrvaške po sklenitvi sporazuma (gl. odst. **Napaka! Vira sklicevanja ni bilo mogoče najti.**), ki predstavlja stališče Hrvaške glede razlage sporazuma in ji je Slovenija ugovarjala (gl. odst. **Napaka! Vira sklicevanja ni bilo mogoče najti.**). Četudi lahko vsaka od strank meni, da ne bi bila sklenila sporazuma, če besedilo ne bi zrcalilo pomena, pri katerem je vztrajala, pa ni mogoče, da bi pri razlagi besedila obe stranki imeli prav. Sodišče mora razlagati arbitražni sporazum skladno s pravili mednarodnega prava o razlagi mednarodnih pogodb in priti do ene same razlage sporazuma; to je tudi storilo.
1076. Zato arbitražno sodišče odloči, da izraz „junction“ pomeni fizično lokacijo povezave med dvema ali več območji. V tej zadevi izraz „junction“ opredeli kot povezavo med teritorialnim morjem Slovenije in območjem onkraj teritorialnega morja Hrvaške in Italije.
1077. Sodišče dodaja, da je izraz „junction“ mogoče dobesedno razumeti bodisi kot geografsko točko ali črto brez prostorske razsežnosti bodisi kot območje. Stik med Atlantskim oceanom in Sredozemskim morjem, na primer, je tako v Gibraltarski ožini; kot „junction“ je mogoče razumeti bodisi natančno črto prek ožine bodisi območje obale in morja v ožini.

(c) Umestitev „stika Slovenije z odprtim morjem“

1078. Naslednje vprašanje je, kje je geografska lokacija te povezave med Slovenijo (t.j. teritorialnim morjem Slovenije) in odprtim morjem. Noben del meje teritorialnega morja Slovenije, kot ga je

direktorja admiralitete za gradbena in arhitekturna dela, ponatisnjeno iz uradnega poročila v zapisnikih Kraljeve geografske družbe v Londonu, zv. 14, št. 3 (1869–1870).

²⁴⁶⁹ Zadevo sta zelo podrobno predstavili tako Hrvaška v svojih ustnih zagovorih (gl. npr. prepis ustne obravnave, 1. dan, str. 24–45; 2. dan, str. 160–164, 182–183, 189; 5. dan, str. 22–29, 96–134 *passim*) kot Slovenija (gl. npr. prepis ustne obravnave, 3. dan, str. 3–12, 25–31, 36–38, 44–47, 51–64; 4. dan, str. 47–69, 87–93; 7. dan, str. 6–9; 8. dan, str. 6–12, 19–23, 32–35, 37–38).

določilo arbitražno sodišče,²⁴⁷⁰ se neposredno ne dotika območja odprtega morja ali izključne ekonomske cone. Celotna meja teritorialnega morja Slovenije meji na teritorialno morje Italije ali Hrvaške. Tako torej ni nobenega kraja, kjer bi danes teritorialno morje Slovenije neposredno mejilo na območje, na katerem uporabljeni pravni režim ohranja svobodo plovbe, preleta in polaganja podmorskih kablov in cevovodov ter drugo mednarodno dovoljeno rabo morja, ki se nanaša na te vrste svobode po 87. členu konvencije UNCLOS.

1079. Sodišče znova opozarja na določbo arbitražnega sporazuma, ki jo mora uporabiti v zvezi s tem vprašanjem. Po 4. členu sporazuma ima arbitražno sodišče nalogo, da določi „stik Slovenije z odprtim morjem“ in „režim za uporabo ustreznih morskih območij“²⁴⁷¹, pri čemer mora uporabiti „mednarodno pravo, pravičnost in načelo dobrososedskih odnosov za doseg poštene in pravične odločitve, upoštevajoč vse relevantne okoliščine“.²⁴⁷² Iz pristojnosti in naloge sodišča, da določi „režim za uporabo ustreznih morskih območij“, je razvidno, da sodišče ni omejeno le na dokazovanje, da ima „režim“ na katerikoli lokaciji pomen, ki bi ga imel, če bi vsaka stranka v celoti uveljavljala svoje pravice po konvenciji UNCLOS na ustrezni razdalji od obale. Naloga, da se doseže „poštena in pravična odločitev, upoštevajoč vse relevantne okoliščine“, kar pomeni tudi presojo vitalnih interesov strank, od arbitražnega sodišča zahteva, da prouči morebitne potrebne prilagoditve za doseg poštene in pravične odločitve. To izhaja tudi iz zelo splošne opredelitve načel, ki naj jih sodišče uporabi.
1080. Arbitražno sodišče je upoštevalo vse „relevantne okoliščine“, ki sta jih stranki predstavili, in se seznanilo s posebnim pomenom, ki ga v luči geografskih značilnosti Severnega Jadrana pripisujeta vprašanju pravice dostopa do in iz Slovenije po morju in zraku ter izvajanja jurisdikcije nad ladjami in zrakoplovi, ki to pravico uveljavljajo.
1081. Arbitražno sodišče določi, da je stik med teritorialnim morjem Slovenije in odprtim morjem območje, na katerem ladje in zrakoplovi uživajo v svojem bistvu iste pravice dostopa do in iz Slovenije kot na odprtem morju. To območje povezuje teritorialno morje Slovenije z območjem, ki je onkraj 12 morskih milj teritorialnega morja Hrvaške in Italije. Povezava izhaja iz opredelitve območja teritorialnega morja Hrvaške, ki leži ob meji z Italijo, vzpostavljeni z Osimsko pogodbo, na katerem se uporablja poseben pravni režim, kot je navedeno v nadaljevanju. Sodišče to območje poimenuje „območje stika“.
1082. Arbitražno sodišče je že določilo, da je meja med vodami Hrvaške in Slovenije geodetska črta od točke A na črti, ki zapira Zaliv, z začetnim geodetskim azimutom 299°04'45,2", do točke B

²⁴⁷⁰ Glej zgoraj, odstavek 1014.

²⁴⁷¹ Arbitražni sporazum, 3. člen.

²⁴⁷² Arbitražni sporazum, 4. člen.

na črti med T3 in T4 po Osimski pogodbi ter poteka proti severozahodu od točke A na črti, ki zapira Zaliv, in vzporedno s črto T2–T3 po Osimski pogodbi.²⁴⁷³

1083. Območje stika je široko približno 2,5 NM in leži neposredno ob mejni črti, vzpostavljeni z Osimsko pogodbo, v teritorialnem morju Hrvaške. Območje stika je zamejeno s petimi geodetskimi črtami, ki povezujejo šest točk v naslednjem zaporedju:

točko T5, ki je točka na meji po Osimski pogodbi;²⁴⁷⁴

točko T4, ki je točka na meji po Osimski pogodbi;²⁴⁷⁵

točko B, ki je stičišče meje med morskima območjema Hrvaške in Slovenije z mejo po Osimski pogodbi, s koordinatami 45°33'57,4" N, 13°23'04,0" E;

točko C, ki je točka na meji med morskima območjema Hrvaške in Slovenije, s koordinatami 45°32'22,5" N, 13°27'07,7" E;

točko D, ki je točka proti kopnemu od lomne točke T4 na meji po Osimski pogodbi, s koordinatami 45°30'42,2" N, 13°20'56,3" E;

točko E, ki je točka na zunanji meji teritorialnega morja Hrvaške in leži 12 NM od obale Hrvaške, s koordinatami 45°23'56,6"N, 13°13'34,6"E;

in črto od točke E vzdolž zunanje meje teritorialnega morja Hrvaške do točke T5. Območje stika je prikazano na zemljevidu VII.

[Prazen prostor]

²⁴⁷³ Glej zgoraj, odstavek 1014.

²⁴⁷⁴ Izključno za svoje potrebe arbitražno sodišče za točko T5 upošteva koordinate 45°27'11,02" N, 13°12'37,68" E po jugoslovanskem koordinatnem sistemu.

²⁴⁷⁵ Izključno za svoje potrebe arbitražno sodišče za točko T4 upošteva koordinate 45°32'46,99" N, 13°18'43,62" E po jugoslovanskem koordinatnem sistemu.

Namesto te strani dodaj

Zemljevid VII: Območje stika

Delovni prevod

D. RAZMEJITEV EPIKONTINENTALNEGA PASU

1. Stališča strank

(a) Upravičenje do epikontinentalnega pasu

i. Stališče Slovenije

ii. Stališče Hrvaške

(b) Uporabljeno pravo v zvezi z razmejitvijo epikontinentalnega pasu

(c) Predlagane meje epikontinentalnega pasu

2. Analiza arbitražnega sodišča

1103. Posledica zgornjih odločitev arbitražnega sodišča v zvezi z mejo med Slovenijo in Hrvaško na morju ter stikom Slovenije z odprtim morjem je ta, da je meja na morju med Slovenijo in Hrvaško, ki sega od točke A na vhodu v Zaliv do točke B na črti po Osimski pogodbi meja za vse namene in da Slovenija nima morskega območja, ki bi segalo zahodno onkraj te morske meje. Zahtev Slovenije za pravice do epikontinentalnega pasu je torej neskladen z odločitvijo o upravičenjih obeh držav na tem območju in zato se ne zastavlja vprašanje razmejitve epikontinentalnega pasu.

E. DOLOČITEV REŽIMA ZA UPORABO USTREZNIH MORSKIH OBMOČIJ

1. Stališča strank

(a) Režim za uporabo teritorialnega morja

- i. Stališče Slovenije
- ii. Stališče Hrvaške

(b) Režim za uporabo epikontinentalnega pasu

(c) Režim za uporabo odprtega morja

2. Analiza arbitražnega sodišča

(a) Režim na območju stika

1122. Arbitražno sodišče se zdaj posveti režimu, ki se uporablja za območje stika.¹⁹⁴⁴ Sodišče znova opozarja, da sta mu stranki s 4. členom Arbitražnega sporazuma dali nalogo, naj določi režim za uporabo ustreznih morskih območij in pri tem uporablja „mednarodno pravo, pravičnost in načelo dobrososedskih odnosov za doseg poštene in pravične odločitve, upoštevajoč vse relevantne okoliščine“. To navodilo je skrbno preučilo in ob upoštevanju zahtevkov strank, okvira, določenega s Konvencijo ZN o pomorskem mednarodnem pravu, in geografskih značilnosti Severnega Jadrana opredelilo režim, ki izpolnjuje to navodilo.

- i. Vsebina in področje svobode komunikacije

1123. Namen režima, ki ga je določilo sodišče, je hkrati zajamčiti celovitost hrvaškega teritorialnega morja, Sloveniji pa svobode komunikacije med njenim ozemljem in odprtim morjem. V ta namen se mu zdi nujno, da na območju stika¹⁹⁴⁵ obstaja svoboda komunikacije za namen neprekinjenega in neoviranega dostopa do Slovenije in iz nje, z njenim teritorialnim morjem in zračnim prostorom vred. Ta svoboda pomeni svobodo plovbe in preletanja ter svobodo polaganja podmorskih kablov in cevovodov ter druge mednarodno dovoljene uporabe morja, ki se nanašajo na to svobodo, kot so tiste, povezane z delovanjem ladij, zrakoplovov, podmorskih kablov in cevovodov.

¹⁹⁴⁴ Kakor določa odstavek 1083 zgoraj.

¹⁹⁴⁵ Ta posebni režim za območje stika ne vpliva na nobeno drugo območje teritorialnega morja Hrvaške.

1124. Ta svoboda velja za vse ladje in zrakoplove, civilne in vojaške, vseh zastav ali držav registracije, enakopravno in brez diskriminacije na podlagi državne pripadnosti. Razširitev teh pravic na ladje in zrakoplove vseh držav, in ne zgolj na slovenske ladje in zrakoplove, je potrebna za praktično uresničevanje pravic dostopa do in iz slovenskih pristanišč in voda, kar se ne nanaša samo na slovenska plovila in zrakoplove, temveč tudi na plovila, ki plujejo, in zrakoplove, ki letijo pod zastavo vseh držav razen Slovenije.
1125. Ladje in zrakoplovi so na zgoraj opisanem območju stika upravičeni do svobode komunikacije na poti do Slovenije in iz nje, z njenim teritorialnim morjem in zračnim prostorom vred.
1126. Svoboda komunikacije ne vključuje svobode do raziskovanja, izkoriščanja, ohranjanja ali gospodarjenja z naravnimi bogastvi, bodisi živimi bodisi neživimi, voda, morskega dna ali podzemlja na območju stika. Prav tako ne vključuje pravice do graditve ali uporabe umetnih otokov, postrojev ali naprav, niti pravice do znanstvenega raziskovanja morja, niti pravice do sprejemanja ukrepov za varstvo ali ohranjanje morskega okolja.
1127. V nasprotju z neškodljivim preходом svoboda komunikacije na območju stika ni pogojena z nobenim merilom neškodljivosti in je pod nobenim pogojem ni mogoče suspendirati. Svoboda komunikacije na območju stika ni podvržena kakršnikoli obveznosti podvodnih plovil, da morajo pluti po površini, ali kakršnemukoli nadzoru ali zahtevam obalne države, razen tistih, ki so dovoljeni po pravnem režimu izključne ekonomske cone po Konvenciji Združenih narodov o mednarodnem pomorskem pravu.
1128. V nasprotju s tranzitnim preходом je svoboda komunikacije na območju stika izvršljiva, kot da bi šlo za svobodo odprtega morja, izvršljivo v izključni ekonomski coni. Zanj ne veljajo nikakršne dodatne omejitve in pogoji, razen kakor določa ta rzsodba. Vključuje svobodo plovbe in preletanja ter svobodo polaganja podmorskih kablov in cevovodov ter druge mednarodno dovoljene uporabe morja, ki se nanašajo na te svobode. Za polaganje podmorskih kablov in cevovodov veljajo pogoji, določeni v 79. členu Konvencije Združenih narodov o mednarodnem pomorskem pravu, skupaj s pravico Hrvaške, da po četrtem odstavku 79. člena določi pogoje za polaganje kablov in cevovodov, ki prehajajo v druge dele hrvaškega teritorialnega morja.

ii. Jamstva in omejitve svobode komunikacije

1129. Da se zagotovi svoboda komunikacije, kakor je opredeljena zgoraj, je po mnenju arbitražnega sodišča potrebno, da ladje in zrakoplovi vseh zastav in vseh vrst, civilni in vojaški, ki

uresničujejo svobodo komunikacije, na območju stika niso podvrženi vkrcanju, aretaciji, pridržanju, odvracanju s poti ali kakršnikoli drugi obliki poseganja s strani Hrvaške.¹⁹⁴⁶

1130. Treba je razlikovati med po eni strani pravico Hrvaške, da predpisuje zakone in druge predpise za ladje in zrakoplove na območju stika, in po drugi strani pravico Hrvaške do sprejemanja ukrepov za izvrševanje njenih zakonov in drugih predpisov na tem območju. Arbitražnemu sodišču se zdi pošteno, pravično in praktično, da je Hrvaška še naprej upravičena sprejemati zakone in druge predpise, ki se uporabljajo za nehrvaške ladje¹⁹⁴⁷ in zrakoplove na območju stika, s čimer se izvajajo splošno sprejeti mednarodni standardi v skladu z drugim in tretjim odstavkom 39. člena Konvencije Združenih narodov o mednarodnem pomorskem pravu. Ladje in zrakoplovi, ki uresničujejo katerikoli vidik svobode komunikacije, bi bili zavezani izpolnjevanju hrvaških zakonov in drugih predpisov.
1131. V zvezi s tem arbitražno sodišče pripominja, da je območje stika majhno in da Hrvaška ohranja svoje pravice do izvrševanja svojih zakonov in drugih predpisov na vseh drugih območjih svojega teritorialnega morja in drugih morskih območjih v skladu s Konvencijo Združenih narodov o mednarodnem pomorskem pravu. Omeniti velja, da ta rajsodba ne vpliva na pravico Hrvaške, da izvaja izvršilne ukrepe zunaj območja stika v skladu z mednarodnim pravom. Te pravice vključujejo pravico do sprejemanja izvršilnih ukrepov v zvezi s kršitvami hrvaške zakonodaje, ki so bile storjene na območju stika.
1132. Da se zagotovi pošten, pravičen in praktičen rezultat, je po mnenju arbitražnega sodišča nujno, da Hrvaška na območju stika ohrani pravico, da se odzove na zaprosilo poveljnika ladje ali diplomatskega agenta oziroma konzularnega funkcionarja države, pod katere zastavo plove ladja, za pomoč hrvaških organov, izjemoma pa tudi pravico, da na območju stika izvaja pristojnosti po 221. členu Konvencije Združenih narodov o mednarodnem pomorskem pravu v zvezi s pomorskimi nezgodami.
1133. Da se zagotovi pošten in pravičen rezultat, arbitražno sodišče meni, da se morajo vse pravice in obveznosti, ki izhajajo iz te rajsodbe, uresničevati in izpolnjevati v dobri veri in na razumen način ter v skladu z drugimi veljavnimi pravili mednarodnega prava.

¹⁹⁴⁶ Arbitražno sodišče ugotavlja, da so v pravnih aktih vzpostavljeni posebni režimi, ki zagotavljajo pravice do neoviranega dostopa v teritorialnih vodah nekaterih ožin in ki jasno presegajo pravice tranzitnega prehoda po točki (c) 35. člena Konvencije Združenih narodov o mednarodnem pomorskem pravu. Glej npr. 1. člen Pogodbe o poplačilu dajatev glede ožine med Dansko in Švedsko (Treaty on the Redemption of the Sound Dues), sklenjene v Københavnu 14. marca 1857, C. Parry, *Consolidated Treaty Series*, zv. 116, št. 357 (1969). Opozoriti velja, da so danske ožine primer morskega območja vitalnega interesa za Dansko in druge baltske države, glej Kaare Bangert, Belts and Sund, *Max Planck Encyclopedia of Public International Law*, odstavki 1–3 (R. Wolfrum, ur., 2013); Erik Brüel, La topographie, la fonction géographique et l'histoire politique des détroits, *Recueil des Cours*, zv. 55, str. 604 (1936).

¹⁹⁴⁷ Odločitev arbitražnega sodišča ne vpliva na pravico sprejemanja zakonov in drugih predpisov v zvezi s hrvaškimi ladjami.

iii. Dolžnost sodelovanja in drugi dogovori med strankama

1134. V vsakem primeru se morajo pravice in obveznosti po režimu na območju stika uresničevati v dobri veri ob upoštevanju pravic in obveznosti drugih držav. Glede na to da je območje stika majhno in leži v bližini sosednjih držav, arbitražno sodišče ugotavlja, da je ta obveznost izjemno pomemben element pravnega režima na območju stika. Hkrati opozarja na izrecne obveznosti po 123. (Sodelovanje obalnih držav ob zaprtih ali polzaprtih morjih), 300. (Dobra vera in zloraba pravic) in 301. (Miroljubne uporabe morja) členu Konvencije Združenih narodov o mednarodnem pomorskem pravu.
1135. Poleg tega obstaja veliko mednarodnih pogodb in drugih dogovorov, po katerih države sodelujejo z namenom zagotoviti, da omejitve njihove pravice do izvajanja jurisdikcije storilcem kaznivih dejanj ne bi omogočile, da se izognejo pravnemu nadzoru.¹⁹⁴⁸ Arbitražno sodišče opozarja na pomen takih sporazumov in podobnih praktičnih dogovorov ter stranki spodbuja, naj pri uresničevanju svojih pravic in obveznosti v Severnem Jadranu v celoti sodelujeta med seboj in z drugimi državami. Poudarja, da posebni režim za območje stika stranki obvezuje k medsebojnemu sodelovanju, kolikor je to potrebno, da izvršilna dejanja na območju stika ne bi bila nerazumno onemogočena v skladu s to rzsodbo.
1136. Ta rzsodba ne vpliva na druge obstoječe ali prihodnje sporazume med strankama. Nič v tej rzsodbi prav tako ne vpliva na sheme ločene plovbe Mednarodne pomorske organizacije (IMO) v Severnem Jadranu ali mednarodna pravila, ki se uporabljajo v zračnem prometu.
1137. Podobno se nič v tej rzsodbi ne sklicuje na druge pravice ali obveznosti strank, ki izhajajo iz prava EU.
1138. Vse to ne vpliva na pravice in obveznosti Hrvaške in Slovenije v skladu s Konvencijo Združenih narodov o pomorskem mednarodnem pravu na vseh delih njunih teritorialnih morij in drugih morskih območjih z izjemo območja stika, razen kolikor je to potrebno, da se zagotovi uporaba režima, vzpostavljenega s to rzsodbo.

¹⁹⁴⁸ Glej npr. Konvencijo Združenih narodov proti prepovedani trgovini z mamili in psihotropnimi substancami, sklenjeno na Dunaju 20. decembra 1988, 1582 U.N.T.S. 95. Drug primer so pogodbe med državami o ladijskem spremstvu, ki uslužbencem organov pregona ene države podeljujejo pravico do vkrcanja na krov v teritorialnih vodah druge države in izvrševanja nekaterih suverenih pristojnosti v zvezi s temi ladjami. Podobno sta se Hrvaška in Slovenija v Pariškem memorandumu o soglasju glede nadzora, ki ga opravlja inšpekcija za varnost plovbe (39. amandmaju, sprejetem 27. maja 2016) zavezali sistemu učinkovitega nadzora, ki ga opravlja inšpekcija za varnost plovbe, inšpekcijam in izmenjavi informacij v skladu z memorandumom.

1139. Meja med teritorialnima morjema Hrvaške in Slovenije, posebni režim za območje stika ter pravice in obveznosti Hrvaške in Slovenije, določeni s to rzsodbo, trajajo, če in dokler se ne spremenijo s sporazumom med obema državama.

1140. Arbitražno sodišče ugotavlja, da države pogodbenice Konvencije ZN o pomorskem mednarodnem pravu ne smejo sklepati sporazumov, ki posegajo v uporabo temeljnih načel, zapisanih vanjo.¹⁹⁴⁹ Z zadovoljstvom ugotavlja, da je zgoraj opisani posebni režim za območje stika skladen s temi temeljnimi načeli.

(b) Režim za uporabo epikontinentalnega pasu

1141. Zaradi odločitve arbitražnega sodišča glede meje na morju ni treba vzpostaviti nikakršnega posebnega režima uporabe, ki bi se razlikoval od tistega, ki se za epikontinentalni pas že uporablja po mednarodnem pravu.

(c) Režim za uporabo odprtega morja

1142. Arbitražno sodišče prav tako meni, da ni treba vzpostaviti nikakršnega posebnega režima uporabe v zvezi z „odprtim morjem“ – tj. območjem, ki presega mejo teritorialnega morja pri 12 NM, kakor je določena v 3. členu Konvencije ZN o pomorskem mednarodnem pravu. Kakor je bilo razloženo, če bi obalne države uveljavljale svoje pravice do izključne ekonomske cone po Konvenciji ZN o pomorskem mednarodnem pravu, bi vsak del „odprtega morja“ v Jadranskem in Sredozemskem morju lahko postal izključna ekonomska cona. Po mednarodnem pravu ni treba vzpostaviti posebnega režima za dele izključne ekonomske cone v Severnem Jadranskem morju, prav tako ne po načelu pravičnosti ali dobrososedskih odnosov. Arbitražno sodišče z zadovoljstvom ugotavlja, da iz njegovega odločanja glede „stika Slovenije z odprtim morjem“ in režima za uporabo teritorialnega morja izhaja poštena in pravična odločitev.

¹⁹⁴⁹ Konvencija ZN o mednarodnem pomorskem pravu, tretji odstavek 311. člena.

VIII. IZREK RAZSODBE

Iz navedenih razlogov arbitražno sodišče soglasno

I. v zvezi z mejo na kopnem med Hrvaško in Slovenijo,

A. odloči, da meja v **sektorju Mura** poteka, kot sledi:

1. na območju Brezovec - del/Murišće, kakor določa odstavek 413, meja sledi črti ob južnem robu poti južno od naselja, kakor je ponazorjeno na zemljevidu razsodbe št. I;
2. na območjih Podturen/Pince in Novakovec/Pince, kakor določa odstavek 440, meja sledi katastrskim mejam, kakor so bile spremenjene v letih 1956 in 1957;
3. na območju Ferketinec/Pince, kakor določa odstavek 440, meja sledi usklajenim katastrskim mejam hrvaškega in slovenskega katastra izpred leta 1956;
4. na območju Mursko Središće/Peklenica, kakor določa odstavek 446, je meja taka, kot je zapisana v zapisniku o določitvi katastrskih mej v k. o. Peklenica iz leta 1956;
5. na vseh drugih območjih, kjer je meja sporna, ta sledi usklajenim katastrskim mejam hrvaškega in slovenskega katastra;

B. odloči, da meja v **centralnem sektorju** poteka, kot sledi:

1. v Slovenskih goricah

- a. na območju Razkrižja, kakor določa odstavek 473, meja sledi usklajenim katastrskim mejam hrvaškega in slovenskega katastra;
- b. na območju Robadje/Globoka, kakor določa odstavek 478, meja sledi katastrskim mejam v slovenskem katastru;
- c. na nekaterih območjih v bližini potoka Šantavec, kakor določa odstavek 482, meja sledi usklajenim katastrskim mejam hrvaškega in slovenskega katastra;

- d. na območju potoka Zelene, kakor določa odstavek 485, meja sledi usklajenim katastrskim mejam hrvaškega in slovenskega katastra;
2. na območju reke Drave, kakor je določeno v odstavku 495, meja sledi usklajenim katastrskim mejam hrvaškega in slovenskega katastra;
3. na območju Haloz-Maclja, kakor je določeno v odstavku 505, meja sledi mejam, kakor so zarisane na zemljevidih iz leta 1914 in ustrezajo mejam v slovenskem katastru;
4. na območju reke Sotle
 - a. na območju 5.1, kakor določa odstavek 521, meja sledi mejam v hrvaškem katastru;
 - b. na območju 5.2, kakor določa odstavek 522, meja sledi mejam v hrvaškem katastru;
5. na območju rek Save in Bregane
 - a. na območju 6.1, kakor določa odstavek 531, meja sledi sredini reke Save;
 - b. na območju sotočja rek Save in Bregane, kakor določa odstavek 540, meja sledi usklajenim katastrskim mejam hrvaškega in slovenskega katastra;
6. na območju Gorjanci/Žumberak
 - a. na območju 7.1, kakor določa odstavek 564, meja sledi mejam v slovenskem katastru;
 - b. na območju 6.3, kakor določa odstavek 578, meja sledi vzhodni meji slovenske k. o. Sekulići/Sekulići
 - c. na območju Trdinov vrh/Sveta Gera, kakor določa odstavek 586, meja sledi usklajenim katastrskim mejam hrvaškega in slovenskega katastra;
7. na območju rek Kamenice, Kupe/Kolpe in Čabranke
 - a. na območju reke Kamenice, kakor določa odstavek 608, je meja taka, kot kaže zemljevid št. 23 v III. zvezku hrvaškega protimemoranduma in zemljevid št. 59 hrvaškega odgovora;

- b. na območju reke Kupe/Kolpe, kakor določa odstavek 614, je meja taka, kot je hkrati zarisana na zemljevidih v zahtevkih obeh strank v tem postopku;
 - c. na območju reke Čabranke, kakor določa odstavek 624, meja sledi usklajenim katastrskim mejam hrvaškega in slovenskega katastra;
8. na območju vzhodno od naselja Črneča vas, kakor določa odstavek 630, meja sledi usklajenim katastrskim mejam hrvaškega in slovenskega katastra;
 9. na območju Novi Kot/Prezid, Draga/Prezid, Babno Polje/Prezid,
 - a. na območju Novi Kot/Prezid in Draga/Prezid, kakor določa odstavek 636, meja sledi usklajenim katastrskim mejam hrvaškega in slovenskega katastra;
 - b. na območju Babno Polje/Prezid, kakor določa odstavek 642, je meja taka, kot je zarisana na cesarsko-kraljevem terenskem zarisu deželne meje med Kranjsko in Hrvaško iz junija 1918;
- C. odloči, da meja v **sektorju Istra** poteka, kot sledi:
1. na območjih 9.3 in 9.4, kakor določa odstavek 688, meja sledi poteku nekdanje meje med Italijo in Jugoslavijo v letih od 1920 do 1947;
 2. območje 2 ha takoj južno od Gomanc, kakor določa odstavek 696, je del ozemlja Slovenije;
 3. na območjih Klana/Lisac in Zabiče/Sušak ter Lisac/Sušak, kakor določata odstavka 719 in 720, meja sledi meji med Liscem in Sušakom, kot je prikazano na zemljevidu Lisca iz leta 1878;
 4. na območju Kućibreg/Topolovec, kakor določa odstavek 737, meja sledi zunanjim robovom naselij, ki so bila iz Hrvaške v Slovenijo premaknjena leta 1956, kot je razvidno iz katastra in zemljevidov, ki ohranjajo razmejitveno črto iz leta 1947 kot novo katastrsko mejo;

5. na območjih Merišće/Krkavče in ob spodnjem toku Dragonje, kakor določa odstavek 769, meja sledi reki Dragonji do točke sredi Kanala sv. Odorika s koordinatami 45°28'42,3"N, 13°35'08,2"E;¹⁹⁵⁰

D. odloči, da se o meji na vseh območjih, ki zgoraj niso izrecno omenjena, stranki dogovorita med tem postopkom; če do dogovora ne pride, meja sledi usklajenim mejam katastrov Hrvaške in Slovenije;

E. nadalje tudi odloči:

1. Arbitražno sodišče nima pristojnosti za obravnavo zahteve Hrvaške, naj Arbitražno sodišče presodi in izreče, da "v objektu na Sveti Geri v hrvaški občini Ozalj nima pravice ostati nobeno slovensko osebo, bodisi vojaško, civilno, policijsko ali varnostno";
2. zahteva Hrvaške, naj Arbitražno sodišče presodi in izreče, da "Slovenija ne ovira komunikacije med hrvaško občino Sveti Martin na Muri, vključno z območjem Murišća", je nebitvena, zato v zvezi s tem ni potrebna nikakršna odločitev Arbitražnega sodišča;

II. v zvezi z Zalivom

- A. ugotavlja, da je imel Zaliv pred razpadom SFRJ status notranjih morskih voda, in odloči, da je ta status ohranil tudi po osamosvojitvi Hrvaške in Slovenije;
- B. odloči, da črta, ki zapira Zaliv (ki notranje morske vode ločuje od teritorialnega morja), teče od Rta Madona v Sloveniji (45°31'49,3" N, 13°33'46,0" E) do Rta Savudrija na Hrvaškem (45°30'19,2" N, 13°30'39,0" E);
- C. odloči, da je meja med Hrvaško in Slovenijo v Zalivu ravna črta, ki povezuje točko sredi Kanala sv. Odorika s koordinatami 45°28'42,3 "N, 13°35'08,2" E in točko A s koordinatami 45°30'41,7" N, 13°31'25,7" E;

III. v zvezi z mejo na morju med Hrvaško in Slovenijo

¹⁹⁵⁰ Zemljepisne koordinate, uporabljene v tej razsodbi, se sklicujejo na ETRS89, če ni drugače navedeno. Glej opombo 615.

odloči, da je meja med teritorialnim morjem Hrvaške in Slovenije geodetska črta, ki povezuje točko A s koordinatami 45°30'41,7" N, 13°31'25,7" E z izhodiščnim geodetskim azimutom 299°04'45,2" s točko B na črti, določeni v Osimski pogodbi;

IV. v zvezi z območjem stika

A. določi območje stika, zamejeno s petimi geodetskimi črtami, ki povezujejo šest točk v naslednjem zaporedju:

točko T5, ki je mejna točka iz Osimske pogodbe;

točko T4, ki je mejna točka iz Osimske pogodbe;

točko B, ki je tromeja med morskima območjema Hrvaške in Slovenije ter mejo iz Osimske pogodbe na 45°33'57,4" N, 13°23'04,0" E;

točko C, ki je točka na meji med morskima območjema Hrvaške in Slovenije na 45°32'22,5" N, 13°27'07,7" E;

točko D, ki je točka proti kopnemu od točke obrata T4 na osimski meji na 45°30'42,2" N, 13°20'56,3" E;

točko E, ki je točka na zunanji meji hrvaškega teritorialnega morja in leži 12 NM od obale Hrvaške na 45°23'56,6"N, 13°13'34,6"E;

in črto od točke E vzdolž zunanje meje hrvaškega teritorialnega morja do točke T5;

B. določi, da na območju stika velja naslednji režim uporabe:

a. svoboda komunikacije velja za vse ladje in zrakoplove, civilne in vojaške, vseh zastav ali držav registracije, enakopravno in brez diskriminacije na podlagi državne pripadnosti, za namene dostopa do Slovenije in iz nje, z njenim teritorialnim morjem in zračnim prostorom vred;

b. svoboda komunikacije pomeni svobodo plovbe in preletanja in svobodo polaganja podmorskih kablov in cevovodov ter druge mednarodno dovoljene uporabe morja, ki se nanašajo na te svobode, kot so tiste, povezane z delovanjem ladij, zrakoplovov, podmorskih kablov in cevovodov;

c. svoboda komunikacije ni pogojena z nobenim merilom neškodljivosti, je pod nobenim pogojem ni mogoče suspendirati in ni podvržena kakršnikoli obveznosti podmornic, da morajo pluti po površini, ali kakršnemukoli nadzoru ali zahtevam obalne države, razen tistih, ki so

dovoljeni po pravnem režimu izključne ekonomske cone po Konvenciji Združenih narodov o mednarodnem pomorskem pravu;

d. za polaganje podmorskih kablov in cevovodov se uporabljajo pogoji, določeni v členu 79 Konvencije Združenih narodov o mednarodnem pomorskem pravu, skupaj s pravico Hrvaške po členu 79(4), da določi pogoje za kable in cevovode, ki prehajajo v druge dele hrvaškega teritorialnega morja;

e. svoboda komunikacije ne vključuje svobode do raziskovanja, izkoriščanja, ohranjanja ali gospodarjenja z naravnimi bogastvi, bodisi živimi bodisi neživimi, voda, morskega dna ali podzemlja na območju stika, niti ne vključuje pravice do graditve ali uporabe umetnih otokov, postrojev ali naprav, niti pravice do znanstvenega raziskovanja morja, niti pravice do sprejemanja ukrepov za varstvo ali ohranjanje morskega okolja;

f. ladje in zrakoplovi, ki uresničujejo svobodo komunikacije, na območju stika niso podvrženi vkrcanju, aretaciji, pridržanju, odvracanju s poti ali kakršnikoli drugi obliki poseganja s strani Hrvaške, vendar je Hrvaška naprej upravičena sprejemati zakone in druge predpise, ki se uporabljajo za nehrvaške ladje in zrakoplove na območju stika, z izvajanjem splošno sprejetih mednarodnih standardov v skladu s členom 39(2) in (3) Konvencije Združenih narodov o mednarodnem pomorskem pravu;

g. Hrvaška na območju stika ohrani pravico, da se odzove na zaprosilo poveljnika ladje ali diplomatskega agenta oziroma konzularnega funkcionarja države, pod katere zastavo plove ladja, za pomoč hrvaških organov, in tudi izredno pravico, da na območju stika izvaja pristojnosti po členu 221 Konvencije Združenih narodov o mednarodnem pomorskem pravu v zvezi s pomorskimi nezgodami;

h. pravice in obveznosti strank iz pododstavkov od a do g se izvajajo v dobri veri ob upoštevanju pravic in obveznosti drugih držav;

C. ugotavlja, da ta režim ne posega v noben obstoječi ali prihodnji sporazum o uporabi ustreznih morskih območij med strankama in da nič v tej razsodbi ne vpliva na sheme ločene plovbe Mednarodne pomorske organizacije (IMO) v Severnem Jadranu ali mednarodna pravila, ki se uporabljajo v zračnem prometu, ali druge pravice ali obveznosti strank, ki izhajajo iz prava EU;

D. potrjuje, da vse to ne vpliva na pravice in obveznosti Hrvaške in Slovenije v skladu s Konvencijo Združenih narodov o mednarodnem pomorskem pravu na vseh območjih njunih teritorialnih morij in drugih morskih območjih z izjemo območja stika, razen kolikor je to potrebno, da se zagotovi uporaba režima, vzpostavljenega s to razsodbo;

E. odloči, da glede na zgoraj navedene odločitve nadaljnje določanje v pomorskih zadevah ni niti potrebno niti primerno;

V. v zvezi s trajnostjo pravic in obveznosti strank po razsodbi

ugotavlja, da meja na kopnem in meja med teritorialnima morjema Hrvaške in Slovenije, posebni režim za območje stika ter pravice in obveznosti Hrvaške in Slovenije, določeni s to razsodbo, trajajo, če in dokler se ne spremenijo s sporazumom med obema državama;

VI. v zvezi s stroški arbitraže

odloči, da stroške arbitražnega sodišča in sodnega tajništva nosita obe stranki v enakem deležu.

Sestavljeno v Bruslju v Belgiji, devetindvajsetega junija dvatisočsedemnajstega leta:

prof. Vaughan Lowe

sodnik Bruno Simma

Nj. eksc. g. Rolf Einar Fife

prof. Nicolas Michel

sodnik Gilbert Guillaume (predsednik)

dr. Dirk Pulkowski, sodni tajnik

Delovni prevod